

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ЗАПОВЕД

№ / *РД-499 / 12.06.*2024 г.

На основание чл. 12а, ал. 8 от Закона за биологичното разнообразие и съгласно Решение по т. 1 от Протокол № 30 от заседание на Националния съвет по биологично разнообразие, проведено на 28.08.2023 г.

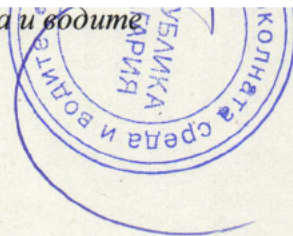
УТВЪРЖДАВАМ:

Специфични и подробни цели на опазване на защитена зона BG0002103 „Злато поле“ за опазване на дивите птици, съгласно приложението

Настоящата заповед и утвърдените специфични и подробни цели на опазване на защитена зона BG0002103 „Злато поле“ за опазване на дивите птици да се публикуват на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите и на интернет страницата на Информационната система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, което да се отрази в заповедта за обявяване на защитената зона по чл. 12, ал. 6 от Закона за биологичното разнообразие.

ПЕТЪР ДИМИТРОВ

Министър на околната среда и водите

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Приложение към Заповед № РД-499/12.06.2024 г.
на министъра на околната среда и водите

**Специфични и подробни цели на опазване на защитена зона
BG0002103 „Злато поле“**

Автори на текста: Николай Караиванов, Кристина Панова, Димитър Рагъов

Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	4
1. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A004 <i>TACHYBAPTUS RUFICOLLIS</i> (МАЛЪК ГМУРЕЦ)	7
2. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A391 <i>PHALACROCORAX CARBO SINENSIS</i> (ГОЛЯМ КОРМОРАН)..	10
3. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A875 <i>MICROCARBO PYGMAEUS</i> (МАЛЪК КОРМОРАН).....	13
4. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A022 <i>IHOBYCHUS MINUTUS</i> (МАЛЪК ВОДЕН БИК).....	16
5. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A023 <i>NYCTICORAX NYCTICORAX</i> (НОЩНА ЧАПЛА)	19
6. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A024 <i>ARDEOLA RALLOIDES</i> (ГРИВЕТА ЧАПЛА).....	22
7. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A026 <i>EGRETTA GARZETTA</i> (МАЛКА БЯЛА ЧАПЛА)	24
8. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A773 <i>ARDEA ALBA</i> (ГОЛЯМА БЯЛА ЧАПЛА).....	28
9. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A028 <i>ARDEA CINEREA</i> (СИВА ЧАПЛА)	30
10. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A030 <i>CICONIA NIGRA</i> (ЧЕРЕН ЦЪРКЕЛ)	34
11. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A036 <i>CYGNUS OLOR</i> (НЯМ ЛЕБЕД)	37
12. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A038 <i>CYGNUS CYGNUS</i> (ПОЕН ЛЕБЕД).....	40
13. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A052 <i>ANAS CRECCA</i> (ЗИМНО БЪРНЕ).....	43
14. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A053 <i>ANAS PLATYRHYNCHOS</i> (ЗЕЛЕНОГЛАВА ПАТИЦА).....	46
15. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A856 <i>SPATULA QUERQUEDULA</i> (ЛЯТНО БЪРНЕ).....	50
16. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A857 <i>SPATULA CLYPEATA</i> (КЛОПАЧ)	54
17. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A060 <i>AYTHYA NYROCA</i> (БЕЛООКА ПОТАПНИЦА)	57
18. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A072 <i>PERNIS APIVORUS</i> (ОСОЯД)	61
19. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A073 <i>MILVUS MIGRANS</i> (ЧЕРНА КАНЯ).....	63
20. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A080 <i>CIRCAETUS GALLICUS</i> (ОРЕЛ ЗМИЯР).....	66
21. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A081 <i>CIRCUS AERUGINOSUS</i> (ТРЪСТИКОВ БЛАТАР)	68
22. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A082 <i>CIRCUS CYANEUS</i> (ПОЛСКИ БЛАТАР).....	71
23. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A402 <i>ACCIPITER BREVIPES</i> (КЪСОПРЪСТ ЯСТРЕБ)	73
24. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A087 <i>BUTEO BUTEO</i> (ОБИКНОВЕН МИШЕЛОВ)	76
25. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A858 <i>CLANGA POMARINA</i> (МАЛЪК КРЕСЛИВ ОРЕЛ).....	78
26. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A096 <i>FALCO TINNUNCULUS</i> (ЧЕРНОШИПА ВЕТРУШКА)	81
27. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A099 <i>FALCO SUBBUTEO</i> (СОКОЛ ОРКО)	84
28. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A118 <i>RALLUS AQUATICUS</i> (КРЕЩАЛЕЦ)	86
29. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A123 <i>GALLINULA CHLOROPUS</i> (ЗЕЛЕНОНОЖКА)	89
30. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A125 <i>FULICA ATRA</i> (ЛИСКА)	91
31. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A136 <i>CHARADRIUS DUBIUS</i> (РЕЧЕН ДЪЖДОВИРЕЦ).....	95
32. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A153 <i>GALLINAGO GALLINAGO</i> (СРЕДНА БЕКАСИНА)	98
33. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A162 <i>TRINGA TOTANUS</i> (МАЛЪК ЧЕРВЕНОНОГ ВОДОБЕГАЧ) ..	101

34. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A165 <i>TRINGA OCHROPUS</i> (ГОЛЯМ ГОРСКИ ВОДОБЕГАЧ)	103
35. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A179 <i>LARUS RIDIBUNDUS</i> (РЕЧНА ЧАЙКА)	106
36. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A193 <i>STERNA HIRUNDO</i> (РЕЧНА РИБАРКА).....	109
37. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A229 <i>ALCEDO ATTHIS</i> (ЗЕМЕРОДНО РИБАРЧЕ)	111
38. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A230 <i>MEROPS APIASTER</i> (ПЧЕЛОЯД)	114
39. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A231 <i>CORACIAS GARRULUS</i> (СИНЯВИЦА).....	117
40. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A429 <i>DENDROCOPOS SYRIACUS</i> (СИРИЙСКИ ПЪСТЪР КЪЛВАЧ).....	119
41. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A338 <i>LANIUS COLLURIO</i> (ЧЕРВЕНОГЪРБА СВРАЧКА).....	122
42. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A339 <i>LANIUS MINOR</i> (ЧЕРНОЧЕЛА СВРАЧКА).....	124
43. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A379 <i>EMBERIZA HORTULANA</i> (ГРАДИНСКА ОВЕСАРКА)	127
НОВИ ВИДОВЕ ПТЦИ, ПРЕДЛОЖЕНИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ В СФ НА ЗОНАТА	129
44. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A020 <i>PELECANUS CRISPUS</i> (КЪДРОГЛАВ ПЕЛИКАН)	129
45. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A029 <i>ARDEA PURPUREA</i> (ЧЕРВЕНА ЧАПЛА)	131
46. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A031 <i>CICONIA CICONIA</i> (БЯЛ ЩЪРКЕЛ)	133
47. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A059 <i>AYTHYA FERINA</i> (КАФЯВОГЛАВА ПОТАПНИЦА)	136
48. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A889 <i>MARECA STREPERA</i> (СИВА ПАТИЦА)	138
49. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A075 <i>HALIAEETUS ALBICILLA</i> (МОРСКИ ОРЕЛ)	141
50. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A092 <i>HIERAAETUS PENNATUS</i> (МАЛЪК ОРЕЛ).....	143
51. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A094 <i>PANDION HALIAEETUS</i> (ОРЕЛ РИБАР).....	145
52. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A097 <i>FALCO VESPERTINUS</i> (ВЕЧЕРНА ВЕТРУШКА).....	147
53. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A236 <i>DRYOCOPUS MARTIUS</i> (ЧЕРЕН КЪЛВАЧ)	149
54. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА A433 <i>LANIUS NUBICUS</i> (БЕЛОЧЕЛА СВРАЧКА)	152
ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА:	155

Въведение

Защитена зона (33) BG0002103 „Злато поле“ за опазване на дивите птици (по Директива 2009/147/ЕО) е обявена със Заповед № РД-771/28.10.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 103/2008 г.) с площ 408,9747 ха.

Злато поле е старото корито на река Марица, разположено е на няколко километра от Димитровград, южно от едноименното село. На юг граничи с железопътната линия за Свиленград и със село Райново. Мястото е най-голямата влажна зона с естествен произход по поречието на р. Марица. Включва старото речно корито с няколко водоема, тръстикови масиви, самата река и острови по нея, пасища, земеделски земи и околните площи с обраствания от върби и крайречна растителност. Малки петна от дъбови гори се срещат в близост до Мъртвицата.

В границите на мястото има една защитена територия, носеща същото име, която обхваща 20% от територията му. Злато поле е обявено за защитена местност през 2001 г. с цел опазване на влажна зона – местообитание на застрашени видове растения, влечуги и водолюбивы птици.

Съгласно заповедта за обявяване на зоната (Заповед № РД-771 от 28 октомври 2008 г. на министъра на околната среда и водите), предмет на опазване в зоната са 22 вида птици по чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР и 18 вида птици по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР. В актуализираният стандартен формуляр (СФ) (2015 г.), следствие проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”, като предмет на поазване в Защитена зона BG0002103 „Злато поле“ са включени 41 вида птици (от общо 44 вида в СФ).

Литературна справка

Самостоятелни публикации за орнитофауната на „Злато поле“ не бяха открити. По-голяма част от данните за птиците се откриват в Доклад от Проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Натура 2000 (Матеева и др., 2013), както и данни за ОВМ Злато поле (Костадинова и Граматиков (ред.), 2007). Данни за видовете птици, които се срещат в зоната могат да се намерят и в някои общи публикации като Фауна на България - Симеонов и др., (1990), Нанкинов и др., (1997), (2012), Атлас на гнездящите птици в България - Янков (отг. ред.), (2007), Червена книга на Република България - Големански и др. (ред.) (2015). Защитена местност „Злато поле“, обявена със Заповед № РД476/11.07.2001), има влязъл в сила от 2007 г. План за управление. Данни за зоната се намират и в online платформите за набиране на данни eBird.org и observation.org. Данни за разработване на целите са ни предоставени и от БДЗП (платформата SmartBirds).

Резултати от полевите изследвания

Във връзка с Разработване на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона Злато поле беше посетена общо два пъти през гнездовия период, два пъти пролетната и есенна миграция и 4 пъти през зимния период на 2021 г. и 2022 г.

Предмет на опазване в зоната са 41 вида птици. Като приоритетен е представен малкият корморан (*Microcarbo pygmaeus*) по време на зимуване. По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран с 5 индивида през размножителния период. Малкият корморан се среща рядко и не всяка година в зоната, но въпреки това размерът на зимуващата популация в СФ на зоната е реалистичен (до 6 индивида). Националната зимуваща популация според докладването от 2019 г. е в размер на 2000 – 12000 индивида, което предполага оценка „С” (0%-2% от националната зимуваща популация). Предложена е промяна в СФ на зоната.

Сивата чапла (*Ardea cinerea*), представена в СФ като зимуващ вид, бе установена като гнездяща в зоната с численост през различните години от 2 до 26 двойки. През април 2022 г. установихме 26 заети гнезда от вида в смесената чаплова колония. През 2021 г. видът не е гнездил в зоната.

При три вида – обикновеният мишелов (*Buteo buteo*), черношипата ветрушка (*Falco tinnunculus*) и каспийската чайка (*Larus cachinnans*) оценката на популацията в СФ е D (незначително популация). За видовете с оценка D следва да не се разработват специфични природозащитни цели. При двата вида – обикновен мишелов и черношипа ветрушка е събрана достатъчно информация по време на теренните наблюдения и оценката на популацията им е повишена в категория „С“. При каспийската чайка не са разработени специфични природозащитни цели поради таксономичното ѝ отделяне от жълтокраката чайка (*Larus michahellis*) и неизяснената численост на двата вида в ЗЗ.

Като нови видове в защитената зона установихме 17 вида - белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), бял щъркел (*Ciconia ciconia*), къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), белочела свръчка (*Lanius nubicus*), горска чучулига (*Lullula arborea*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*), късокрил къкавец (*Actitis hypoleucos*), сива патица (*Mareca strepera*), червена чапла (*Ardea purpurea*), кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), ливаден блатар (*Circus pygargus*), морски орел (*Haliaeetus albicilla*), малък орел (*Hieraaetus pennatus*), орел рибар (*Pandion haliaetus*), брегова лястовица (*Riparia riparia*). За някои от видовете за които има достатъчно информация са разработени специфични природозащитни цели.

Като сериозна заплаха в зоната установихме нарушаване на хидродинамичните характеристики на зоната, непостоянното водно ниво, заблацияване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица и връзката ѝ с р. Мартинка, активно водочерпене за напояване, риболов и лов в защитената местност (в ЗМ Злато поле ловът е забранен, както и водочерпенето при определени условия, съгласно Заповед № РД476/11.07.2001), движение на хора и автомобили, изхвърляне на отпадъци, замърсяване на водите, изсичане на отделни дървета. Като заплаха за видовете в зоната наблюдавахме унищожаване и изсичане на храсти, предимно от трънка, с цел събиране на плодовете.

Настоящият документ включва следните раздели с важна информация:

- ✓ Код и наименование на вида
- ✓ Кратка характеристика на вида
- ✓ Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво
- ✓ Състояние на ниво защитена зона
- ✓ Анализ на наличната информация
- ✓ Специфични природозащитни цели за вида в зоната
- ✓ Необходимост от актуализация на СФ на защитената зона
- ✓ Цитирана литература

Природозащитните цели са представени в текста по-долу в табличен вид, като са изведени на преден план основни параметри с техните целеви стойности, към които да се насочат природозащитните цели, така че да се постигне стабилна/нарастваща тенденция на популацията на вида. Необходимо е обаче да поясним, че поради липсата на систематизиран мониторинг на птиците в ЗЗ от Натура 2000 в България, **не са посочвани тенденции в популациите на видовете**, а само целеви стойности за минималния размер на популациите в зоната. За да се посочат статистически достоверни, дори и само краткосрочни тенденции в популациите (за 10 г. период) на птиците в ЗЗ, са необходими данни от поне 5 г. систематизиран мониторинг на видовете.

Постигането на заложените специфични и подробни цели за опазване на ниво защитена зона ще се извършва въз основа на стриктното спазване на българското законодателство, в т.ч. Закона за горите и подзаконовата нормативна база. При евентуално наличие на несъответствия, същите следва да бъдат отразени при актуализиране и повторно приемане на заложените цели.

Специфични цели за A004 *Tachybaptus ruficollis* (малък гмурец)

1. Код и наименование на вида

A004 *Tachybaptus ruficollis* (малък гмурец)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 23-29 cm, размах на крилата: 40-45 cm. В брачно оперение темето, гърбът и вратът са черно-кафяви. Бузите, шията и горната част на гърдите са кестеняворижни. Тялото отстрани е черно-кафяво. В зимно оперение общата окраска е по-светла и размита. Бузите, шията и гърдите са бежово-кафяви. Подбрадието и коремът – бели. Гърбът е тъмен. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но с тъмни ивици зад и под окото (Svensson, 2013; Симеонов и др., 1990; Stamp & Simmons, 1977).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по незамръзналите водоеми в границите на гнездовия ареал. Птици от Северна и Средна Европа зимуват по Черноморието. Миграцията е от началото на септември до март. В средата на зимата по водоемите на страната се задържат няколко стотин екземпляра – между 400 и 1500 индивида съгласно докладването от 2019 г. По-големи струпвания са установени във Варненското езеро, залива при Бургас и яз. Искър. Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася в края на април, началото на май 4 до 10 бели яйца. Малките са гнездобегълци (Симеонов и др., 1990; Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период, миграция и зимуване обитава както равнинните, така и планински водоеми. Среща се в малки и големи сладководни или бракични водоеми, като езера, реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в. При миграция и зимуване се концентрира предимно по морските заливи, крайморските езера и блата и язовирите (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период – сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водорасли (Нанкинов, 2012).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е разпространен в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков, отг. ред., 2007). В Тунджанската равнина гнездови находища има по р. Тунджа, в редица рибарници, язовири и микроязовири. През зимния период малките гмурци се концентрират в речните вирове по р. Тунджа, кариерите покрай реката и язовирите (Даскалова и др., 2020). По дунавското крайбрежие видът е разпространен в почти всички подходящи местообитания, но не е многочислен. Регистриран е във влажни зони,

покрити с гъсти тръстикови масиви. Броят варира между 24 и 50 гнездящи двойки, но предвид характера на местообитанието и ниската откриваемост, вероятно числеността е по-висока (Shurulinkov et al., 2019).

Според IUCN видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) за света (2016) и за Европа (2020). Включен в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „уязвим“. Защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **500-1500 двойки**, а според Янков (2007) числеността е 800-1900 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) са неизвестни. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми (професионален); G06 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми (спортен); J02 - Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни); F02 - Строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони.

Зимуващата популация е оценена на **400-1500 индивида**, като по данни от среднозимно преброяване за България през период 2013-2018 г. минималната зимуваща популация е 384 индивида, а максималната – 987. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е флукуираща, променлива. Посочени са следните заплахи за зимуващата популация: G01 - Морски риболов и улов на черупчести организми (професионален, спортен), причиняващ намаляване популациите на засяганите видове и обезпокояване на видове; J02 - Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни).

Мигриращата национална популация е оценена на **500-1000 индивида**. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики; F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони; G12 - Прилов и инцидентно убиване (при риболовни и ловни дейности).

В Червената книга (Николов, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени: Намаляване площта на сладководните рибовъдни стопанства поради смяна на предназначението им. Унищожаване на обрастванията от тръстика и папур. Преднамерено избиване от арендатори на водоеми.

Видът се среща в 61 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ и зимуващ. **Гнездящата** популация се оценява на **5-10 двойки**, което представлява **0,7-1% от националната гнездяща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Зимуващата популация на вида се оценява на до **6 индивида**, което е **0,4-1,5% от националната зимуваща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

По време на теренните проучвания през гнездовия сезон на 2022 г. видът не беше установен в 33 „Злато поле“. Според данни от платформата SmartBirds в границите на зоната е наблюдаван 1 индивид на 10.04.2021 г. На 02.06.2018 г. са отчетени 2 индивида (Lyubomir Profirov, ebird.org).

Проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Натура 2000 показва, че през юни 2012 г. малкият гмурец е регистриран като новогнездящ вид за зоната, но не е посочена численост (Матеева и др., 2013).

Зимуваща популация

По време на теренните проучвания на 27.01.2022 г. беше наблюдаван 1 инд. в западния ръкав на мъртвицата на р. Марица, а на 19.02.2022 г. – 7 инд. в източния ръкав. На 31.12.2021 г. бяха преброени 28 инд. в 33 „Злато поле“. Според данните от SmartBirds видът е регистриран в зоната на 16.01.2021 г. – 4 инд.; 15.01.2022 г. – 7 инд. и на 27.01.2022 г. – 1 инд.

Заплахи за вида в зоната са: G06 - сладководен риболов и улов на черупчести организми (спортен); I01- чужди инвазивни видове от значение за Съюза – установено беше присъствие на инвазивния вид нутрия (*Myocastor coypus*); непостоянно водно ниво, заблатяване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03). Забелязано беше и активно водочерпене с помпа от мъртвицата за поливане на селскостопански посеви (A30). Други заплахи са браконьерството и незаконният отстрел, както и риболов с мрежени уреди (G12 - прилов и инцидентно убиване (при риболовни и ловни дейности), безпокойството и замърсяването, вследствие на рекреационни и туристически дейности.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 5	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 5-10 гнездящи двойки. По време на теренните проучвания в зоната през гнездовия период на 2022 г. видът не беше установен. Няма налични литературни източници през последните години.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 5 двойки.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 6	В СФ за зимуващата популация е посочена максимална стойност от 6 инд. Минимална стойност не е посочена. По време на полевите изследвания в зоната през декември 2021 г. бяха отчетени 28 инд.	Поддържане на зимуващата популация в зоната в размер от най-малко 6 индивида.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 8 ha	Изчислена на база „мочурища и блата“ в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 - мочурища, блата.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер на 8 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
я на вида										
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100 ha	Включва гнездовото местообитание и всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитания N07-мочурища и блата и N06-вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 100 ha чрез поддържане на оптимално ниво на водата в мъртвицата на р. Марица.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнорелски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация предлагаме промяна в числеността на 6-28 инд. предвид данните от теренните проучвания, проведени през зимния сезон на 2021-2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			w	6	28	i		G	C	B	C	C
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			r	5	10	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (голям корморан)

1. Код и наименование на вида

A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (голям корморан)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 77 – 94 cm. Размах на крилата: 121 – 149 cm. Най-едрият от трите вида корморани, срещащи се в България. Има черно оперение с бели бузи и по едно бяло петно отстрани на хълбока (през размножителния период). Голата кожа в основата на долната полувочка е жълта и заобиколена от бяла зона. Младите са черно-кафяви с

белезникави гърди и корем. Плува и се гмурка добре. Оперението не е водонепромокаемо и след гмуркане каца по камъни и дървета в близост до водоема и се суши с разперени крила. Ловува поединично, или на групи.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др., 1990). По време на миграционния период ята от големи корморани могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по поречието на река Дунав и Черноморското крайбрежие. По крайбрежието на Черно море видът мигрира от октомври до март, като есенният прелет е през октомври-ноември (Симеонов и др., 1990). Не мигрира на дълги разстояния. През зимата се струпва на ята в големи незамръзващи водоеми и по морското крайбрежие.

Характерно местообитание

Големият корморан обитава сладководни и полусолени блата и езера, язовири, рибарници, крайбрежни скали и заливни гори. В България видът гнезди колониално, основно по дървета (дъб, хибридна и бяла топола, бяла върба и др.), но също така и по метални конструкции на електропреносната мрежа. Образува и смесени колонии с лопатарка, блестящ ибис, малък корморан, сива, нощна, гривеста и малка бяла чапла. Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно през периода април-май. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене.

Храни се с риба, предимно *Cyprinus carpio* и *Carassius spp.*, която лови поединично или в групи, понякога заедно с пеликани. Зависим е от големи водни басейни, богати на риба.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

С разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Широко разпространен и многочислен колониален вид. Установени са общо 24 колонии в България. Повечето колонии са по р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната е рядък и по-малоброен.

Природозащитният статус на големия корморан според IUCN 2021 е LC (Least Concern). Не е включен в Червената книга на България. Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Подлежащ на опазване и контрол по чл. 45 от ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 2600 – 4800 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08.

Зимуващата популация е оценена на 7800 – 24 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - нарастваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 16 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е увеличаваща се.

Видът се среща в 71 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в 2 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ **Зимуващата** популация на вида се оценява на до **169 индивида**, което е **0,7-2,2% от националната зимуваща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран 4 пъти по време на размножителния сезон, 68 пъти по време на зимния сезон и 10 пъти по време на есенна миграция. По данни от SmartBirds (Данни – БДЗП), за периода 2019-2022 г. видът е наблюдаван 245 пъти през зимата и 2 пъти през размножителния сезон. По данни от eBird (2018-2022 г.) видът не е регистриран в зоната. По данни от observation.org (2018-2022 г.) видът е наблюдаван 8 пъти през зимата и 3 пъти по време на миграция.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на зимуващата популация в СФ на зоната е реалистична.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: риболов и добив на рибни ресурси, безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци, отлагане на наноси в каналите.

6. Състояние на ниво защитена зона

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 160	Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на зимуващата популация (до 169 индивида) в СФ на зоната е реалистична.	Поддържане на популация от най-малко 160 индивида.						
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 100	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Мочурища, блата (N07) - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) (N06)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предвид наличната информация за настоящата численост на вида в защитената зона не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за A875 *Microcarbo pygmaeus* (малък корморан)

1. Код и наименование на вида

A875 *Microcarbo pygmaeus* (малък корморан)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 – 55 cm. Размах на крилата: 75 – 90 cm. Значително по-дребен от големия корморан. Опашката е относително дълга, клюнът и шията са къси. Оперението е тъмнокафяво до черно с метален блясък. През размножителния период има бели напетнявания по главата и горната част на тялото, които липсват през останалите сезони. Младите са с бяло подбрадие и беззникави корем и гърди (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Малкият корморан е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. Пролетната миграция е от началото на март до април (Симеонов и др., 1990). Най-вероятно част от местните птици отлитат да зимуват в Турция и Гърция, като същевременно над страната преминават към зимовищата в Гърция птици от Дунавската делта (Cramp and Simmons, 1977). Възможно е част от тях да остават да зимуват и у нас. Понастоящем видът се среща редовно и цялгодишно в страната. България се явява от ключово значение за зимуването на световната популация, както и за придвижването на значителна част от нея между местата на гнездене и зимуване (Иванов и Муравеев, 2002). Не извършва далечни миграции. През зимата се струпва на големи ята по поречието на не замръзващите реки и по-плитки водоеми. Поречието на р. Марица и р. Дунав, както и Бургаските влажни зони се концентрират голям брой зимуващи индивиди (Michev and Profirov, 2003; Dimitrov et al., 2005). Малкият корморан гнезди основно в смесени колонии с чапли (*Ardeidae*), бели лопатарки (*Platalea leucorodia*), блестящи ибиси (*Plegadis falcinellus*) и големи корморани (*Phalacrocorax carbo*) (Демерджиев, 2000; Иванов и Муравеев, 2002; Николов и др., 2015). Видът е моногамен. Птиците се появяват в гнездовищата си около края на април и началото на май (Иванов и Муравеев, 2002).

Характерно местообитание

Малкият корморан е вид приспособен към топли климатични условия, ограничен предимно в низинни сладководни и бракични местообитания. Видът е регистриран в: открити водни територии със значително участие на дървесна растителност; сладководни или бракични блата със значително участие на тръстикови масиви; открити или бавно течащи водни територии, включително оризища, блата и наводнени ниви, където птиците могат лесно да улавят риба в плитките води; водни площи с гъста дървесна и храстова растителност, дори малки плаващи островчета от мъртва растителност (Crivelli et al., 1996). В България видът предпочита недълбоките части на сладководни и полусолени езера и блата с обширни тръстикови масиви, труднодостъпни заливни гори, язовири, оризища, рибовъдни стопанства, брегове и устия на различно големи, но бавно течащи реки, включително малки рекички, канали, участъци от морския бряг и др.

Вертикалното разпространение се простира от морското равнище до около 500 m надморска височина (Иванов и Муравеев, 2002). Гнездата могат да бъдат устроени както в тръстикови масиви (ПР „Сребърна“, блатото при Ченгене скеле, ЗМ „Пода“, ез. Вая и др.), така и по различно големи дървета (Иванов и Муравеев 2002; Николов и др., 2015). Видът гнезди на колонии. Гнездата се разполагат в плътна горска или храстова растителност във високите и средни части на дърветата. В наводнени гори гнездата се разполагат на височина 2,2-2,5 м. Когато видът е гнездил на о. Вардим птиците са разполагали гнездата си по високи стари дървета (Плачийски и др., 2014). Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият корморан се храни изключително в сладки или полусолени води, обикновено близо до брега. Хранителният спектър в България е непроучен, в други части на ареала е съставен предимно от риба, дребни ракообразни, по-рядко пиявици, дребни бозайници (Cramp & Simmons 1977). В Дунавската делта Andone et al. (1969) установяват 15 вида риби в 130 стомаха на малки корморани. Представени са: костур (*Perca fluviatilis*) с 18.8%, бабушка (*Rutilus rutilus*) с 14.8%, шаран (*Cyprinus carpio*) с 10.8%, обикновен щипок (*Cobitis taenia*) с 9.7% и обикновена щука (*Esox lucius*) с 5.6%, като средното тегло на рибите е 15 гр. (7–71 гр.) (Cramp and Simmons, 1977; Crivelli et al. 1996).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

С групово и разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Числеността на гнездящите двойки е подложена на много големи годишни колебания, главно в зависимост от водните нива. Ежегодно гнезди в ез. Сребърна, ЗМ „Калимок-Бръшлен“, на р. Арда в гр. Кърджали, в ЗМ „Пода“ край Бургас и др.

Включен е в приложение 2 и приложение 3 на ЗБР. Включен в приложение 1 на Директивата за птиците. Природозащитният статус на малкия корморан според IUCN е LC (Least Concern). Видът е включен SPEC 1. Включен в Червената книга на България в категория „Застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 340 – 900 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

Зимуващата популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 2000 – 12 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - нарастваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 6000 – 15 000 индивида.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, F26, G01, H01, J02, K01 и M08.

Видът се среща в 62 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. **Зимуващата** популация на вида се оценява на до **6 индивида**, което е **0,05-0,3% от националната зимуваща популация** (оценка „А“).

Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран с 5 индивида през размножителния период. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 - 2022 г. видът е наблюдаван 6 пъти през размножителния период. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е наблюдаван 6 пъти през размножителния период. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът не е наблюдаван.

Зимуваща популация

Имайки предвид, че видът е изключително рядък за територията на страната, липсата на регистрации по време проучвания период показва, че той се среща рядко и не всяка година в зоната, но въпреки това размерът на зимуващата популация в СФ на зоната е реалистичен (до 6 индивида). Националната зимуваща популация според докладването от 2019 г. е в размер на 2000 – 12000 индивида, което предполага оценка „С“ (0%-2% националната зимуваща популация). Предложена е промяна в СФ на зоната е представена в т.б.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: риболов и добив на рибни ресурси, безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци, отлагане на наноси в каналите.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 6	Имайки предвид, че видът е изключително рядък за територията на страната, липсата на регистрации по време проучвания период показва, че той се среща рядко и не всяка година в зоната, но въпреки това оценката на зимуващата популация в СФ на зоната е реалистична (до 6 индивиди) – до 0.3% от националната зимуваща популация (оценка „С“).	Поддържане на популация от най-малко 6 индивида.						
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 100	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Мочурища, блатата (N07) - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) (N06)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4,	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Приложение 19, 20.			г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	състояние.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предложените промени в СФ на зоната са представени по-долу в червено и са обосновани в т. 5 и т. 6.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A875	<i>Microcarbo pygmaeus</i>			w		6	i		G	C	B	C	A

Специфични цели за A022 *Ixobrychus minutus* (малък воден бик)

1. Код и наименование на вида

A022 *Ixobrychus minutus* (малък воден бик)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32 см. Размах на крилето: 42 см. Темето, тилът, гърбът, крилата и опашката на мъжкия малък воден бик са черни със зеленикав оттенък. Челото и надочната ивица са бели. Двете страни на главата, шията, гърдите и плещите са охрено ръждиви. По гърдите има тъмни надлъжни резки. Коремът и подопашката са белезникави. Темето и тилът на женската са черни, а останалите части от горната страна на тялото - тъмнокафяви с жълтеникави крайща на перата. От предната страна на шията има неясни надлъжни резки. Горната страна на главата при младите екземпляри е тъмнокафява, а гърбът - кафяв изпъстрен с белезникави точки. Долната страна на тялото има белезникав цвят с надлъжни тъмнокафяви петна. Мъжкят е по-едър. Младите са жълто-кафяви, с черни надлъжни щрихи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България малкият воден бик е гнездящ и прелетен вид. Пролетната миграция е от март до средата на май, а есенният прелет е от края на август до октомври (Симеонов и др., 1990). Зимува в Африка и около Средиземноморието.

Характерно местообитание

Малкият воден бик обитава блата и езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници и оризища, обрасли предимно с тръстика (Симеонов и др., 1990). Среща се дори в изолирани малки водоеми с достатъчно тръстика, където да се крие. Изгражда гнездова платформа от тръстика, често издигната над водното ниво, закрепена за тръстиката или ниски храсти. Снася 2 – 7 яйца, има едно поколение годишно през периода май-юли. Предпочитаните местообитания са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Малкият воден бик се храни предимно рано сутрин и привечер. Храната си търси в тръстикови масиви, по края на водни площи с различни размери и по-рядко на открито

(Симеонов и др., 1990). Лови малки рибки, жаби, пиявици, водни насекоми, миди, охлюви и червеи. Рядко напада гнездата на дребни блатни птици и унищожава яйцата и малките им.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С широко и сравнително плътно разпространение по Дунавското поречие, в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и някои котловинни полета в Западна България, на места в Добруджа и по долините на реките Арда, Струма и Места (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на малкият воден бик според IUCN е LC (Least Concern). Включен е в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“ (VU). Включен в СПЕС 3. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 1500-4500 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също стабилна. Посочени са следните заплахи и влияния: F01, F05, H01, J01, J02.

Видът се среща в 60 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на 2 - 5 двойки, което представлява 0,11 - 0,13 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават същата численост на вида – 2-5 двойки. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена една гнездяща двойка за зоната (Матеева и др., 2013). През юни 2018 г. са установени 2 двойки и един екземпляр през май 2021 г. (ebird.org, L.Profirov, N.Kolev). Една птица е наблюдавана и през април 2019 г. (данни БДЗП).

При теренните проучвания през 2022 г. видът не е наблюдаван в защитената зона, както през размножителния период, така и през периода на миграция.

От посочените в докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: F01, F05, H01, J01, J02, като валидни за зоната може да се посочат – F05 (Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони), J01 (Замърсяване от смесени източници на повърхностни и подземни води), както и риболов, безпокойство от прекалено движение на хора и автомобили, лов, водочерпене за напояване, както и изменение на хидродинамичните характеристики (в ЗМ Злато поле лова е забранен, както и водочерпенето при определени условия, съгласно Заповед № РД476/11.07.2001).

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на	Брой гнездящи	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.)	Поддържане на популацията на вида в

Специфични и подробни цели на опазване на 33 BG0002103 „Злато поле“, утвърдени със Заповед № РД-499/12.06.2024 г. на министъра на околната среда и водите.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
гнездовата популацията	двойки		са посочени 2 – 5 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. видът не е наблюдаван. Считаме че мин. стойност следва да се понижи вследствие извършения досега мониторинг, като е възможно целевата стойност да не бъде изпълнена всяка година.	размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на подходящите местообитания.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Изчислена на база вътрешни водни тела в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 – Мочурища, блата.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Изчислена на база вътрешни водни тела в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N06 – Вътрешни водни тела и N07 – Мочурища, блата.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите местообитания на вида в защитената зона.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ на минимална численост на вида – от 2 на 1 двойка.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>			r	1	5	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A023 *Nycticorax nycticorax* (нощна чапла)

1. Код и наименование на вида

A023 *Nycticorax nycticorax* (нощна чапла)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото на нощната чапла достига до 63 см., а размахът на крилата ѝ - до 110 см. Оперението е трицветно. Долната страна на врата, гърдите, челото и бузите са бели. Горната страна на главата и гърбът са черни с метален блясък, а останалата част от тялото е сива или сиво охрено. През размножителния период от тила израстват две дълги лентовидни пера, които през останалите сезони липсват. Има сравнително къси крака с дълги нокти и червени очи. Няма полов диморфизъм. Горната част на тялото на младите индивиди е тъмнокафява, с ръждиви надлъжни черти и многобройни бели капковидни петна, по които се различава от големия воден бик. Долната част е безцветна с кафяви ивици по гърдите (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Нощната чапла е гнездящ, прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България (Симеонов и др., 1990). Пролетната миграция е през март-април, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Нощната чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, всички обрасли с изобилна блатна растителност, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва от май и продължава до август, по изключение до септември. Гнезди в самостоятелни, или смесени колонии заедно с други видове чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Единични гнезда не са известни. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездата са разположени предимно в горните етажи или до около 1 м. от водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 3 – 5 яйца и има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с животни - риби, водни охлюви, ракообразни, насекоми, жаби, гущери, гризачи и други малки водни и наземни животни.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони, по р. Арда и Софийското поле (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на нощната чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен е в СПЕС 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“ (VU). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 2500 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – стабилна. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 2500 – 6000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, K01, F26, G01, H01, J02, M08 и G05.

Видът се среща в 65 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **14 двойки**, което представлява 0,6 – 2,8 % от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

Мигриращата популация се оценява на **5 индивида**, което представлява 0,08 – 0,2 % от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле не дават численост на гнездящата популация на вида, а посочват само мигрираща численост от 5 индивида. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена колония от 14 гнездящи двойки нощни чапли за зоната (Матеева и др., 2013). В ПУ на ЗМ Злато поле е посочено че видът гнезди с численост 1 дв. и трябва да е предмет на специални мерки. През юни 2018 са установени 5 двойки и шест екземпляра през май 2021 г. (ebird.org, L. Profirov, N. Kolev). По данни на БДЗП през 2018 г. са наблюдавани общо 21 птици и 4 двойки, през 2019 г. - 22 екземпляра, през 2020 г. видът не е наблюдаван, през 2021 г. – общо 13 птици без данни за гнездене и през 2022 г. – 2 индивида.

При теренните проучвания през 2022 г. видът редовно е наблюдаван в защитената зона, както през размножителния период, така и през периода на миграция. На 26.04.2022 г. са установени общо 26 птици и 5 заети гнезда в смесена чаплова колония. Видът нередовно гнезди в зоната, като успехът зависи от хидрологичния режим в източната част на зоната.

Мигрираща популация

При теренните проучвания по време на есенната миграция през 2022 г. са наблюдавани само 2 птици в зоната. Няма друга информация за миграция на вида през 33.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, F26, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за 33 „Злато поле“ са следните: F05- Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони), K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници и G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми. Заплахи за видовете птици в зоната са лова и безпокойството.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на	Брой гнездящи	Най-малко 5	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са	Поддържане на популацията на вида в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
гнездовата популация	двойки		посочени 14 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. са установени 5 двойки. Видът нередовно гнезди в зоната. Целевата стойност няма да бъде изпълнена всяка година.	зоната в размер от най-малко 5 дв. чрез поддържане на подходящи гнездови местообитания.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 5 индивиди. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през миграционния период на 2022 г. са установени 2 птици.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 птици по време на миграция.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20 ha, от тях колонията в момента заема 0,5 ha	Изчислена на база местообитание „широколистни листопадни гори“ в рамките на 33. Данните са взети от СФ като % на местообитание N16.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида чрез поддържане на оптимално ниво на водата в зоната.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

По отношение на гнездящата и мигрираща популация предлагаме промяна в числеността на минималните стойности предвид данните от теренните проучвания, проведени през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>			r	5	14	p		G	C	A	C	A
B	A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>			c	2	5	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A024 *Ardeola ralloides* (гривеста чапла)

1. Код и наименование на вида

A024 *Ardeola ralloides* (гривеста чапла)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 cm. Размах на крилете: 86 cm. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през размножителния период имат на главата удължени украсяващи пера с черни ръбове, гърбът е жълто-кафяв, клонът синкав, с черна предна половина, краката са червеникави, кожата около очите е синьо-зелена. През другите сезони клонът, краката и кожата около очите са жълто-зелени. Младите отгоре са кафяви, а отдолу по-светли с кафяви шрихи. Клонът е с жълта основна половина.

Характер на пребиваване в страната

Гривестата чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др., 1990). Пролетната миграция е през март-април, а есенната – август до октомври. Зимува в Африка, южно от Сахара.

Характерно местообитание

Гривестата чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва към средата на май и продължава до началото на август. Гнезди в смесени колонии. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в долните етажи на дърветата, или до около 1 м. от водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 4 – 6 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, земноводни, насекоми и безгръбначни. В изследване на птици от Софийско са установени *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Carasius auratus*, *Cobitis tenia*, Libellulidae, *Gryllotalpa gryllotalpa*, Dytiscidae, Elateridae, Hydrophilidae, Chrysomelidae, Curculionidae, Chilopoda, *Asellus aquaticus*, Lumbricidae. Ловува в ранните утринни часове и особено привечер. Местата за хранене са отдалечени до около 10 km от гнездовите колонии (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина и Бургаските

влажни зони. Сигурно, но епизодично находище в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на гривестата чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен е в SPEC 3. Включен в Червената книга на Р България (Големански ред., 2015) в категория „Застрашен“ (VU). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 150 – 550 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 600 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05.

Видът се среща в 43 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **3 индивида**, което представлява **0,25 - 0,5 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на мигриращата популация на вида от 3 индивида. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. видът не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). В ПУ на ЗМ Злато поле е посочено че видът трябва да е предмет на специални мерки и приоритетен за мониторинг. През юни 2018 г. е установена 1 двойка в чапловата колония. През април 2019 г. е наблюдаван един индивид (ebird.org, L. Profirov, G. Kamov). Вероятно видът нередовно посещава зоната, възможно е през отделни години да се размножава. Необходими са допълнителни целенасочени проучвания.

От посочените в докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигрираща популация: F05, G01, H01, J02, K01, M08 и G05, валидни за зоната са: F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони), K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници и G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми. Заплахи за видовете птици в зоната са лова и безпокойството.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 3 индивида. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през 2022 г. видът не е установен. Възможно е видът нередовно да гнезди и да се среща в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			Целевата стойност няма да бъде изпълнена всяка година.							
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07-мочурища и блата и N06-вътрешни водни тела.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предвид наличната информация за настоящата численост на вида в защитената зона предлагаме актуализация на СФ.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A024	<i>Ardeola ralloides</i>			c	1	3	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A026 *Egretta garzetta* (малка бяла чапла)

1. Код и наименование на вида

A026 *Egretta garzetta* (малка бяла чапла)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 cm. Размах на крилата: 88 – 106 cm. Изцяло бяла птица. Може да се сгрещи с голямата бяла чапла. Основните различия са по-малкият размер, тъмният клюн и крака с жълти стъпала, които обаче не се виждат, когато птицата е кацнала във водата. През размножителния сезон има две удължени пера на тила – егретки.

Характер на пребиваване в страната

Малката бяла чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др., 1990). Пролетната миграция е от средата на март до май, а есенната – от края на август до октомври. Видът зимува в Африка и Близкия Изток.

Характерно местообитание

Малката бяла чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва от средата на април и продължава до началото на август. Образува различни по големина смесени колонии с други видове чапли, корморани, ибиси и лопатарки. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в средните етажи на дърветата, или до около 1 м. над водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, жаби и попови лъжички, водни насекоми, земноводни, малки гризачи и др., често в рехави ята от по няколко индивида. В изследване на птици от Софийско са установени *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta* sp., *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Gobio gobio*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Alburnus alburnus*, *Libellula* sp., *Gryllus demertus*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Carabidae*, *Dytiscidae*, *Hydrophyllidae*, *Chrysomelidae*, *Circulionidae*, *Geotrupes* sp. Ловува рано сутрин и привечер, по-рядко през останалото време (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони и по р. Арда. С епизодично гнездене в Софийското поле. Често неразмножаващи се индивиди могат да се регистрират и в други райони на страната (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на малката бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България (Големански ред., 2015) в категория „Почти Застрашен“ (NT). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 2000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – стабилна. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 3000 – 5000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, F26, M08 и G05.

Видът се среща в 65 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **1 - 10 двойки**, което представлява 0,2 – 0,5 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в

рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на **1 индивид**, което представлява 0,02 – 0,03 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле не дават численост на гнездящата популация на вида, а посочват само мигрираща численост от 1 индивид. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена една гнездяща двойка в зоната (Матеева и др., 2013). В ПУ на ЗМ Злато поле е посочено че видът гнезди с численост от 3 дв. и трябва да е предмет на специални мерки и приоритетен за мониторинг. През юни 2018 г. са установени 10-12 двойки (ebird.org, L. Profirov). По данни на БДЗП през юни 2018 г. са наблюдавани общо 50 птици, през 2019 г. - 10 екземпляра, през 2020 г. – 5 индивида, през 2021 г. – видът не е наблюдаван.

При теренните проучвания през 2022 г. видът редовно е наблюдаван в защитената зона, както през размножителния период, така и през периода на миграция. През м. февруари видът не е установен. На 26.04.2022 г. са установени общо 27 птици и едно заето гнездо в смесена чаплова колония. През месец май са установени 5 птици. Видът нередовно гнезди в зоната, като успехът зависи от хидрологичния режим в източната част на зоната.

Мигрираща популация

При теренните проучвания по време на есенната миграция през 2022 г. е наблюдавана една птица в зоната на 31.08 и 13 птици през м. септември. Няма друга информация за миграция на вида през 33.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, F26, M08 и G05. Потенциално валидни за 33 „Злато поле“ са следните: F05- Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони), K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници и G05 - Сладководен риболов и улов на черупчести организми. Заплахи за видовете птици в зоната са лова и безпокойството.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1 - 10 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. е установена 1 двойка. Видът нередовно гнезди в зоната. Целевата стойност няма да бъде изпълнена всяка година.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) е посочен 1 индивид. В резултат на извършен мониторинг в защитената	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 птица по време на миграция.

Специфични и подробни цели на опазване на ЗЗ BG0002103 „Злато поле“, утвърдени със Заповед № РД-499/12.06.2024 г. на министъра на околната среда и водите.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			зона през миграционния период на 2022 г. са установени 13 птици през септември.	
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20 ha, от тях колонията в момента заема 0,5 ha	Изчислена на база местообитание „широколистни листопадни гори“ в рамките на ЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N16.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
			1-Отлично	
			2-Добро	
			3-Умерено	
			4-Лошо	
			5-Много лошо	
			Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността на максималната стойности предвид данните от теренните проучвания, проведени през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>			c	1	13	i		G	C	B	C	C
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>			r	1	10	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A773 *Ardea alba* (голяма бяла чапла)

1. Код и наименование на вида

A773 *Ardea alba* (голяма бяла чапла)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 85 – 100 cm. Размах на крилата: 145 – 170 cm. Оперението е изцяло бяло. Значително по-едра от малката бяла чапла и с по-дълъг врат. В полет се виждат значително по-дългите ѝ крака. През размножителния период клюнът е с тъмен връх, през останалата част от годината е изцяло жълт.

Характер на пребиваване в страната

Голямата бяла чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до средата на април, а есенната – от началото на септември до края на октомври (Симеонов и др., 1990). Частичен мигрант, зимува в Южна Европа, включително и в България, когато е по-често срещана.

Характерно местообитание

Голямата бяла чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, крайбрежия на големи реки с изобилна растителност. По време на миграция и през зимата е широко разпространена в ниските части на страната, особено в открити райони в близост до големи реки и други влажни зони, както и в язовири, микроязовири, рибарници, напоителни канали и др. Размножителният период започва от началото на март и продължава до началото на юли. Най-често образува малки самостоятелни колонии, по-рядко гнезди по периферията на големите колонии от чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви, или високо по дърветата на заливните гори (Симеонов и др., 1990). Снася 2 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с риба, по-рядко със земноводни, влечуги, големи водни насекоми и птици (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Много рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. Единствените места, където гнезди ежегодно от 2007 г. насам са Драгоманското блато и ез. Сребърна. През периода 2013 – 2018 г. е установена да се размножава по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, в езеро Дуранкулак, в Драгоманското блато и в два локалитета в Горнотракийската низина. На повечето места гнезди нередовно. През размножителния период закъснели мигранти или летуващи неразмножаващи се птици могат да се наблюдават на много места в Северозападна България, Тракийската низина, по река Искър, в Източните Родопи, покрай река Дунав и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на голямата бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България (Големански ред., 2015) в категория „Критично застрашен“ (CR). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 10 – 50 двойки. Краткосрочната тенденция на

популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 500 – 1000 индивида.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 600 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2013 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M08, F01, J03 и J02.

Видът се среща в 75 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. Зимуващата популация се оценява на **до 6 индивида**, което представлява 0,3 - 1,0 % от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават зимуваща численост на вида – 3-5 индивида. На 29 април 2019 г. е наблюдавана една птица (ebird.org, G. Kamov). По данни на БДЗП през юни 2018 г. са наблюдавани 2 птици, през април 2021 г. - 1 екземпляр, както и през януари 2022 г.

При теренните проучвания през 2021 г. и 2022 г. видът е наблюдаван в защитената зона единствено на 31.12.2021 г. – 1 индивид.

За гнездящата и мигрираща популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M08, F01, J03 и J02. Потенциално валидни за ЗЗ „Злато поле“ са следните: K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници, както и сладководен риболов, лов и безпокойство от изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели				
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) е посочена зимуваща численост 0-6 индивида.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 птица през зимните месеци.				
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида чрез поддържане на оптимално ниво на водата в зоната.				
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на	5 степенна скала за екологично състояние,	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до
Екологично състояние								
1-Отлично								
2-Добро								
3-Умерено								

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	съгласно РДВ		<p>4-Лошо</p> <p>5-Много лошо</p> <p>Екологичното състояние/потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация на вида предлагаме добавяне на минимална численост от 1 инд. предвид данните от проведените теренни проучвания.
- Актуализиране на кода (Code) и научното наименование (Scientific Name) съобразно докладването от 2019 г.

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A773	<i>Ardea alba</i>			w	1	6	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A028 *Ardea cinerea* (сива чапла)

1. Код и наименование на вида

A028 *Ardea cinerea* (сива чапла)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 84 – 102 cm. Размах на крилата: 155 – 175 cm. Най-разпространената и едра чапла в България. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Гърбът и крилата са сиви. Шията отпред и гърдите са с черни надлъжни ивици. Възрастните през размножителния период отгоре са сиви с черни плещи и украсяващи пера на главата, които впоследствие изчезват. Отдолу са белезникави, главата и шията са бели с черни ивици зад очите и по предната част на шията. При младите горната част на главата и шията отстрани са сиви.

Характер на пребиваване в страната

Сивата чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ, постоянен и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от края на февруари до средата на април, а есенната – от края на юли до ноември (Симеонов и др., 1990). Мигрира на юг при тежки зими и замръзване на водоемите. В България зимуват птици от Северна Европа.

Характерно местообитание

Сивата чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви; равнинни и заливни гори; долни и средни течения на по-големи реки с изобилна растителност и богати на

риба. По време на миграция и през зимата се среща и в язовири, микроязовири, рибарници, оризища, напоителни канали и др. Размножителният период е от началото на март до края на юли. Гнезди в самостоятелни и смесени колонии. По Дунавското крайбрежие колониите са разположени в гори от бяла топола, бяла върба, и по-рядко хибридна топола и летен дъб (Симеонов и др., 1990). Гнездата са големи, често на върха на дървото. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 5 стомаха са установени: *Arvicola terrestris*, *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Carassius auratus*, *Carassius sp.*, *Gobio gobio*, *Cobites taenia*, *Leuciscus cephalus*, *Libellula sp.*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Neucoris sp.*, *Notonecta glauca*, *Dytiscus sp.*, Hydrophilidae, Curculionidae, *Donacia sp.* (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в самостоятелни или смесени колонии разпръснато из цялата страна, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и долините на повечето по-големи реки в равнините (Дунавска равнина, Тракийска низина) и ниските части на планините (най-вече в Предбалкана) (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на сивата чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България (Големански ред., 2015) в категория „Уязвим“ (VU). Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 800 – 1200 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 110 – 330 индивида.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 1000 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2007 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също стабилна.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02.

Видът се среща в 75 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в 2 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. Съгласно СФ зимуващата популация се оценява на до 7 индивида, което представлява 0,3 - 0,7 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Видът не е посочен като гнездящ в СФ на зоната. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. е установена чаплова колония в която гнездат 22 двойки сиви чапли (Матеева и др., 2013). В ПУ на ЗМ Злато поле е посочено че видът гнезди с численост от 8 дв. и трябва да е предмет на специални мерки. По данни на БДЗП през юни 2018 са наблюдавани общо 117 птици и 2 гнездящи двойки, през април 2019 г - 25 екземпляра, през 2020 г – 11 двойки, през 2021 – 50 птици през април и 3 птици през май месец. Видът не е гнездил през 2021 година.

При теренните проучвания през 2022 г. видът редовно е наблюдаван в защитената зона, както през размножителния период, така и през периода на миграция и зимуване. На 26 и 27.04.2022 са установени общо 46 птици и 26 заети гнезда в смесената чаплова колония. През месец май са установени 15 птици, като в 4 от гнездата е имало излюпени малки. Видът нередовно гнезди в зоната, като успехът зависи от хидрологичния режим в източната част на зоната.

Мигрираща популация

При теренните проучвания по време на есенната миграция през 2022 г. са наблюдавани общо 19 птици в зоната през м. септември. Няма друга информация за миграция на вида през 33.

Зимуваща популация

По данни на БДЗП през януари 2020г са наблюдавани 2 птици, а през януари 2021 г. – 7 птици. При теренните проучвания през февруари 2022 г. е наблюдавана 1 птица в зоната.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02. Потенциално валидни за ЗЗ „Злато поле“ са следните: K01 - Водовземане от подземни, повърхностни или смесени водоизточници, K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики, B06 - Изсичане на отделни дървета. Допълнителни заплахи в зоната са „Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура“, „Сладководен риболов и улов на черупчести организми“, лова и безпокойството.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът не е посочен като гнездящ. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона и допълнителни наблюдения през гнездовия период на 2012 - 2022 г. е установена численост от 2 до 26 двойки. Видът нередовно гнезди в зоната. Целевата стойност няма да бъде изпълнена всяка година.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът не е посочен като мигриращ. В резултат на извършен мониторинг в	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 инд. по време на миграция.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			защитената зона през миграционния период на 2022 г. са установени 19 птици през септември. Възможно е целевата стойност да не бъде изпълнена всяка година. Числеността следва да е 1-19 птици до набавяне на по-актуална информация.							
Популация: Размер на зимуващата популацията	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) е посочен 0-7 индивиди. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през зимния период на 2022 г. и други наблюдения са установени 1 птица през февруари 2022 г., 2 птици през януари 2020 г. и 7 през януари 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 инд. по време на зимуване.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20 ha, от тях колонията в момента заема 0,5 ha	Изчислена на база местообитание „широколистни листопадни гори“ в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N16.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06. Поддържане на оптимално ниво на водата в зоната.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

По отношение на гнездящата, мигриращата и зимуващата популация предлагаме следната промяна в числеността в СФ предвид данните от теренните проучвания, проведени през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			r	2	26	p		G	C	B	C	C
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			c	1	19	i		G	B	B	C	C
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			w	1	7	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A030 *Ciconia nigra* (черен щъркел)

1. Код и наименование на вида

A030 *Ciconia nigra* (черен щъркел)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 90-105 cm, размах на крилата: 120 - 138 cm. (Svensson, 2013; Štastny, Hudec, 2016). Оперението е черно с синкаво виолетов отблясък, коремът е бял. Клюнът и краката са червени, при младите кафеникави. Няма полов диморфизъм, женските са само малко по-дребни от мъжките. Оперението на младите е без синкаво виолетов отблясък. Често използва в полет въздушните термики за да набира височина. При миграция, летуване и зимуване образува големи самостоятелни ята, често надхвърлящи 50 екз.

Характер на пребиваване в страната

Черният щъркел е далечен мигрант. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май. Есенната миграция е от втората половина на август до края на октомври. Късно есенните и зимните скитания са от началото на ноември до края на февруари. В оризищата северно от Пловдив няколко десетки птици редовно зимуват от 1978 г. насам, което е първото известно зимовище на вида в Западна Палеарктика (Големански ред., 2015). Отделни птици или малки групи зимуват нередовно и в други части на Горнотракийската низина. Максималната численост на мигриращите през есента черни щъркели над Бургаския залив през 2011 г. е 1 998 индивида, а за периода 2012-2017 г. численостите варират между 3 781 и 6 293 индивида (Michev et al., 2018).

Характерно местообитание

Гнезди в равнинни, полупланински и планински широколистни гори, скални комплекси, проломи на реки, ждрела. Най-често в дъбови и дъбово-липови гори, по-рядко габъррови и букови. Много рядък в иглолистни гори в планините, обикновено в борови. Храни се по реки, язовири, микроязовири, рибарници, оризища, влажни ливади, ниви и др. Гнездовият хабитат включва всички типове горски местообитания у нас, с изключение на горите от клек, бяла и черна мура (местообитание с код 95A0), смърч (код 9410) и келяв габър. Но трябва да се има предвид, че за гнезденето на черния щъркел средната възраст на гората не трябва да бъде под 60 години. Обикновено самите гнезда са в долове, дерета, разположени в короната на по-стари дървета. Горските местообитания разположени на надморска височина над 1000 м. са субоптимални за вида.

Хранене

Храни се предимно с риба, земноводни, едри околводни безгръбначни, понякога и с дребни бозайници, влечуги и новоизлюпени малки на наземно гнездящи птици (Cramp and Simmons, 1977).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Масово гнезди в низинни и нископланински гори в ЮИ България – в Тунджанската хълмиста низина (70-80 дв.), Сакар и Източните Родопи (Стойчев и др., 2008; Даскалова и др., 2020). Многоброен и в Източна Стара планина, Поломието и Лудогорието. В Западна България по-малоброен, повече двойки там гнездят в Северозападна България и Предбалкана. В горите над 1000 м. е рядък и спорадично разпространен. По Дунавските острови е сравнително рядък и малоброен – установен е да гнезди на 11 острова, но в прилежащите части на Дунавската равнина е по-чест като общата численост в крайдунавския район е оценена на 80-150 дв. (Cheshmedzhiev et al., 2019). Включен в Червената книга на България като уязвим-VU (Големански ред., 2015).

Понастоящем популацията се оценява на 600-900 **гнездящи** двойки (Докладване на България по чл.12) и е разпространен в цялата страна. Тенденцията в гнездовата численост на популацията и в разпространението у нас е положителна. Съгласно докладването през 2019 г. краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Според нашите данни и краткосрочната тенденция показва увеличение. Според Petkov et al. (2006) гнездовата популация на вида е 300-320 двойки. Тази численост не е актуална и вече със сигурност се е повишила значимо над това ниво.

Посочени са следните заплахи: земеделски дейности, генериращи точкови замърсявания на повърхностните води, както и спортни и туристически дейности извън населените места и туристическите зони. Всъщност вида страда най-силно от горскостопанските дейности, при които се унищожават гнездовия му хабитат, възниква значително безпокойство и дори се отсичат дървета с гнезда. Други негативни фактори са изграждането на ВЕЦ по реките, създаването на нови и разширяването на стари каменни кариери, сблъсъците с електропреносната мрежа, незаконния отстрел в района на рибовъдни стопанства и язовири.

Черният щъркел се опазва също така и като **мигриращ вид** с численост 2 000-11 000 индивида (Докладване на България по чл.12). Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: отводняване, рекултивация и преобразуване на влажни зони, блата, и др. в селищни или туристически зони; електропреносна и комуникационна мрежа (кабели).

В Червената книга (Големански ред. 2015) е посочено като заплаха замърсяването на влажните зони, преследване в рибовъдни стопанства и др.

Видът се среща в 92 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата** популация се оценява на **1 - 2 двойки**, което представлява 0,17 – 0,22 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида 1 - 2 двойки, както е и в СФ за зоната. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена една двойка

(Матеева и др., 2013). На 18.05.2021 г. са наблюдавани 2 птици (ebird.org, L. Profirov). По данни на БДЗП през юни 2018 г. са наблюдавани общо 37 птици и 1 двойка в гнездови хабитат. На 19.06.2018 г. са наблюдавани две ята – от 5 и 30 птици. През април 2021 г. и през юни 2022 г. е наблюдаван по един екземпляр.

При теренните проучвания през 2022 г. видът е наблюдаван в защитената зона през размножителния период. През април 2022 г. са установени общо 9 птици, а през месец май са наблюдавани 3 птици в полет над зоната.

Мигрираща популация

При теренните проучвания по време на есенната миграция през 2022 г. са наблюдавани три птици в зоната на 31.08 и 19 птици през м. септември. Няма друга информация за миграция на вида през 33.

Потенциално валидни заплахи за вида са свързани с изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура, водочерпене за напояване, риболов, лов и безпокойство.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1 - 2 гнездящи двойки. Видът е наблюдаван през гнездовия период на 2022 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв. чрез поддържане на подходящи гнездови местообитания.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) не е посочен видът като мигриращ. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през миграционния период на 2022 г. са установени 22 птици. Нямаме данни за мин. численост. Необходими са допълнителни проучвания по време на миграция.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 инд. по време на миграция.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Изчислена на база местообитание „широколистни листопадни гори“ в рамките на 33. Данните са взети от СФ като % на местообитание N16.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 300	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06 и местообитание N12 Обширни зърнени култури.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 300 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично 2-Добро 3-Умерено 4-Лошо 5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
„План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.			Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в СФ предвид данните от теренните проучвания, проведени през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A023	<i>Ciconia nigra</i>			r	1	2	p		G	C	B	C	C
B	A023	<i>Ciconia nigra</i>			c	1	22	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A036 *Cygnus olor* (ням лебед)

1. Код и наименование на вида

A036 *Cygnus olor* (ням лебед)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото е 140-160 cm, а размахът на крилата – 200-240 cm. Оперението е изцяло бяло. Клюнът е червен, в основата си – черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черна основа. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от размахването на крилата.

Характер на пребиваване в страната

Немият лебед у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от март до средата на април. Есенната миграция е от септември до декември. Най-често мигрира на семейни групи, но често в районите на зимуване формира големи ята, обикновено смесени с патици и лиски.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, язовири, рибарници, изоставени баластриери и стари речни корита. По-рядък е в крайбрежната водна растителност на по-големи бавно течащи реки. Гнезди главно в сладководни и по-рядко бракични водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми, дори и с малки размери. По време на миграция и зимуване се среща и в бързотечащи реки, в плитководни участъци на р.

Дунав, в лагуни, солени езера, както и в морето. Подходящи местообитания за гнездене са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се главно с водна растителност – най-вече водорасли, включително и семена по дъното. В малки количества яде и водни безгръбначни – ракообразни, насекоми и мекотели. Понякога се храни и из посеви със зимна пшеница и други култури (Cramp & Simmons, eds., 1977).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво Като гнездящ вид е рядък, разпространен по Дунавските езера, блата и рибарници, по езерата по Черноморското крайбрежие, в редица обрасли с водна растителност рибарници и язовири в Горнотракийската низина, както и в малък брой подобни водоеми в Дунавската равнина, включително и в стари речни корита (Янков, ред., 2007; Дерелиев и Иванов, 2015; Даскалова и Шурулинков, 2020; Шурулинков и Цонев – непубликувани данни). Според Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) у нас гнездят 12-36 дв. с тенденция на увеличение. Понастоящем числеността на вида у нас е в рамките на 80-120 двойки. Според докладването по чл. 12 от 2019 г. **гнездящата** популация се оценява на **20-50 двойки**, което вече не е актуално. Тенденцията и в числеността и в разпространението е положителна. В докладването е посочено, че краткосрочната тенденция на разпространението на вида у нас (2000-2018 г.) е стабилна, но всъщност и тя показва увеличение. За този период немият лебед се появи в редица нови локалитети, главно в Горнотракийската низина и Дунавската равнина (Shurulinkov et al., 2019; Даскалова и Шурулинков, 2020). В докладването за гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А30 - активно водочерпене от подземни, повърхностни или смесени водоизточници за селскостопански цели; А31 - отводняване на земи за използването им за земеделски цели.

Немият лебед зимува в цялата страна, във водоеми под 1200 m н.в. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море и в крайморските езера – Поморийско, Атанасовско, яз. Мандра, ез. Дуранкулак, Шабленска тузла и др. Ята от по 10-50 екз. зимуват и във редица вътрешни язовири и поречията на реките Марица, Янтра, Тунджа, Огоста, Искър, Вит и др. Числеността на **зимуващите** у нас неми лебеди според докладването по чл. 12 е **1000-4100 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е флукутираща. През по-сурови зими броят на зимуващите лебеди е значително по-висок, отколкото при меки зими. За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05 - изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони).

По време на миграция немият лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според Докладването по чл. 12 понастоящем **миграционната** численост на вида е в рамките на **500-1200 инд.** Всъщност няма никакви системни и стандартизирани проучвания в това направление и числеността по време на миграция остава неизвестна. В докладването са посочени следните заплахи и влияния за мигриращата популация: F05 - изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); J02 - замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни).

Видът е включен е в Приложение II на Директивата за птиците. Защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Природозащитният статус на немия лебед според IUCN е LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2020) и за света

(2016). Включен е в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „уязвим“.

В Червената книга (Дерелиев и Иванов, 2015) са посочени като заплахи отравянето с оловни сачми и тежести, безпокойство, отстрел, унищожаване и деградация на местообитания, замърсяването на влажните зони, преследване в рибни стопанства и др. Често пъти местообитанията се засягат от умишлени пожари в тръстиките и папурови масиви. Отрицателно въздействие оказват и осушаването на влажни зони – особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците. Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при немия лебед в някои години и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия.

Видът се среща в 57 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. **Зимуващата** популация на вида се оценява на **до 7 индивида**, което е **0,2-0,7% от националната зимуваща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания в СЗЗ „Злато поле“ през 2022 г. бяха установени 2 неми лебеда през януари и февруари. Данните от SmartBirds също показват присъствието на 2 инд. през зимния сезон на 2022 г. През януари 2019 г. са наблюдавани 2 инд. в зоната.

През гнездовия период (април-май) на 2022 г. беше наблюдаван 1 инд. в защитената зона. Според данните от SmartBirds и Observation през гнездовия сезон на 2021 г. и 2022 г. е регистрирана 1 двойка неми лебеди.

При полевите изследвания през септември 2022 г. редовно бяха наблюдавани 2 инд. в зоната.

Вероятно видът е постоянен за зоната, или мигрира само през студените зимни месеци, с численост от 2 инд. Не е установено сигурно гнездене. В защитената зона има подходящи местообитания за гнездене, но съществуват и множество заплахи за вида – спортен риболов, включително и с лодки в старото корито на р. Марица (G08); непостоянно водно ниво, заблацияване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03). Забелязано беше и активно водочерпене с помпа от мъртвицата за поливане на селскостопански посеви (A30); наличие на инвазивния вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01). Други заплахи са браконьерството и незаконният отстрел, както и риболов с мрежени уреди, безпокойството и замърсяването, вследствие на рекреационни и туристически дейности.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 2	Според СФ на зоната числеността на зимуващите индивиди е до 7 инд. Не е посочена минимална стойност. По време на теренните проучвания през 2022 г. бяха установени 2	Поддържане на зимуващата популация на вида в зоната от най-малко 2 индивида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			зимуващи неми лебеда.							
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 300	Данните са взети от СФ като % на местообитания N07-мочурища и блата; N06-вътрешни водни тела; N12-обширни зърнени култури.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 300 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация предлагаме добавяне на минимална численост от 2 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A036	<i>Cygnus olor</i>			w	2	7	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A038 *Cygnus cygnus* (поен лебед)

1. Код и наименование на вида

A038 *Cygnus cygnus* (поен лебед)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 140-160 cm; тегло: 5,0-14,0 kg; размах на крилата: 205-235 cm. (Cramp & Simmons, eds., 1977; Svensson, 2013; Stastny & Hudec, 2016).

Оперението е изцяло бяло. Клюнът е жълто-черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черен връх. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от размахването на крилата. Най-често мигрира и зимува на ята.

Характер на пребиваване в страната

Пойният лебед у нас е зимуващ и мигриращ вид. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и

някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от средата на февруари до началото на април. Есенната миграция е през ноември и декември.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща и в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав, както и в морето. Най-често избира средни по размер или големи влажни зони в близост до посеви със зимна пшеница, където през деня се храни. Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите. Много рядък в дълбоки язовири в полупланински и предпланински райони.

Хранене

Храни се главно с водна растителност – водорасли и др., с пониси на пшеница, с рапица и листа на други култури и семена. В малки количества яде и водни безгръбначни – червеи, ларви на насекоми и мекотели (Cramp & Simmons, eds., 1977; Stastny & Hudec, 2016).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Пойният лебед зимува в цялата страна, във водоеми под 1200 m н.в. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море – в районите на езерата Шабленско и Дуранкулашко и в района на Бургаските езера – и особено около яз. Мандра. Ята, най-често от 5 до 35 екз. зимуват и в редица вътрешни язовири, като Жребчево, Горни Дъбник, Пясъчник, Малко Шарково, Пет могили, Церковски и др., както и по р. Дунав. По-рядък в Северозападна България и по вътрешните реки.

Числеността на **зимуващите** у нас пойни лебеди според докладването по чл. 12 е **500-1500 екз.** Тенденциите – както краткосрочна, така и дългосрочна са на увеличение. При по-сурови зимни условия броят на зимуващите пойни лебеди е значително по-висок, отколкото при по-топло време през зимата. За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: Н01 - военни, паравоенни или полицейски учения и операции по суша; F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); А02 - преминаване от един вид земеделско ползване към друг вид земеделско ползване (с изключение на отводняване и изгаряне); А07 - изоставяне на традиционното стопанисване/ползване на други земеделски или агро-горски системи (всички с изключение на тревни местообитания).

По време на миграция пойният лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според докладването по чл. 12 понастоящем **миграционната** численост на вида е в рамките на **200 до 700 индивида**. Тенденции не са посочени. Като заплахи и влияния за мигриращата популация са посочени: F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); А02 - преминаване от един вид земеделско ползване към друг вид земеделско ползване (с изключение на отводняване и изгаряне); А07 - изоставяне на традиционното стопанисване/ползване на други земеделски или агро-горски системи (всички с изключение на тревни местообитания).

Природозащитният статус на пойния лебед според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2020). Видът е включен е в Червената

книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „застрашен“. Включен е в Приложение I на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

В Червената книга (Профиров, 2015) като заплахи за пойния лебед са посочени еутрофикацията на водоемите, нелегалният отстрел, хищниците и замърсяването на почвите поради интензивното земеделие. Може да се добави безпокойството на птиците по време на хранене от ловци и фотографи. Отрицателно въздействие оказват и осушаването и запалването на тръстиката/папура във влажни зони. Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при пойния лебед в някои години и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия.

Видът се среща в 47 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. **Зимуващата** популация се оценява на **до 4 индивида**, което е **0,3-0,8% от националната зимуваща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Зимува редовно около големите водоеми по Черноморското крайбрежие: Южното – (средно 68 и максимално 444) и Северното – (средно 138 и максимално 554). Във вътрешността на страната е по-малоброен (Големански, ред., 2015). Птиците, които зимуват в страната са от Черноморско-Източно средиземноморската популацията, която се счита, че е намаляваща и се оценява на около 17000 птици (Delany & Scott, 2006).

Костадинова и Граматиков (2007) дават численост на зимуващите пойни лебеди в ОВМ „Злато поле“ от 0-4 инд.

По време на теренните проучвания през 2021-2022 г. видът не беше установен в защитената зона. Данните от SmartBirds, eBird и Observation също не показват видът да е наблюдаван в зоната.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Според СФ на зоната числеността на зимуващите индивиди е максимум 4 инд. Не е посочена минимална стойност. По време на теренните проучвания в зоната през декември 2021 г. и януари и февруари 2022 г. видът не беше установен. Числеността на птиците е в пряка зависимост от метеорологичните условия. При по-студени зими броят на пойните лебеди се увеличава.	Поддържане на зимуващата популация на вида в зоната от най-малко 1 индивид.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания	ha	Най-малко 300	Храни се предимно в зимни посеви в съседство с незамръзващи водоеми, където ношува. Данните са взети от СФ като % на	Поддържане на площта на подходящите местообитания за хранене и почивка на вида в защитената зона в размер най-малко 300 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
за хранене и почивка на вида			местообитания N06-вътрешни водни тела; N12-обширни зърнени култури; N15-други обработваеми земи.	
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнорелски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
			1-Отлично	
			2-Добро	
			3-Умерено	
			4-Лошо	
			5-Много лошо	
			Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не са необходими промени в СФ на зоната.

Специфични цели за A052 *Anas crecca* (зимно бърне)

1. Код и наименование на вида

A052 *Anas crecca* (зимно бърне)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото е 34-38 cm, а размахът на крилата: 53-64 cm (Cramp & Simmons, eds., 1977; Svensson, 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е ръждивокафява със зелена ивица отстрани. Маховите пера и гърбът са светлосиви, коремът – бял. Гърдите са светли с тъмнокафяви петънца. Подопашиято е жълтеникаво. Крилното огледало е зелено. Женската е със защитно ръждивокафяво оперение. Гласовит, често издава характерен позив, който представлява късо подсвиркване. Видът е ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

У нас зимното бърне е зимуващ и мигриращ вид. Отделни двойки остават и през гнездовия период и вероятно гнездят у нас, но през последните две десетилетия няма наблюдения, доказващи със сигурност гнездене. През зимата е многочислен вид. Големи ята долитат от северните части на Европа, като зимуват по р. Дунав, по Черноморските езера и блата, в големи и малки вътрешни водоеми, а значителна част (особено при студено време) и във вътрешните реки. Пролетната миграция е от средата на февруари до края на април. Есенната миграция е от края на август до ноември. Обикновено мигрира и зимува на големи ята. Ятата често са смесени с други видове патици – най-често зеленоглавки и фишове.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав (пясъчни коси, устия на реки). Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите, като много често се храни в тинята. През гнездовия период обитава сладководни и полусолени блата и езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се както с растителна храна – главно семена, така и с животинска. Животинският компонент на храната преобладава през лятото. От водната растителност предпочита семена на водни растения, а по-рядко яде и самите водорасли. Яде също миди, ларви на двукрили – например хириномиди, водни бръмбари и дървеници, ракообразни и прешленести червеи (Cramp & Simmons, eds., 1977).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида в по-далечно минало са били главно на Атанасовското езеро край Бургас, покрай р. Дунав, в Драгоманското блато и бившето Стралджанско блато (Нанкинов и др., 1997; Michev et al., 2004; Янков, ред., 2007). В последните 20 години двойки или малки групички от възрастни птици са наблюдавани през лятото също в крайдунавските влажни зони, на места в Дунавската равнина, в Драгоманското блато (Янков, ред., 2007; Shurulinkov et al., 2007; Shurulinkov & Tsonev, 2009; Shurulinkov et al., 2013; Shurulinkov et al., 2019).

При докладването по чл.12 е съобщена численост на **гнездящата** популация у нас от **10-25 двойки**, с флуктуации, макар реално да няма доказано гнездене напоследък. Като заплахи и влияния са посочени: K04 - изменение на хидродинамичните характеристики.

Зимното бърне зимува в цялата страна, във всякакъв тип водоеми. Най-значителните зимни концентрации са в крайморските езера и големите вътрешни язовири в Южна България (Пясъчник, Копринка, Батак и др.). В тези водоеми зимуващите концентрации често надхвърлят 1000-1500 екз. Числеността на **зимуващите** у нас зимни бърнета според докладването по чл. 12 е **1500-7300 екз.** Тази цифра е в известна степен занижена поради недоброто отчитане на реките при средно-зимните преброявания, а там често зимуват немало зимни бърнета. Тенденциите – както краткосрочна, така и дългосрочна са неизвестни, отбелязани „с флуктуации“.

По време на миграция зимните бърнета са също така многочислени. Образуват концентрации от стотици индивиди дори в микроязовири. Според докладването по чл. 12 понастоящем **миграционната** численост на вида е в рамките на **3000 до 10000 индивида**. Тази численост е занижена. За да се оцени по-правилно миграционната численост на вида са необходими синхронни преброявания в основните места за концентрация през месеците на миграция. При докладването по чл. 12 за зимуващата и мигриращата популации на зимното бърне са посочени следните заплахи и влияния: S03 - добив на нефт и газ, включително изграждане и експлоатация на съпътстваща инфраструктура; J02 - замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни); F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреджането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия).

Природозащитният статус на зимното бърне според IUCN е LC (Least Concern) за света (2020) и за територията на континентална Европа (2020). Включен е в Приложение II на

Директивата за птиците. Под режим на опазване и регулирано ползване (ЗБР, Приложение 4).

Заплахите за вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства, в защитени територии и в забранени периоди за лов, безпокойството през прелета и зимата от ловци, рибари, туристи и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност. Поради извършването на денонощни хранителни миграции основно през тъмната част на денонощието е уязвим вид към ветроенергийни съоръжения и електро преносната мрежа.

Видът се среща в 57 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 3 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. **Зимуващата** популация на вида се оценява на **10-20 индивида**, което е **0,3-0,7%** от **националната зимуваща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

През 1977-1997 г. е често срещан зимуващ вид в страната със среден общ брой 4901 и максимум 13964 през 1984 г. Най-широко разпространен по р. Дунав и в Южна България. Според Паспалева (1963) основните концентрации на вида се срещат покрай поречието на река Марица между градовете Пазарджик и Първомай и по долината на река Тунджа (между градовете Казанлък и Ямбол). Очевидно зимното бърне предпочита да зимува във влажни зони във вътрешността на страната (Michev & Profirov, 2003).

По време на теренните проучвания в 33 „Злато поле“ през 2022 г. видът беше установен на 27.01– 23 инд., 08.02– 1 инд. и на 19.02– 141 инд.

Според данните от платформата SmartBirds видът е наблюдаван в зоната през януари 2020 г. – 6 инд., януари 2021 г. – 12 инд., април 2021 г. – 30 инд., януари 2022 г. – 158 инд.

Заплахи за вида в зоната са браконьерството и незаконният отстрел, безпокойството и замърсяването от рибари и туристи.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 10	В настоящия СФ е посочена зимуваща численост 10-20 инд. По време на теренните проучвания през януари и февруари 2022 г. бяха установени между 1-141 инд. Количеството на спиращите по време на зимуване зимни бърнета силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 10 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	През зимата се хранят основно със семена по брега на водоема или в плитките части. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 - мочурища и блата и N06 - вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 100 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнорелски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
			1-Отлично	
			2-Добро	
			3-Умерено	
			4-Лошо	
5-Много лошо				
			Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация предлагаме промяна в максималната численост на 158 инд. предвид данните от теренните проучвания и данни от БДЗП през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A052	<i>Anas crecca</i>			w	10	158	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A053 *Anas platyrhynchos* (зеленоглава патица)

1. Код и наименование на вида

A053 *Anas platyrhynchos* (зеленоглава патица)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-65 cm, размах на крилата: 81-98 cm. (Cramp & Simmons, eds., 1977; Svensson, 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, с черен гръб, тъмнозелена глава и тъмнокафяви гърди. Крилното огледало е синьо-виолетово с чернобели кантове. Клюнът е жълт, краката оранжеви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

Зеленоглавата патица у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. През есента и зимата големи, хилядни ята от този вид, често смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации. Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. През зимата, въпреки замръзването на водоемите, голяма част от зеленоглавите патици остават у нас и прекарват тук до пролетта.

Характерно местообитание

Зеленоглавата патица е много пластичен вид по отношение на гнездовото си местообитание. Гнезди в и около всякакъв тип водоеми, често и доста далеч от тях – на няколкостотин метра. Най-често гнезди в сред водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, реки, обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и равнинни дъбови, ясенови или брястови гори покрай реките. Обича и стари речни корита, обрасли с тръстика или папур. Среща се дори около напоителни канали. По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в сладководни езера, блата, мочурища, всякакви по размер язовири, реки, в бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания за вида са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Зеленоглавата патица има твърде широк хранителен спектър, включващ голямо разнообразие от растителни и животински храни. Семена и зелени части на околноводни и сухоземни растения яде главно в есенно-зимния период и ранна пролет. Яде и различни видове висши водни растения. Понякога се храни и в житните и други (рапица, ориз) посеви, особено нощем. Животински храни яде повече през пролетта и лятото. Животинската храна включва двукрили (главно хирономиди) и техните ларви, едnodневки, ракообразни, бръмбари, водни кончета, ручейници, правокрили, миди (Cramp & Simmons, eds., 1977).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в цялата страна, до 1500 m н. в. Като гнездящ вид е многочислен и повсеместно разпространен из влажните зони (Янков, ред., 2007). В крайдунавските влажни зони за периода 2006-2014 г. числеността е определена на около 84-148 двойки, като това не включва гнездящите двойки в крайречните гори и в затоните по островите (Shurulinkov et al., 2019). Посочена е положителна тенденция в числеността.

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. **гнездящата** популация в страната се оценява на **2500-4500 двойки** без ясно изразена тенденция и със стабилна численост и разпространение. При докладването по чл. 12 не са посочени заплахи за вида по време на гнездовия период.

Зеленоглавата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации често надхвърлят 2000-3000 екз. във водоеми като Атанасовското езеро, Шабленското езеро, ез. Дуранкулак, яз. Жребчево, яз. Огоста, яз. Горни Дъбник, ез. Сребърна, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец и др. Числеността на **зимуващите** у нас зеленоглави патици според докладването по чл. 12 е между **30000 и 80000 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е стабилна, а в дългосрочен план – флукутираща.

По време на миграция зеленоглавите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според докладването по чл. 12 понастоящем **миграционната** численост на вида е в рамките на **5000-10000 екз.** Тази численост е твърде занижена, особено на фона на зимната численост, която нерядко не е максималната сезонна численост за страната. Специални проучвания по въпроса за броя на мигриращите зеленоглави патици у нас не са провеждани.

За зимуващата и мигриращата популации на вида са посочени следните заплахи и влияния: С03 - добив на нефт и газ, включително изграждане и експлоатация на съпътстваща инфраструктура; F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полустествени местообитания, вследствие на

отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия).

Природозащитният статус на зеленоглавата патица според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2020). Включен е в Приложение II на Директивата за птиците. Под режим на опазване и регулирано ползване (ЗБР, Приложение 4).

За вида отрицателно действащи фактори са отводняването на влажни зони, черпенето на водни ресурси за напояване, речните корекции и дигирането на реките, резките промени в нивото на язовири, вътрешни реки и р. Дунав в резултат на работата на хидротехнически съоръжения, безпокойството в местата за гнездене, браконьерският отстрел, тежките зимни условия. Хабитатите на вида са застрашени и от палене на пожари. При зеленоглавата патица е характерна ежедневна хранителна миграция от местата за почивка към местата за хранене, която обикновено се извършва късно вечер, когато птиците отлитат към посевите от зимна пшеница, а рано сутрин птиците се връщат към водоемите за почивка. Това прави вида уязвим откъм изграждането на електропреносни структури, ветроенергийни съоръжения и др. (Петков и Матеева, 2012).

Видът се среща в 82 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 9 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е постоянен и зимуващ. **Гнездящата популация** се оценява на **5-10 двойки**, което представлява **0,2%** от **националната гнездяща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Зимуващата популация на вида се оценява на **до 57 индивида**, което е **0,07-0,2%** от **националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

По време на теренните проучвания през гнездовия сезон на 2022 г. бяха установени през април – 37 възрастни зеленоглави патици, от които една двойка с 12 малки и една – с 8 малки, а през май – 12 възрастни инд., от които една двойка с 9 малки.

Според данните от SmartBirds видът е наблюдаван в зоната през април 2019 г. – 12 инд., април 2021 г. – 2 инд., юни 2022 г. – 2 инд.

Зимуваща популация

При полевите проучвания бяха установени 102 инд. през февруари 2022 г., 23 инд. – януари 2022 г., 13 инд. – декември 2021 г. Според данните от SmartBirds в зоната са наблюдавани 55 инд. през 01.2019 г., 2 инд. – 01.2020 г., 5 инд. – 01.2021 г., 112 инд. – 01.2022 г.

Мигрираща популация

Видът не се опазва като мигриращ в зоната. По време на теренните проучвания бяха установени 21 инд. на 31.08.2022 г. и 50 инд. на 08.09.2022 г. В зоната съществуват подходящи условия за спиране или почивка по време на миграция.

Заплахи за вида в зоната са непостоянното водно ниво, заблътване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03). Забелязано беше и активно водочерпене с помпа от мъртвицата за поливане на селскостопански посеви (A30). Установено беше присъствието на инвазивния вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01). При висока плътност нутрията може да намали значително растителната покривка във водоемите и да образува повече отворено пространство; може да повлияе на гнездовия успех на водоплаващите птици – директно или индиректно, чрез изяждане на яйцата или разрушаване на гнездата им. Един от най-сериозните проблеми, причинявани от нутрията е резултат от нейната ровеща дейност – изкопаването на тунели и системи, които подкопават бреговете или разрушават дигите. Други заплахи са браконьерството и незаконният отстрел, както и риболов с мрежени уреди (G12 - прилов и инцидентно убиване (при риболовни дейности), безпокойството и замърсяването, вследствие на рекреационни и туристически дейности.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 5	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 5-10 гнездящи двойки. По време на теренните проучвания през гнездовия период на 2022 г. бяха установени 3 двойки с малки.	Поддържане на популацията на вида в зоната от най-малко 5 гнездящи двойки.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 13	В СФ на зоната е посочена максимална стойност на зимуващата популация от 57 инд. Минимална стойност не е посочена. При теренните проучвания през декември 2021 г. и януари/февруари 2022 г. бяха установени между 13-102 инд. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия.	Поддържане на зимуващата популация в размер от най-малко 13 инд.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 21	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът не е посочен като мигриращ. При теренните проучвания през август-септември 2022 г. бяха установени 21-50 инд.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 21 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Данните са взети от СФ като % на местообитание N07-мочурища и блата.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер на най-малко 8 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 300	Включва и гнездовото местообитание. През зимата се хранят в житни и други посеви. Данните са взети от СФ като % на местообитания N07-	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер на най-

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			мочурища и блата, N06-вътрешни водни тела, N15-други обработваеми земи, N12-обширни зърнени култури.	малко 300 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански и район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация предлагаме промяна в числеността на 13-102 инд. предвид данните от теренните проучвания.
- Предвид данните от проведените полеви изследвания през 2022 г. предлагаме добавяне в СФ на вида като мигриращ с численост 21-50 инд.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			w	13	102	i		G	C	B	C	C
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			p	5	10	p		G	C	B	C	C
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			c	21	50	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A856 *Spatula querquedula* (лятно бърне)

1. Код и наименование на вида

A856 *Spatula querquedula* (лятно бърне)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 37-41 cm, размах на крилата: 59-67 cm. (Cramp & Simmons, eds., 1977; Svensson, 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия главата е кафява с ясно изразена бяла ивица през окото. Гърдите са светло-кафяви, коремът е бял, маховите пера отгоре са светлосиви. Гърбът е кафяв с пъстрини. Крилното огледало е зелено. Клюнът е светлосив, а краката – тъмносиви. Женската е със защитно кафеникаво оперение.

Характер на пребиваване в страната

Лятното бърне у нас е гнездящ, прелетен вид, а също преминаващ по време на миграция. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. Пролетната миграция е от края на февруари до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до първите дни на октомври. Пролетната миграция е много по-силно изразена във вътрешността на страната в сравнение с есенната. Формира многобройни ята през прелета и при линеене.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на лятното бърне са масивите от висша водна растителност – тръстика, папур, камъш в и по периферията на блата, езера, обрасли с водна растителност язовири, стари речни корита и рибарници. Понякога гнезди и в наводнени върбалаци покрай реките и в затони по дунавските острови. По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в езера, блата, малки и големи язовири, реки, плитководни участъци на р. Дунав, в крайморски лагуни, бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009). В същите местообитания се концентрират и много от мигриращите летни бърнета, но някои ята кацат и в реки, язовири и рибарници без тръстикови масиви.

Хранене

Лятното бърне се храни с растителна и животинска храна – водорасли, семена, зелени части и корени на различни видове висши водни растения (вкл. тръстика, водна леща, острица, дзука, водни лилии, лютичета и др.). Животинската храна е разнообразна и включва различни водни безгръбначни – водни дървеници, водни бръмбари, ларви и възрастни на водни кончета, ручейници, хириномиди, мекотели, ракообразни, прешленести червеи, яйца и ларви на жаби, малки рибки. Малките патенца ядат около 90% животинска храна (Cramp & Simmons, eds., 1977).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид у нас се среща в цялата страна, но е малочислен и с редица нередовни находища (Янков, ред., 2007; Петков, 2015; Shurulinkov et al., 2019; Даскалова и др., 2020). Повече находища и с по-висока численост видът има в крайдунавските влажни зони, в Бургаските езера и на места в Горнотракийската низина. В Дунавската равнина и Софийско гнезди рядко и с ниска численост (Нанкинов и др., 2004; Shurulinkov et al., 2007; Shurulinkov et al., 2013). В крайдунавските влажни зони за периода 2006-2014 г. числеността е определена на 38-81 двойки, като силно зависи от нивата на р. Дунав през пролетта (Shurulinkov et al., 2019). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) е определена гнездова численост от 14-16 двойки (Даскалова и др., 2020). Според Атласа на гнездящите птици в България (Янков, ред., 2007) у нас гнездят 100-350 двойки летни бърнета. Според докладването по чл. 12 от 2019 г. **гнездовата** популация се оценява на **340-530 двойки** без ясно изразена тенденция, със стабилна численост и разпространение. Като заплахи за гнездящата популация са посочени: K04 - изменение на хидродинамичните характеристики.

По време на миграция летните бърнета преминават над цялата страна. Ятата са многочислени и често надхвърлят 200-300 екз. Според докладването по чл.12 понастоящем **миграционната** численост на вида е в рамките на **100-500 екз.**, без да е посочена тенденцията. Тази оценка няма нищо общо с действителността. Само през пролетния прелет над България прелитат и спират за почивка хиляди летни бърнета. За по-точното установяване на миграционната им численост са нужни специализирани

проучвания. За периода 1970-2005 г. е налице явно намаление в миграционната численост на този вид в Софийско (Нанкинов и др., 2004), а по наши наблюдения този процес продължава и след това и обхваща и други части на страната. Като заплахи и влияния за мигриращата популация са посочени: F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); F05 - изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); F26 - отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

Природозащитният статус на лятното бърне според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2020). Видът е включен в СПЕС 3. Включен е в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „уязвим“. Включен е в Приложение II на Директивата за птиците. Под режим на опазване и регулирано ползване (ЗБР, Приложение 4).

В Червената книга (Петков, 2015) като заплахи за лятното бърне са посочени унищожаването и увреждането на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Друг негативен фактор е прекомерният, а често и незаконен лов на вида. Установени са много случаи на браконьерски лов на летни бърнета през пролетта. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните, а и по теченията на вътрешните реки, също въздейства негативно върху гнездовата популация на вида.

Видът се среща в 50 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в 3 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ и мигриращ. **Гнездящата популация се оценява на 4-6 двойки, което е 1,2% от националната гнездяща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на 60 индивида, което е 12-60% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

По време на теренните проучвания през гнездовия период на 2022 г. беше отчетено едно лятно бърне в източния ръкав на зоната. Според данните от SmartBirds видът е наблюдаван в зоната през април 2021 г. – 10 инд. и май 2022 г. – 1 инд.

Мигрираща популация

При теренните изследвания в защитената зона през септември 2022 г. видът не беше установен. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2027 г.

Заплахи за вида в зоната са непостоянното водно ниво, заблацияване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03); активно водочерпене от мъртвицата за поливане на селскостопански посеви (A30); инвазивният вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01); браконьерството и незаконният отстрел, както и риболов с мрежени уреди (G12 - прилов и инцидентно убиване (при риболовни дейности); безпокойството и замърсяването, вследствие на рекреационни и туристически дейности.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 4	Според СФ на зоната гнездящата популация е 4-6 дв. Установената от нас численост през гнездовия период на 2022 г. – 1 инд.	Поддържане на популацията на вида в зоната от най-малко 4 гнездящи двойки.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най малко 60	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната са посочени 60 инд. за мин. и максимална стойност, Липсват други публикувани данни за наблюдения на вида в ЗЗ, което налага проверка на данните в СФ чрез адекватно проучване. Вероятно стойността няма да бъде изпълнена редовно, предвид липсата на наблюдавани концентрации на вида в ЗЗ през последните години.	Поддържане на мигриращата популация в размер на най-малко 60 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Площта е изчислена на база данните от СФ като % на местообитание N07 - мочурища и блата.	Поддържане на площта на гнездовите местообитания за вида в зоната в размер на най-малко 8 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва гнездовото местообитание и откритите водни площи. Площта е изчислена на база данните от СФ като % на местообитания N07- мочурища и блата; N06- вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Информацията към момента не позволява актуализация в СФ, но липсата на наблюдения на вида в ЗЗ по време на миграция са знак за промяна в концентриращата популация, която трябва да бъде наблюдавана.

Специфични цели за A857 *Spatula clypeata* (клопач)

1. Код и наименование на вида

A857 *Spatula clypeata* (клопач)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 42-52 cm, размах на крилата: 70-84 cm (Cramp & Simmons, eds., 1977; Svensson, 2013). Оперението е с изразен полов диморфизъм. При мъжките главата е тъмнозелена, гърдите – бели. Шията е доста къса. Страните на тялото и корема са ръждивокафяви, гърбът – черен. Предната част на крилата отгоре е светлосиня. Крилото огледало е зелено-бяло. Женската е със защитно светлосиво кафяво оперение. Клюнът е лопатовидно разширен и при двата пола. Видът е ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

У нас клопачът е малочислен и нередовно гнездящ вид, а също така зимуващ и мигриращ. Местните двойки не остават да зимуват в гнездовищата. Случаите на доказано гнездене както в миналото, така и в по-ново време са единични. Вероятно част от наблюдаваните през лятото индивиди не се размножават. През прелета е сравнително чест и локално многочислен вид. Пролетната миграция е от втората половина на март до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до ноември. Във вътрешността на страната пролетната миграция е много по-добре изразена от есенната. През зимата е малоброен, остава да зимува в по-големи ята само в Бургаските езера.

Характерно местообитание

През гнездовия период обитава сладководни блата и езера, рибарници, малки обрасли с растителност язовири. По време на миграция и зимуване се среща в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в плитководни участъци на р. Дунав, по-рядко и във вътрешните реки и в микроязовири. Предпочита по-плитките части на язовирите, около устията на реките. Подходящи местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с растителна и животинска храна. Предпочита планктонни ракообразни, малки мекотели, насекоми и техните ларви, семена и растителни части. Обича ларви на ручейници, водни дървеници, водни кончета, двукрили насекоми, бръмбари, семена на водни растения, особено камъш и острица, потамогетон и др. По-рядко яде прешленести червеи, паяци, яйца и попови лъжички на жаби, малки рибки и вегетативни части на водни растения (Cramp & Simmons, eds., 1977; Stastny & Hudec, 2016).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Случаите на гнездене на вида след 1990 г. са предимно по р. Дунав – на о. Персин, ез. Сребърна, рибарници Хаджидимитрово и др., в Драгоманското блато, където сигурно гнездене е доказано през 2003 г., и потвърдено през 2005 г., в Атанасовското езеро, ез. Вая и м. Пода край Бургас (Нанкинов и др., 1997; Янков, ред., 2007; Nikolov, 2004; Shurulinkov et al., 2007; Shurulinkov et al., 2019). Според Атласа на гнездящите птици в България у нас гнездят 12-25 двойки клопачи (Янков, ред., 2007).

Според докладването по чл. 12 **гнездовата** популация на вида у нас е в рамките на **20-50 двойки**, без изразена тенденция. Много от гнездилищата на вида нямат постоянен характер и зависят силно от водните нива. Като заплаха е посочена: F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или

полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия).

Клопачът зимува в цялата страна, но най-много в езерата по Южното Черноморско крайбрежие, където се събират стотици птици от този вид. Най-значителните зимни концентрации са в Атанасовското и Поморийското езеро, ез. Вая, м. Пода. Далеч по-малки ята, рядко надхвърлящи 10 екз., зимуват и във вътрешността на страната – главно в Южна България – язовирите Пясъчник, Розов кладенец, Ц. Церковски, Овчарица, както и в езерата по Северното Черноморие. Числеността на **зимуващите** у нас клопачи според докладването по чл.12 е **700-3000 екз.** Тенденциите – както краткосрочна, така и дългосрочна са на намаление. Като заплахи и влияния са посочени: С03 - добив на нефт и газ, включително изграждане и експлоатация на съпътстваща инфраструктура; F06 - развитие и поддържане на плажни ивици за туристически и ваканционни цели, включително намяване (възстановяване) и почистване на плажни ивици (в т.ч. промяна на морфологията на дюнни образувания).

По време на миграция клопачите достигат значително по-високи числености у нас, особено във вътрешността на страната, отколкото през зимата. Образуват се концентрации от стотици индивиди в плитководни пролетни разливи и в редица язовири и рибарници. Според докладването по чл.12 понастоящем числеността на вида по време на **миграция** е в рамките на **2000 до 7000 индивида**. Посочени са следните заплахи и влияния: F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); F05 - изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); F26 - отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

Природозащитният статус на клопача според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2019). Включен е в Приложение II на Директивата за птиците. Под режим на опазване и регулирано ползване (ЗБР, Приложение 4).

Заплахите за вида през зимата са прекомерният отстрел, включително с незаконни средства и в защитени територии, безпокойството от ловци, рибари и рибовъди, използването на пестициди и други химикали в селското стопанство, осушаването на влажни зони и паленето на масивите с висша водна растителност. Същите заплахи са валидни и за периодите на пролетна и есенна миграция на вида. За гнездовата популация заплахи са осушаването на влажни зони, главно рибарници и малки язовири през гнездовия период, подпалването на масивите от тръстика и папур, незаконният отстрел, сечта на крайречна дървесна растителност, замърсяването на водите с опасни химически вещества.

Видът се среща в 41 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 2 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е мигриращ и зимуващ. **Мигриращата** популация се оценява на **8 индивида**, което е **0,1-0,4%** от **националната мигрираща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в

рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Зимуващата популация на вида се оценява на **до 1 индивид**, което е **0,03-0,1% от националната зимуваща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Зимуваща популация

По време на теренните проучвания в защитената зона през 2022 г. видът беше установен през януари – 4 инд. в западния ръкав на мъртвицата на р. Марица и през февруари – 1 инд. в източния ръкав. По данни от SmartBirds видът е наблюдаван в зоната през януари 2022 г. – 3 инд.

Мигрираща популация

По време на полевите изследвания в 33 „Злато поле“ през пролетния и есенния прелет видът не беше установен. Според данните от SmartBirds през април 2021 г. са наблюдавани 5 инд. в зоната.

Заплахи за вида в зоната са непостоянното водно ниво, заблътване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03); активно водочерпене от мъртвицата за поливане на селскостопански посеви (A30); инвазивният вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01); браконьерството и прекомерният отстрел; риболов с мрежени уреди (G12 - прилов и инцидентно убиване (при риболовни дейности) и безпокойството.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 8	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална стойност от 8 инд. По време на извършения мониторинг в зоната през пролетния и есенния прелет през 2022 г. видът не беше установен. Възможно е целевата стойност да не бъде изпълнена всяка година.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 8 инд.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Според СФ числеността на зимуващата популация е до 1 инд. При теренните проучвания през 2022 г. бяха установени 4 инд. през януари и 1 инд. през февруари.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Площта е изчислена на база данните от СФ като % на местообитания N07-мочурища и блата; N06-вътрешни водни тела. Поддържане на оптимално ниво на водата в мъртвицата на р. Марица.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 100 ha.
Местообитание	5 степенна	2-Добро	Екологично състояние	Подобряване на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели					
на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	скала за екологично състояние, съгласно РДВ	или 1- Отлично	<table border="1"> <tr><td>1-Отлично</td></tr> <tr><td>2-Добро</td></tr> <tr><td>3-Умерено</td></tr> <tr><td>4-Лошо</td></tr> <tr><td>5-Много лошо</td></tr> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
1-Отлично									
2-Добро									
3-Умерено									
4-Лошо									
5-Много лошо									

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация предлагаме промяна в числеността на 1-4 инд. предвид данните от проведените теренни проучвания през 2022 г.
- Актуализиране на кода (Code) и научното наименование (Scientific Name) съобразно докладването от 2019 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A857	<i>Spatula clypeata</i>			c		8	i		G	C	B	C	C
B	A857	<i>Spatula clypeata</i>			w	1	4	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A060 *Aythya nyroca* (белоока потапница)

1. Код и наименование на вида

A060 *Aythya nyroca* (белоока потапница)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото е 38-42 cm, а размахът на крилата е 60-67 cm. В брачно оперение мъжките са изцяло с тъмно-кестеняво оперение, по-тъмно по гърба. С бяло подопашие и бяло око. Женските са тъмнокафяви с червеникав оттенък на главата. Бяло подопашие. Окото е тъмно. При младите оперението е като възрастните женски, с тъмно око, но по-убито кафяв цвят на оперението. По-малко бяло подопашно петно (Svensson, 2013; Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и рядко зимуващ вид за страната. Сезонни прелети извършва от септември до ноември и от началото на февруари до средата на април. Предпочита сладководни езера и блата с много тръстика, камъш и подводна растителност. По време

на прелет се задържа по различни водоеми, предимно по откритите водни пространства. Някои двойки мътят и в малки заблатени участъци, стари корита и устия на реки. Гнезди сред гъсти тръстикови масиви, върху натрупани стари стебла от тръстика, върху плаващи острови, на брега на водоемите и рядко в хралупи. Гнездото е покрито със сухи растения и пух. Снася между 4 и 14 яйца, но най-често техният брой е 7-9. Снася в края на април и през май, мътенето продължава 25-27 дни (Симеонов и др., 1990; Нанкинов, 2012; Чешмеджиев и Петков, 2014).

Характерно местообитание

Обитава предимно по-плитки рибарници, блата и микроязовири с мозаечно разположена растителност или големи тръстикови масиви с малки водни огледала и канали, с полегати брегове и тинести плитчини и хидрофитна растителност. По време на миграции се среща в разнообразни влажни зони. При зимуване обитава езера, язовири и малки морски заливи по Черноморското крайбрежие. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Белооката потапница се счита за предимно растителнояден вид. При анализ на стомашно съдържание са установени различни растения и водорасли. Освен растения в хранителния спектър влизат и много насекоми и други безгръбначни животни, както и дребни гръбначни – безопащати земноводни (*Anura*) и риби (*Pisces*) (Чешмеджиев и Петков, 2014).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво. В миналото белооката потапница е описвана като един от най-многобройните видове от семейство Патицови (*Anatidae*) и едва през 1994 г. е включена в списъка на световно застрашените видове. От първите десетилетия на ХХ в. местообитанията на вида са подложени на системно унищожение поради пресушаване на влажните зони и превръщането им в обработваеми земи, а по-късно – и поради замърсяване на водите. Видът е бил ловен обект и ежегодно част от птиците са били отстрелвани. Това са основните причини за намаляването му както в световен мащаб, така и у нас (Чешмеджиев и Петков, 2014). Към момента разпространението на вида е групово и разпръснато, главно покрай р. Дунав и прилежащите райони на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Тракийската низина и Софийското поле. Най-значими гнездовища са ез. Сребърна, рибарници Хаджи Димитрово, Калимок, о. Белене, Дуранкулашкото и Шабленското езеро и Драгоманското блато. Разпространението се влияе силно от водното ниво в гнездовите водоеми, някои от които през отделни години пресъхват. Често при изчезване на дадено находище се появяват нови наблизно. (Янков, отг. ред., 2007).

Видът е включен в Приложение I на Директивата за птиците. Според IUCN европейската популация на вида е в категория „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) (2020), а в световен мащаб (2019) видът е „почти застрашен“ – NT (Near Threatened). Включен в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „уязвим“. Включен в СПЕС 1. Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид (ЗБР, Приложение 2), защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **120-400 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е намаляваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01- промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи

естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за жилищни, градоустройствени или ваканционни цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); M08 - наводняване (естествени процеси); M07 - бури, циклони; J02 - замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни); D03 - производство на соларна енергия, включително развитие и експлоатация на съпътстваща инфраструктура; F02 - строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони; H01 - военни, паравоенни или полицейски учения и операции по суша.

Зимуващата популация е оценена на **2-40 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е флукутираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е нарастваща. Като заплахи са посочени: G05 - сладководен риболов и улов на черупчести организми (професионален).

Мигриращата национална популация е оценена на **320-4000 индивида**. Посочени са следните заплахи и влияния за мигриращата популация: F01- промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за жилищни, градоустройствени или ваканционни цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); F02 - строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони; J02 - замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни); F05 - изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони).

Като заплахи за вида в Червената книга (Големански, ред., 2015) са посочени пресушаването на влажните зони, изоставянето и/или интензифицирането на рибовъдните стопанства, безпокойство от риболовци и туристи. Силно променливо водно ниво в гнездовите находища.

Видът се среща в 45 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ.

Гнездящата популация се оценява на **1-3 двойки**, което е **0,8% от националната гнездяща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Според Костадинова и Граматиков (2007) числеността на гнездовата популация в защитената зона е 0-3 двойки. През юни 2012 г. е установено гнездене на 1 двойка белооки потапници в СЗЗ „Злато поле“ (Матеева и др., 2013).

По време на теренните проучвания в зоната през гнездовия сезон на 2022 г. бяха установени 6 инд. Данните от SmartBirds показват, че видът е наблюдаван в зоната през април 2021 г. – 2 инд. и май 2022 г. – 4 инд.

Заплахи за вида в зоната са непостоянното водно ниво, заблътване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03). Забелязано беше активно водочерпене с помпа от мъртвицата за поливане на селскостопански посеви (A30). Установено беше присъствието на инвазивния вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01). При висока плътност нутрията може да намали значително растителната покривка във водоемите и да образува повече отворено

пространство; може да повлияе на гнездовия успех на водоплаващите птици – директно или индиректно, чрез изсяждане на яйцата или разрушаване на гнездата им. Един от най-сериозните проблеми, причинявани от нутрията е резултат от нейната ровеща дейност – изкопаването на тунели и системи, които подкопават бреговете или разрушават дигите. Други заплахи могат да бъдат риболов с мрежени уреди (G12- прилов и инцидентно убиване (при риболовни дейности) и безпокойство.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	В СФ за гнездящата популация е посочена численост от 1-3 двойки. Тази численост се потвърждава от наличните данни.	Поддържане на популацията на вида от най-малко 1 гнездяща двойка.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Данните са взети от СФ като % на местообитание N07-мочурища и блата.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания за вида в защитената зона в размер на най-малко 8 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва гнездовото местообитание. Площта е изчислена на база данните от СФ като % на местообитания N07-мочурища и блата; N06-вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски и район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A072 *Pernis apivorus* (осояд)

1. Код и наименование на вида

A072 *Pernis apivorus* (осояд)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 см., размах на крилата: 135-145 см. Полиморфен вид, характерен със значителна индивидуална вариация на окраската. Челото и юздичката покрити с дребни люсповидни пера. Главата сиво-пепелява (обикновено при мъжките) до сиво-кафява. Горната страна на тялото кафява с тъмни до черни надлъжни резки. Окраската на долната страна на тялото разнообразна: бяла с кафяви препаски, червено-кафява или тъмнокафява с многобройни или редки бели петна. Опашката сиво-кафява с 2-3 черни препаски - в основата, средата и края. Клюнът черен, восковицата тъмносива, краката жълти (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е гнездящ и мигриращ. Пролетният прелет започва от средата на март до края на април, есенният започва в началото на август и продължава до края на октомври. Многоброен по време на миграция по Черноморското крайбрежие, особено в края на август и началото на септември. Гнездото разположено само по дървета, в основата на странични клони на височина 10-22 m. Понякога заема стари гнезда на други птици (сива врана, обикновен мишелов и др.). Пълното мътило най-често 2 яйца (Симеонов и др., 1990). Оценка за числеността варират през годините в различните литературни източници – от 150-300 до 750-900; при плътност една двойка на 50–100 km² числеността му в страната се оценява на 300-400 гнездящи двойки. (Големански (гл. ред.), 2015).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава обширни гори в равнини и планини (предимно букови), изпъстрени с полянки или в близост до ливади и пасища (Симеонов и др., 1990). Предпочита високостъблени широколистни гори, но гнезди и в смесени и иглолистни гори до 1600-1700 m надм. в. в близост до открити пространства. Гнездовият участък е над 1000 ha, но търси храна до 7 km от гнездото. Гнездовите територии варират между 13,5 и 25,8 km² (Ziesemer, Meyburg, 2015). Подходящи местообитания за гнездене са крайнини на гори (9110-91CA), а за търсене на храна са открити пространства – ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене.

Храни се с жилещи насекоми, техните яйца и ларви, гъсеници, едри бръмбари, рядко с гущери, дребни птици и гризачи (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

Разпространението в България е разпръснато на почти цялата територия на страната, най-плътно в ниските и средно високи райони с гори до 1600 m надм. в. С най-висока плътност в Източни Родопи, Източна Стара планина и Странджа. С най-спорадично разпространение е в Дунавската равнина и Тракийската низина (Янков (отг. ред.), 2007). Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN в Европа видът е в категория LC (Least Concern) (BirdLife International,

2021) – „слабо засегнат“. Включен е в Червената книга на България в категория „уязвим“ (VU - vulnerable). Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 400 и 800 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A02, A07, A08, B02, D02, F03, G01, D06.

Осоядът се опазва също така и като **мигриращ** вид с численост 15000-25000 индивида. Краткосрочната популационна тенденция (2007-2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната не е посочена. Посочени са следните заплахи: A02, A07, B02, F03, D06.

Допълнителни заплахи са масовото изсичане на старите гори и безпокойството, браконьерството, използването на пестициди в земеделието (Големански (гл. ред.), 2015).

Видът се среща в 90 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е размножаващ се. **Гнездящата** популация се оценява на **1 двойка**, което е **0,1-0,2%** от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида от 1 двойка. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. видът е установен в зоната с численост също 1 двойка (Матеева и др., 2013). По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран 1 път по време на миграция. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е наблюдаван 1 път през размножителния сезон с поведение показващо твърде вероятно гнездене. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран в зоната. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран в зоната.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Направените проучвания потвърдиха, че оценката в СФД на зоната (1 гнездяща двойка) е коректна – наблюдавана е птица демонстрираща гнездово поведение.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 40	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Равнини, шубраци (N08) - Сухи ливади, степи (N09) - Други обработваеми земи (N15) - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 40 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A073 *Milvus migrans* (черна каня)

1. Код и наименование на вида

A073 *Milvus migrans* (черна каня)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 cm, размах на крилата: 165-175 cm. Тъмнокафява, средно голяма птица с дълги тесни крила и дълга, слабо връзана опашка. Главата е белезникаво-сива, гърлото е белезникаво, а клонът е черен. Восковицата и краката са жълти. Когато опашката е широко разперена връзването не се забелязва. Лети с плавни махове. Често се рее и прави широки кръгове (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетнен, преминаващ и отчасти зимуващ вид за страната. Пролетния прелет е от началото на март до средата на май. Есенният прелет е от началото на август до първата десетдневка на октомври (Симеонов и др., 1990). През размножителния сезон е най-често по р. Дунав и притоците му, поречието на реките Марица, Тунджа и техните притоци, Сакар, Дервентски възвишения. По време на скитания и миграции е навсякъде из страната, но по-значима е миграцията по Черноморското крайбрежие. Гнезди поединично или в разредени колонии до 30 двойки. Събира се на групи по време на хранене, скитане, почивка и миграция (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава гори и групи дървета в големи речни долини, по Черноморската крайбрежие и край изкуствени водоеми. През зимата се среща и в открити пространства в равнини

(Симеонов и др., 1990). Според Стойчев и др. (в Янков, отг. ред., 2007) гнезди в алувиални и много влажни гори и храсталаци и широколистни листопадни гори, рядко – в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, обикновено в близост до по-големи реки и други влажни зони.

Средната гнездова плътност на вида варира между 1 и 20 дв./100 km² (Maciorowski et al., 2021). Според едно изследване в южна Испания (Tanferna et al., 2013) средната територия на отделните индивиди е 153.3 km². Гнездящите мъжки и женски индивиди предпочитат влажни зони, горско-земеделски местообитания (dehesa) и храсталаци. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0 (може би и други широколистни гори); открити местообитания за търсене на храна – естествени и полуестествени тревни формации(6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Полифаг, храни се с мърша, често отнема плячката на други птици, лови насекоми и дребни гръбначни животни (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015). В стомашното съдържание на български птици са установени: сива полевка, обикновена горска мишка, белокоремна белозъбка, водна жаба, зелен гущер, торен бръмбар, бръмбар бегач (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Групирано основно по поречията на големите реки и притоците им – р. Тунджа, р. Марица, р. Дунав, р. Арда, по-разпръснато в Лудогорието и суходолията в Добруджа и др. С най-плътно разположени находища в района между Източните Родопи, Източна Стара планина и Странджа, където съществуването на по-големи реки е съчетано с наличието на над 1000 микроязовира, няколко язовира и други водоеми. Почти напълно отсъства от Западна България и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN 2021 за света видът е в категория LC (Least Concern) – „слабо засегнат“. Включен в SPEC 3 Уязвим. Включен в Червената книга на България в категория „уязвим“ (VU – vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 140 – 170 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A04, D02, F03, G01, D06.

Мигриращата национална популация е оценена на 800 – 900 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, F26, D06.

Видът се среща в 63 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е размножаващ се. **Гнездящата** популация се оценява на **1 двойка**, което е **0,6 – 0,7%** от **националната гнездяща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида от 1 двойка. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. видът е установен в зоната с численост също 1 двойка (Матеева и др., 2013). В ПУ на ЗМ Злато поле е посочено че видът е мигриращ и хранещ се в ЗМ, като има условия за гнездене.

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът е регистриран 16 пъти през размножителния период. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е регистриран 5 пъти по време на размножителния сезон и 1 път по време на миграция. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е регистриран веднъж през размножителния период. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът е регистриран 2 пъти през размножителния сезон.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация (1 дв.) в СФ на зоната е реалистична, въпреки, че не беше регистрирано сигурно гнездене на вида, а само многократно наблюдение на птици в подходящ за гнездене хабитат.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 20	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание	ha	Най-малко 270	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Равнини, шубраци (N08) - Сухи ливади, степи (N09) - Обширни зърнени култури (N12) - Други обработваеми земи (N15) - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 270 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A080 *Circaetus gallicus* (орел змияр)

1. Код и наименование на вида

A080 *Circaetus gallicus* (орел змияр)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 62 – 68 cm. Размах на крилата: 185 – 195 cm. Едра граблива птица с дълги и широки крила и голяма глава. Опашката е дълга с няколко тъмни напречни препаски. Гръбната страна на тялото тъмна, а долната бяла с тъмни напетнявания по гушата и гърдите. При някои млади индивиди отдолу липсват напетняванията и гушата също е по-светла, поради което изглеждат изцяло бели. Среща се по единично или на двойки. При ловуване често „увисва“ във въздуха (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен и преминаващ. Числеността му е оценена на 50–100 двойки, което вероятно е занижена оценка предвид откритите голям брой нови находища след 1990 г. Числеността му се оценява на 300–360 двойки. Гнезди по дървета, основно широколистни (Стойчев и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). Орелът змияр е прелетен вид с разтеглена във времето миграция, но с най-голям брой прелитащи индивиди през септември и април. Пролетната миграция започва от средата на март и продължава до средата на май, а есенната – от втората половина на август до края на октомври. Като се има в предвид, че видът мигрира през територията на цялата страна, то общият брой на прелетниците по време на пролетна миграция може да се оцени на около 600 индивида. По време на есенна миграция през България са установени да прелитат поне 1100 орли змияри (2012 г.), от които 250 – при Атанасовско езеро (Матеева, 2013).

Характерно местообитание

Гнезди в стари разредени широколистни и рядко в иглолистни гори с малки поляни в близост до сухи пустеещи терени, ерозирани склонове, пасища, ливади. Откритите местообитания се използват за търсене на плячка, а в горите видът гнезди. По време на миграция се среща и в открити обработваеми площи с единични дървета в равнини (Симеонов и др., 1990). Характеристики на гнездовото местообитание: широколистни, иглолистни или смесени гори с дървета на възраст по-голяма от 80 години, с южно изложени; горските участъци трябва да са с площ по-голяма от 0,1 ha и гъстотата на дърветата да не е голяма (около 146 дървета на 0,4 ha); 12,7 m. средна височина на дърветата, където се разполагат гнездата; повече от 40 cm. дебелина на ствола на дърветата измерена на височината на гърдите. Разстоянието между две активни гнезда е 2 km. В територията на гнездото трябва да се намират и подходящи места за търсене на храна. Характеристики на мястото за хранене: открити местообитания – сухи тревисти места, пасища, обработваеми земи с площ повече от 0,5 ha, където видът ловува влечуги, с които се изхранва (Barrientos and Arroyo, 2014; Vlachos and Papageorgiou, 1994; Bakaloudis et al., 2001; Bakaloudis, 2009; Cauli et al., 2021). В редица Европейски държави е отчетена различна гнездова плътност: в Гърция в гората Дадя е установена гнездова плътност от 5,9-7,3 дв./100 km² (Vlachos and Papageorgiou, 1994); в Южна Македония е

установена гнездова плътност от 1 дв./20,3 km² (Velevski and Grubaи, 2008); в Испания – 11,8 дв./100 km²; в Италия – 2,1 дв./100 km²;

Хранене

Храни се предимно със змии, гущери и жаби, по-рядко с дребни бозайници и насекоми (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

Разпръснато и групово в цялата страна, по-плътно в откритите, сухи и богати на влечуги райони. Основно в хълмистите и нископланински части на страната – Източните Родопи, Сакар, Дервентски възвишения, Странджа, Средна гора, Източна Стара планина, Предбалкана, Лудогорието. Единични двойки са регистрирани и в по-високите планини и равнините – Рила, Пирин, Западните гранични планини, Тракийската низина, Дунавската равнина (Янков, отг. ред., 2007; Стойчев и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN 2021 за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 300 и 450 двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са увеличаващи се. Посочени са следните заплахи: B02, G05.

Мигриращата популация е оценена на 600 – 1500 индивида. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: F03, B02, D06.

В Червената книга (2015) като отрицателно действащи фактори са посочени едромашабното залесяване, голата сеч и пожарите; добиване на птици за изготвяне на препарати; смъртност, причинена от сблъскване с електрически стълбове и електропроводи, пряко преследване, безпокойство.

Видът се среща в 82 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е размножаващ се. **Гнездящата** популация се оценява на **1 двойка**, което е **0,2 – 0,3% от националната гнездяща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида от 1 двойка. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. видът не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). По време на теренното проучване през 2021 и 2022 видът беше наблюдаван 3 пъти по време на есенна миграция. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 - 2022 видът е наблюдаван 1 път по време на пролетната миграция. По данни от eBird (2018 - 2022) видът е наблюдаван 1 път през размножителния сезон. По данни от observation.org (2018 - 2022) видът е регистриран 1 път по време на пролетна миграция.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФД на зоната е реалистична.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Проучванията показват, че през размножителния период зоната твърде вероятно се обитава от 1 двойка (търсене на храна), въпреки, че няма данни за гнездене в самата зона.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 30	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: Равнини, шубраци (N08) Сухи ливади, степи (N09) Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21) Вътрешни скали, сипеи, пясъци, постоянен сняг и лед (N23)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 30 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A081 *Circus aeruginosus* (тръстикова блатар)

1. Код и наименование на вида

A081 *Circus aeruginosus* (тръстикова блатар)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-55 cm, размах на крилата: 120-130 cm. Това е най-едрият блатар. Има полов и възрастов диморфизъм. Женската и младото са едноцветни, тъмни, със светла глава, а мъжкият отгоре кафяв със сива опашка и тъмни върхове на крилата. Лети с бавен, плавен махов полет, понякога планира (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ. С петнисто и разпръснато разпространение в ниските части на по-голямата част от страната, по-концентрирано в централната част на Тракийската низина, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, на места по Черноморското и Дунавското крайбрежия и прилежащите им райони и в Софийското поле. Отделни изолирани находища и на други места в страната. През периода след 1985 г. националната популация показва постепенно възстановяване. Преобладават единично гнезещи двойки, но са познати и малки гнездови колонии. Гнездото е трудно достъпно, разположено ниско сред гъста блатна растителност (Големански гл. ред., 2015).

Хранене

Предпочитана храна са водоплаващи и блатни птици (белочела водна кокошка, зимно бърне, зеленоглава патица, калугерица, малък червеноног водобегач), бозайници (воден плъх), земноводни и влечуги (водна жаба, обикновена водна змия) (Симеонов и др., 1990).

Характеристика на местообитанието

В България гнезди в блата, в растителност по периферията на водоеми и крайречни и приизворни мочурища, а през последните години наблюдаван и в посеви и други (едногодишни) тревни култури. Установен да гнезди както в приморски, крайречни и вътрешни естествени влажни зони, така и в изкуствени водоеми, като рибарници, микроязовири и язовири. Гнездата си разполага предимно в тръстикови масиви. Разпространен на надморска височина до 600 м. По време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната (Симеонов и др., 1990). Проучване в Португалия разкрива, че важно местообитание са тръстиковите масиви, в които се случва гнезденето и изхранването. Факторите, допринасящи за качеството на местообитанието са сезонните наводнения, които предпазват гнездата от сухоземни хищници; гъстотата и височината на тръстиката, предпазваща от вятър; наличието на храна (дребни бозайници и птици) (Alves et al., 2014). Най-често тръстиковия блатар ловува на разстояние около 3 км от гнездото, т.е. гнездовата територия на 1 дв. е около 28 км². Предпочита да ловува в обработваеми земи, в които растенията са с височина до 10 см. (Cardador, Manosa, 2011).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков, отг.ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021). Включен е в Червената книга на Р България (2011) в категория „застрашен“.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 220 и 260 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, C03, D02, F03, J01, J02, J03, M07.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва и като **мигриращ** с численост 3300 – 5000 индивида. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, F03, F26, D06.

В Червената книга (2015) основните посочени заплахи за вида са пресушаване и деградация на естествените влажни зони със стоящи води. Използването на отрови за борба срещу гризачи; безпокойство от рибари.

Видът се среща в 76 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ, постоянен и мигриращ. **Гнездящата** популация се оценява на **1 двойка**, което е **0,4 – 0,5% от националната гнездяща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на **5 индивида**, което представлява 0,1 – 0,2 % от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида от 1 двойка. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. видът е установен в зоната с численост също 1 двойка (Матева и др., 2013). По време на теренното проучване през 2021 и 2022 видът беше наблюдаван 3 пъти през размножителния период (2 мъжки и 1 женски индивиди). По данни от eBird (2018 - 2022) видът е наблюдаван 2 пъти през размножителния сезон. По данни от observation.org (2018 - 2022) видът е регистриран 1 път през размножителния сезон.

Мигрираща популация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на мигриращата популация на вида от 5 индивида. По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше наблюдаван 4 пъти през зимата и 3 пъти по време на есенна миграция. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е наблюдаван 2 пъти – 1 индивид по време на пролетна миграция и 1 път през зимата. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е наблюдаван 1 път през зимата.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: риболов и добив на рибни ресурси, безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 5	Проучванията и наличната информация потвърждават оценката в СФ на зоната от 5 индивида, концентриращи се в зоната по време на миграция.	Поддържане на популация от най-малко 5 индивида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на постоянната популация	Брой двойки	Най-малко 1	Проучванията и наличната информация потвърждават оценката в СФ на зоната от 1 двойка, обитаваща зоната цялостно.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Мочурища, блата (N07)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 8 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 330	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Мочурища, блата (N07) - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) (N06) - Обширни зърнени култури (N12)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 330 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A082 *Circus cyaneus* (полски блатар)

1. Код и наименование на вида

A082 *Circus cyaneus* (полски блатар)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 45-50 cm, размах на крилата: 110-120 cm. Средно голяма граблива птица с дребно тяло, дълги тесни крила и дълга, права опашка. Полетът е плавен с бавни махове на крилата. Често лети ниско над земята, увисва във въздуха, като слабо размахва повдигнати нагоре крила. Мъжкият се отличава от останалите блатари по широката ивица на над опашката. Женската и младото са трудно различими от другите видове – бялата ивица на над опашката е малко по-широка и добре очертана и размерите на тялото са по-големи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и вероятно гнездящ вид. Пролетния прелет е от началото на март до средата на април, а есенният – от началото на август до края на ноември. Сега през размножителния период има наблюдения в Горнотракийската низина, Дунавската равнина и Добруджа, но без доказателства за гнездене. Възможната гнездова популация в страната се оценява на 0–6 двойки. Броят на зимуващите в България индивиди през отделните години варира от няколко десетки до няколко стотици. Гнездото е на земята, сред гъста тревна или блатна растителност, храсталаци, житни култури (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Тревни съобщества – ливади, пасища, обработваеми земи, стоящи сладководни водоеми с постоянен или сезонен характер, широки речни долини (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). В Ирландия е установена гнездова плътност между 0,25 и 4,24 дв./100 km² (Wilson et al., 2017). Според Madders (2003) полският блатар в Шотландия предпочита тревисто-храстови местообитания, които са богати на неговата плячка – тъмната полевка, *Microtus agrestis* и ливадна бъбрица, *Anthus pratensis*. Подходящи местообитания са ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През размножителния период се храни основно с дребни бозайници (полевки, мишки) и птици, в по-малка степен с насекоми (скакалци), влечуги и земноводни, през зимата и с мърша (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Установен в Тракийската низина, района на бившето Стралджанско блато, Северното Черноморско крайбрежие и Дунавската равнина. Отделни индивиди и двойка са наблюдавани няколкократно през периода 1994–1996 г. между селата Къшин, Къртожабене и Търнене, Плевенско. Брачни игри при 2 двойки са регистрирани на 09.06.1997 г. до с. Оризово, Пловдивско. На 31.05.2002 г. са наблюдавани 2 отделни птици, съответно до гр. Раковски и до с. Момино село, Пловдивско (Игнатов в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа видът е „почти застрашен“ - NT (Near Threatened), а в света е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern). Включен в SPEC 3 Изтощен. Включен в Червената книга на Р България със статус „критично застрашен“ CR (Critically Endangered).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 480 – 700 индивиди. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A01, A02, D02, F03, D06.

Зимуващата популация е оценена на 250 – 400 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A01, A02, C03, D02.

Видът се среща в 69 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е мигриращ. **Мигриращата** популация се оценява на **1 индивид**, което представлява 0,1 – 0,2 % от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на мигриращата популация на вида от 1 индивид. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. видът не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът не беше регистриран. По данни от SmartBirds (Данни – БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът не е наблюдаван. По данни от eBird (2018 - 2022) видът не е наблюдаван. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът не е наблюдаван. Необходими са допълнителни целенасочени проучвания.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: риболов и добив на рибни ресурси, безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Видът е рядък, но широкоразпространен на територията на цялата страна по време на миграцията си. Вероятна причина за липса на наблюдения е ограниченият брой дни на проучване на зоната. Оценката на популацията от 1 индивид изглежда е реалистична.	Поддържане на популация от най-малко 1 индивид.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 330	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Мочурища, блата (N07) - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) (N06) - Обширни зърнени култури (N12)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 330 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A402 *Accipiter brevipes* (късопръст ястреб)

1. Код и наименование на вида

A402 *Accipiter brevipes* (късопръст ястреб)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30 – 37 cm. Размах на крилата: 63 – 76 cm. Подобен на малкия ястреб, но за разлика от него има черни върхове на крилата, които го правят лесен за определяне. Ирисът е тъмен. Бузите също. Има полов и възрастов диморфизъм. Младите са тъмнокафяви отгоре с леко по-тъмни върхове на крилата. Отдолу са с надлъжни капковидни ивици и петна по страните на тялото и отдолу по крилото. С ясна вертикална ивица на гърлото (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България късопръстият ястреб е гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка.

Гнезди по дървета. Гнездото е рехаво, разположено близо до ствола на височина 6-12 м. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Късопръстият ястреб се среща в разредени широколистни гори, залесени речни долини, групи дървета сред открити пространства (Симеонов и др. 1990). Ловува и в открити терени, и в селскостопански площи. Изследване направено в Русия (Федосов, 2013) показва, че дървесната растителност на гнездовите участъци, непременно са в съседство с открити пространства, тъй като основната храна на късопръстия ястреб – гущери предпочита слънчеви, добре затоплени зони. Някои от предпочитаните местообитания са 91E0, 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни пойни птици (основно врабчета), мишевидни гризачи, гущери и насекоми.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

Видът е с ясно изразена привързаност към речни долини, която определя цялостното му разпространение в страната (Янков отг. ред., 2007). У нас се среща основно по поречията на големите реки Арда, Марица, Тунджа, Струма, Дунав, техните притоци и по Черноморието.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на късопръстият ястреб според IUCN е LC (Least Concern). Видът е включен в SPEC 2. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 190 – 470 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 1100 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, D02 и A08.

Видът се среща в 62 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата** популация се оценява на **1 двойка**, което представлява 0,2 – 0,5 % от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида от 1 двойка. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. видът не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът не беше регистриран. По данни от SmartBirds (Данни – БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е наблюдаван 7

пъти през размножителния сезон, включително наблюдение на гнездо с малки и двойка в подходящ гнездови хабитат. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран в зоната. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът е регистриран в зоната 5 пъти (включително двойка) през размножителния сезон.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	За изследвания период е установено сигурно гнездене на вида (мин. 1 двойка). Оценката на популацията в зоната от 1 гнездяща двойка отговаря на действителността.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 24	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 24 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не са необходими промени в СФ на зоната.

Специфични цели за A087 *Buteo buteo* (обикновен мишелов)

1. Код и наименование на вида

A087 *Buteo buteo* (обикновен мишелов)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 58 cm. Размах на крилата: 120 – 130 cm. Средно голяма хищна птица с широки, умерено дълги крила и закръглена опашка. Оперението най-общо е кафяво, но е силно изменчиво – на горната страна еднообразно, а на долната е с белезникав или ръждив оттенък и пъстрини. Лети с плавни махове на крилата. Восковицата и краката са жълти. В България като гнездящ се споменава подвидът *Buteo buteo vulpinus* (обикновен ръждив мишелов) (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е постоянен и мигриращ. Един от най-многобройните и широко разпространени видове хищни птици в страната. Размножителният период започва през април. Гнездото си строи по широколистни и иглолистни дървета на височина 6-20 м. Според Янков (отг. ред.) (2007) българската популация наброява 2500-4000 двойки, а според Нанкинов и др. (2004) – от 7000 до 11000 дв. Видът е известен като далечен мигрант (главно подвидът *vulpinus*) и мигрант на къси разстояния, но на широк фронт, отчасти зимува в България (подвидът *buteo*). Мишеловът е най-многобройният есенен мигрант сред хищните птици през периода 1979-2003 г. в Бургаския залив. Общата му численост варира между 7963 и 31746 инд. (средно – 17739) на сезон (Michev et al., 2018). Пролетната миграция интензивна през март, а есенната през втората половина на октомври. Образува сравнително многочислени ята (300-400), сред които може да присъстват и единични екземпляри на други видове (тръстиков блатар, черна каня). Общо проучванията през 2011 и 2012 г. показват, че макар обикновения мишелов да прелита над цялата страна, основната част от прелитащите птици се концентрират в източната част (Матеева и Янков, 2013).

Характерно местообитание

Обитава крайнини на широколистни, смесени и иглолистни гори с поляни, групи дървета сред открити пространства. Среща се до 1500-1977 м.н.в. (Симеонов и др., 1990; Янков (отг. ред.), 2007). Видът избира горски местообитания, които са отдалечени от асфалтирани пътища (1500 м), но пък са в близост до долини в пресечени ландшафти. Също така предпочита гнездата да са разположени в крайнините на горите, за да има поглед над заобикалящия ландшафт (Penteriani & Faivre, 1997).

Подходящи местообитания за гнездене са крайнини на гори (9110-91СА), а за търсене на храна – различни открити пространства: ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

По данни от България, основно се храни с бозайници (15 вида), като доминират дребните гризачи – обикновена полевка, лалугер, горска полевка, горска мишка и др.). От птиците (17 вида) най-често ловува обикновен скорец (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен на територията на цялата страна. Не е установен на места в равнинни безлесни райони с преобладаване на земеделски култури – локално в Дунавската равнина, Тракийската низина, Бургаската низина и др. Числеността му е относително равномерна, като е по-висока в предпланинските и хълмистите райони с по-голямо разнообразие на местообитания (комбинация от гори с ливади, пасища и обработваеми земи) (Янков (отг. ред.), 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021) за територията на континентална Европа, също и за целия свят. Няма SPEC категория. Не е включен и в Червената книга на Р България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.) видът се опазва като **гнездящ** с популация между 2400 и 4200 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) популационна тенденция е стабилна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е неизвестна. Не са посочени заплахи и влияния.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2001-2018 г.) видът се опазва и като **мигриращ** с численост между 36000 и 40000 индивида. Не са посочени тенденции в миграционната численост. Не са посочени и заплахи.

Видът се среща в 102 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 15 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, вида е **гнездящ, постоянен**. Гнездящата популация на вида в зоната е оценена на 2 - 3 двойки. Оценката за числеността на популацията е „D“. Липсват категории за опазването на вида, изолираност на популацията и за значението на зоната за опазването на вида.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът е регистриран 9 пъти през размножителния сезон (включително двойка в подходящо гнездово местообитание). През зимният период има 12 регистрации, а по време на есенната миграция 10 регистрации. По данни от SmartBirds (Данни – БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е регистриран 1 път през размножителния период и 2 пъти през зимата. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е регистриран 8 пъти през зимния период. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че най-вероятно в зоната гнезди една двойка, поради площта на зоната и подходящите местообитания за вида. Оценката би трябвало да е „C“ (0%-2% от националната), тъй като 1-3 двойки са 0.04% -0.13% от националната популация (2400 – 4200 дв.). Предложените промени са представени в т. 6 по-долу.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на	Брой двойки	Най-малко 1	Проучванията показват, че видът е редовно гнездящ и постоянен в	Поддържане на популация от

Специфични и подробни цели на опазване на 33 BG0002103 „Злато поле“, утвърдени със Заповед № РД-499/12.06.2024 г. на министъра на околната среда и водите.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
постоянната популация			зоната с оценка от 1-3 двойки, което отговаря на оценка на популацията „С“ (0-2% от националната), а не на оценка „D“, което е подходящо за вагранти и видове, които обитават рядко зоната.	най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 270	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Равнини, шубраци (N08) - Сухи ливади, степи (N09) - Обширни зърнени култури (N12) - Други обработваеми земи (N15) - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 270 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предложените промени в СФ на зоната са представени по-долу в червено и обосновани в т. 5 и т. 6.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			p	1	3	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A858 *Clanga pomarina* (малък креслив орел)

1. Код и наименование на вида

A858 *Clanga pomarina* (малък креслив орел)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 60-65 cm., размах на крилата: 140-150 cm. Възрастните са с кафяво оперение, черни махови пера, бели петна на крилата и черна опашка с бяло дъгообразно петно в основата. Ирисът е жълт. Може да бъдат разграничени от възрастните на големия креслив орел по дребните размери; при полет маховите пера отдолу са черни, а

подкрилията – кафяви (при големия креслив орел е обратно). Опашката е къса, а профилът при реене – „увиснал“ (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен, преминаващ и отчасти зимуващ вид. Пролетният прелет е от средата на февруари до началото на април. Есенният прелет е от началото на август до края на октомври. Тогава се среща често по Черноморското крайбрежие. Максимална миграция е наблюдавана през последната десетдневка на септември (Симеонов и др. 1990; Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Запазени горски масиви широколистни и смесени гори (бук, дъб или смесени насаждения) с поляни в близост до речни долини, пасища, ливади, блата, стари полезащитни пояси и други горски площи, в близост до просторни тревни съобщества и край селскостопански земи, които птиците използват за ловуване. Гнезди основно върху дъб (70%). Средната плътност на гнездящите двойки в пригодни местообитания за вида е 0.33 дв./100 ha. Най-честите типове местообитания, които използва за ловуване са обработваемите зими – 76% (Плачийски и др., 2018). По време на миграции се среща в открити пространства и до горната граница на гората (Симеонов и др., 1990; Червена книга на Р България 2015). Според Meyburg et al. (1997), 60 двойки обитават територия от около 3000 km² в Странджа планина.

Хранене

Хранят се с малки бозайници, малки птици, земноводни, влечуги, полевки и от време на време насекоми. (Симеонов и др., 1990; Червена книга на Р България 2015).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение, по-голямата част от гнездовата популация е концентрирана в Югоизточна и Източна България и обхваща почти изцяло Странджа, Сакар и значителни части от Източна Стара планина, Източните Родопи и Добруджа. Останалата част от двойките са разпръснати в почти цялата страна, главно в по-ниските ѝ части. Отсъства или е слабо представен в Северозападна България, Западните погранични планини, южната част на Дунавската равнина и Предбалкана, долините на реките Струма и Места и др. Избягва високите планини като Рила, Пирин и Западните Родопи (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в СПЕС 2. Включен е в Червената книга на България със статус - уязвим VU. Според IUCN е слабо засегнато-LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 460-600 двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочна (1980-2018 г.) популационна тенденция са нарастващи.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 30000-52000 птици. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочна (1980-2018 г.) популационна тенденция е неизвестна.

Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, B01, B03, B06, C03, D02, F03, J01.

Видът се среща в 84 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на 1 двойка, което е 0,16 – 0,22% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) в ОВМ Злато поле дават численост на гнездящата популация на вида от 1 двойка. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. видът не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). По данни от SmartBirds (Данни – БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е регистриран 2 пъти през размножителния сезон. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран в зоната.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична.

Мигрираща популация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше наблюдаван единствено по време на миграция – 13 индивида, търсеци храна в зоната за продължителен период от време. Теренните проучвания показаха, че минимум 3 индивида обитават трайно зоната по време на есенната миграция търсеци храна и ловуващи на територията. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е регистриран 1 път по време на пролетната миграция. Това дава основание да се предложи промяна на данните в СФ на зоната, като се вкара нов ред за популация с концентрация по време на миграция от 3-13 индивида (0.01%-0.02% от националната мигрираща популация). Промените са предложени в т. 6 по-долу.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3	Теренните проучвания показаха, че минимум 3 индивида обитават трайно зоната по време на есенната миграция търсеци храна и ловуващи на територията. Това дава основание да се предложи промяна на данните в СФ на зоната, като се вкара нов ред за популация с концентрация по време на миграция от 3-6 индивида (0.01%-0.02% от националната мигрираща популация, оценка „С“).	Поддържане на популация от най-малко 3 индивида.
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Проучванията и наличната информация показаха, че през изследвания период вида се среща през гнездовия сезон.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			Въпреки, че гнездене не е регистрирано вероятно двойка гнездяща близо до зоната използва територията за търсене на храна. Оценката в СФ от 1 размножаваща се двойка изглежда реалистична.	
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 15	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер на най-малко 15 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 270	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21) - Равнини, шубраци (N08) - Сухи ливади, степи (N09) - Обширни зърнени култури (N12) - Други обработваеми земи (N15)	Поддържане на хранително местообитание в размер на най-малко 270 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предложените промени в СФ на зоната са представени по-долу в червено и обосновани в т. 5 и т. 6.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A858	<i>Clanga pomarina</i>			r	1	1	p		G	C	B	C	C
B	A858	<i>Clanga pomarina</i>			c	3	13	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A096 *Falco tinnunculus* (черношипа ветрушка)

1. Код и наименование на вида

A096 *Falco tinnunculus* (черношипа ветрушка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 30-35 cm., размах на крилата: 72-78 cm. Мъжкят е със сиво-сини глава и опашка (на върха с широка черна ивица) и червено-кафяв гръб, изпъстрен с черни щрихи, по които се отличава от мъжката степна ветрушка; отдолу е светлокафяв с редки черни щрихи. Женската отгоре е кафява с черни щрихи, отдолу – кремава с черни щрихи по гърдите и подкрилията; маховите пера са изцяло сиви; има добре очертани бакенбарди. Младите наподобяват женските, но са по-светли с размити петна по тялото. При всички възрасти и полове опашката е дълга с черна ивица накрая, а ноктите – черни (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен и мигриращ. Пролетният прелет е през март, есенният – септември-октомври. През размножителния период е повсеместно разпространен вид в равнини и планини до най-високите алпийски терени. През зимата се среща в равнини и планински склонове до около 1000 m надм. в. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Скалисти и карстови терени, проломи, дефилета, ждрела, долини на реки с отвесни пясъчливи, лъсови брегове и оврази, лесостепни, крайнини на разредени гори, полета с единични стари дървета и оазисни гори (Симеонов и др., 1990). През последните десетилетия заселва активно някои големи градове в страната, гнездейки по високи сгради.

Хранене

Хранят се предимно с дребни бозайници, понякога със земноводни, влечуги и други птици. Хранителното поведение е характерно, със зависване на едно място във въздуха („ветреене“) и последващо спускане върху плячката – оттук и името ветрушка. Могат да ловуват и ходейки по земята, главно дребни бозайници и насекоми.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен вид в по-голямата част от страната, както в равнините, така и в планините, където достига до алпийските им части. Отсъства или е рядък в гористите райони, особено в планините (Янков (отг. ред.), 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Не е включен в Червената книга на България. Според IUCN – категория LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021) за територията на континентална Европа.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) видът се опазва като **гнездящ** с популация между 4400 и 9600 двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната тенденция в развитието на популацията (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Не са посочени заплахи и влияния.

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **зимуваща популация** на вида се оценява на 10 000 – 15 000 инд. Краткосрочната (2007 – 2018 г.) и дългосрочната (1980 – 2018 г.) тенденция са стабилни. Посочени са следните заплахи и влияния: А02.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) видът се опазва и като **мигриращ** с популация между 800 и 1000 индивида. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи и влияния: А02, А04, F03, D06.

Видът се среща в 93 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 8 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, вида е **гнездящ, постоянен**. Гнездящата популация на вида в зоната е оценена на 1 двойка. Оценката за числеността на популацията е „D“. Липсват категории за опазването на вида, изолираност на популацията и за значението на зоната за опазването на вида.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран 17 пъти по време на размножителния сезон, но без данни за гнездене в зоната. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е регистриран 2 пъти в размножителния сезон (включително заета територия). По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е регистриран 8 пъти през размножителния сезон. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът е регистриран 1 път през размножителния сезон.

Наличната информация предоставена по-горе показва, че размерът на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистичен, но оценката би трябвало да е „С“ (0%-2% от националната), тъй като 1 двойка е 0.01% - 0.02% от националната популация (4400 – 9600 дв.). Предложените промени са представени в т. 6 по-долу.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Проучванията показват, че видът е редовно гнездящ и постоянен в зоната с оценка от 1 двойки, което отговаря на оценка на популацията „С“ (0-2% от националната), а не на оценка „D“, което е подходящо за вагранти и видове, които обитават рядко зоната.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 270	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Равнини, шубраци (N08) - Сухи ливади, степи (N09) - Обширни зърнени култури (N12) - Други обработваеми земи (N15) - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 270 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предложените промени в СФ на зоната са представени по-долу в червено и обосновани в т. 5 и т. 6.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A096	<i>Falco tinnunculus</i>			p	1	1	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A099 *Falco subbuteo* (сокол орко)

1. Код и наименование на вида

A099 *Falco subbuteo* (сокол орко)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 30-35 cm., размах на крилата: 85-90 cm. Възрастните главата и тялото отгоре са синьосиви, а гърлото и главата отстрани са бели с добре забележими раздвоени бакенбарди; гърдите и коремът са светлокремави с добре изразени и многобройни черни стреловидни петна; подопашката при мъжките е ярко червена, а при женските – охриста. При младите окраската е по-светла с белезникави ръбове на перата. Има скоростен и маневрен полет при преследване на плячката (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ. Пролетният прелет започва в началото на април и продължава до средата на май. Есенният прелет е от последната десетдневка на август до края на октомври. Най-интензивен е есенният прелет през септември, мигрира на широк фронт поединично или на малки ята (Симеонов и др. 1990, Мичев и др., 2012, Големански (гл. ред.), 2015).

Характерно местообитание

Обитава редки, просветлени широколистни, смесени и иглолистни гори с поляни и с ниска растителност, малки оазисни гори и крайречни дървета, алувиални и много влажни гори и храсталаци, също в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, често покрай реки течащи води, в близост до пасища, ливади, обработваеми площи и други открити пространства. Обитава райони с надморска височина 0–2000 м н.в. (Янков (отг. ред.), 2007; Големански (гл. ред.), 2015). Ловува предимно птици и насекоми в широк кръг от местообитания – интензивно или екстензивно управлявани земеделски земи, блата, реки, езера, тръстикови масиви, крайбрежни лагуни, заблатени долини (BWPi, 2006).

Хранене

Храната си лови предимно във въздуха. Хранителният спектър се състои от насекоми и дребни птици, по-рядко с прилепи, малки наземни бозайници и влечуги (Симеонов и др., 1990; Големански (гл. ред.), 2015).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато на територията на цялата страна, както в равнини, така и високо в планините. Разпространението по-плътено по поречията на повечето по-големи реки, както и по цялото Северно Черноморско крайбрежие (включително Добруджа), в Източните Родопи, хълмистите райони около р. Тунджа, северната част на Дунавската равнина, Източна Стара планина и др. (Янков (отг. ред.), 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в SPEC (BirdLife International, 2017). Включен е в Червената книга на България със статус „уязвим“ (VU) (Големански (гл. ред.), 2015). Според IUCN – LC (Least Concern) (BirdLife International, 2021), за територията на континентална Европа.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 600-1100 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (1980-2018 г.) популационна тенденция е нарастваща. За гнездящата популация не са посочени заплахи и влияния.

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. (периода 2001 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 900 – 1000 инд. Тенденцията в популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща.

Видът се среща в 80 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в 2 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на 1 двойка, което е 0,09 – 0,16% от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран веднъж през размножителния сезон и 5 пъти по време на миграция (една птица през пролетта и 4 птици през есента). По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е наблюдаван 9 пъти през размножителния сезон (включително гнездо с малки) и 1 път по време на пролетната миграция. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е регистриран веднъж през размножителния сезон. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът е наблюдаван 2 пъти по време на пролетна миграция и един път по време на размножителния сезон. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена една гнездяща двойка в зоната. Гнездо на сокол орко е било открито в близост до чапловата колония (Матеева и др., 2013).

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична. Видът мигрира през зоната с численост 1-4 индивида.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Регистрираното гнездо с малки в зоната потвърждава верността на оценката в СФ на зоната от 1 гнездяща двойка.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В СФ видът не е отбелязан сато гнездящ. При теренните наблюдения са установени 1 птица през пролетта и 4 птици през есента.	Поддържане на популация от най-малко 1 инд.
Местообитание на	ha	Най-малко	Подходящите хранителни	Поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида		20	местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини,	гнездово местообитание в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 260	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21) - Равнини, шубраци (N08) - Обширни зърнени култури (N12)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 260 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г. Необходим е редовен мониторинг.	Поддържане на състоянието по този параметър.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предвид наличната информация от теренни проучвания за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона по време на миграция, е необходима актуализация на СФ – 1-4 птици.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A099	<i>Falco subbuteo</i>			c	1	4	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A118 *Rallus aquaticus* (крещалец)

1. Код и наименование на вида

A118 *Rallus aquaticus* (крещалец)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 23-28 cm, размах на крилата: 38-45 cm. Възрастните отгоре са кафяви с черни ивици; главата отстрани и долната част на тялото са пепелявосиви, а слабините – черни с бели препаски. Клюнът е дълъг, прав и червен с черен връх, краката и пръстите са дълги и кафеникави. Двата пола са различни (женският е по-дребен и с по-къс клюн). Няма сезонни различия. Младите отдолу са охристи. Отличава се от пъструшките по дългия клюн и характерния крясък (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен вид, постоянен само около Бургас и долината на р. Марица при Свиленград; постоянен в Софийското поле, също и в Розовата долина и в Средна гора. Вероятно е прелетен вид само за Северна България, а постоянен за Южна България. През зимата

числеността му нараства за сметка на зимуващи птици от други части на ареала, но преки доказателства липсват (Симеонов и др., 1990). Обитава целогодишно разнообразни стоящи и течащи водоеми с гъста растителност и надморска височина до около 1200 m. (Мичев и др., 2012).

Характерно местообитание

Постоянна влажна зона със неподвижна или бавно движеща се прясна или бракична вода – сладководни блата, устия на реки, незамръзващи водоеми, планински ливади с гъста, висока растителност и изобилна растителност, която може да включва обикновена тръстика (*Phragmites australis*), папур (*Typha latifolia*), ирис (*Iris germanica*), лепка (*Sparganium erectum*) или острици (*Carex hirta*) (Симеонов и др., 1990; Taylor & van Perlo, 2000). Според Jenkins et al. (1995), за среден Уелс абсолютната плътност се оценява на 14 птици/ha. Според Jedlikowski et al. (2014), в Североизточна Полша за 16 водни обекта средната плътност е 0.75 двойки/ha. Гнезди в блатисти места с висока, гъста растителност, изграждат гнездото си малко над нивото на водата от *Typha spp.*, *Carex spp.*, *Hierochloe odorata*, *Alisma plantago-aquatica* и др. Дълбочината на водата в местата за гнездене варира между 8 и 45 cm, гъстотата на растителността е между 240 и 554 растителни стъбла на квадратен метър, папур и тръстика (Stermin et al., 2011). Разстоянието между две съседни гнезда е средно 122,4 m (Jedlikowski et al., 2014).

Хранене

Крещалеца е всеяден. Храни се с пиявици, червеи, коремоноги, малки ракообразни, паяци и широка гама от сухоземни и водни насекоми и техните ларви. Малки гръбначни животни като земноводни, риби, птици и бозайници могат да бъдат убити или изядени като мърша. Растителната храна, която се консумира повече през есента и зимата, включва пъпки, цветя, издънки и семена на водни растения (Taylor & van Perlo, 2000).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато в равнинните части на цялата страна в зависимост от наличието на влажни зони с водолюбива растителност, по-групирано по Черноморското крайбрежие, покрай р. Дунав и другите по-големи реки, Тракийската низина, Софийското поле и др. Поради особеностите на поведението му, които изискват специфични методи за установяване и преброяване, реалното му разпространение може да е по-широко от представеното. Най-значими са гнездовищата в Драгоманското блато, бившето Стралджанско блато и Дуранкулашкото езеро. Разпространението е стабилно, без значителни промени през различните години (Янков, отг. ред., 2007).

Включен е в Приложение II на Директивата за птиците и Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN е „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2020) и за света (2016).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **2000-4000 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е стабилна. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики.

Видът се среща в 40 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ (постоянен). **Гнездящата** популация се оценява на **1-2 двойки**, което представлява **0,05%** от националната **гнездяща** популация

(оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

По време на теренните проучвания в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. видът не беше установен. Данните от SmartBirds показват, че в границите на зоната е регистриран 1 инд. през юни 2018 г. Липсват публикувани данни за гнездящата популация на вида в зоната през последните години.

Заплахи за вида в зоната могат да бъдат пожари в тръстиковите масиви. Видът използва стара водна растителност като единствено укритие в началото на гнездовия сезон, за изграждане на гнезда, а по-късно за прикриване от хищници и неблагоприятни климатични условия. Други заплахи са непостоянното водно ниво, заблацияване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03, A30); инвазивният вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01); безпокойството от риболовци и туристи.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1-2 гнездящи двойки. В резултат на извършения мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. видът не беше установен. Видът води потаен начин на живот и рядко може да бъде наблюдаван.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 - мочурища и блата. Да се поддържа нивото на водата в съответствие с изискванията на вида. Поддържане на гъста водна растителност. Да се избягва пълното премахване на стара растителност.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 8 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва и гнездовото местообитание. Данните са взети от СФ като % на местообитания N07 - мочурища и блата и N06 - вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 100 ha чрез поддържане на оптимално ниво на водата в мъртвицата на р. Марица.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управ-	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
ление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.			участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A123 *Gallinula chloropus* (зеленоножка)

1. Код и наименование на вида

A123 *Gallinula chloropus* (зеленоножка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32-35 cm, размах на крилата: 50-55 cm. Главата, вратът, шията и гърдите са черно сиви. Горната страна на тялото маслинено кафява. Коремът е тъмносив. Челната пластинка – яркочервена. Краката са жълтеникаво-зелени. Двата пола са трудно отличими един от друг. Плува, като в такт с движението на краката си поклаща главата. Подплашена бяга по водната повърхност като си помага с крилата (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид по Черноморското крайбрежие и в Тракия и прелетен в останалата територия на страната. Миграцията по Черноморското крайбрежие е март-април и септември-октомври. Както в миналото, така и сега е широко разпространена гнездяща птица във влажни зони от всякакъв размер и характер. Размножителният период е от април до август.

Характеристика на местообитанието

Обитава разнообразни влажни зони както в равнините, така и в планините до към 1000 m надморска височина (Симеонов и др., 1990). Гнезди в растителност по периферията на водоеми във влажни зони с различен характер и размери. Гнездото е разположено сред папур или тръстика. Изградено е от сухи стъбла на тръстика и листа от папур. Проучване, проведено в различни местообитания в Полша, установява, че всяка двойка защитава гнездова територия по протежение на водоема в размер на 60-180 m. Най-предпочитаните от зеленоножката водоеми имат следните характеристики: имат малка площ и са плитки (5-100 cm); имат широка ивица от крайбрежна растителност, като в най-голямо количество трябва да е папурът (*Typha* sp.) (Семпулик, 1993). В езерото Ери в САЩ гнездовата плътност варира между 0,2 и 4,6 дв./1 ha. Плътноста на гнездящите индивиди е най-голяма в полупостоянни наводнени влажни зони с теснолистна крайбрежна растителност, с изобилие от потопена водна растителност, като съотношението между откритите водни площи и тези с растителност е 1:1 (Brackney & Bookhout, 1982). Подходящи вероятно са местообитания с кодове 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В стомасите на 14 изследвани птици през декември и януари са намерени *Coleoptera* – ларви, *Dytiscidae* – ларви, *Hydrophilidae*, *Cerambycidae*, *Chrysomelidae*, *Zebrina detrita*, *Cyperus* sp., *Bitomus* sp., *Ceratophilum* sp., *Sarganium* sp. и др. (Симеонов и др., 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение в равнинните и низинните части на цялата страна, най-широко покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие, по поречията на по-големите реки. На места и в по-ниските части на планините, в преобладаващо гористи (Странджа) или сухи каменисти (Източни Родопи) райони, където гнезди и в много малки влажни зони с блатна растителност (Янков, отг. ред., 2007). В равнините и планините се среща до 1000 m надморска височина (Симеонов и др., 1990).

Видът е включен в Приложение II на Директивата за птиците. Според IUCN е „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа (2020) и за света (2016).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **5000-12000 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е стабилна. Не са посочени заплахи и влияния.

Видът се среща в 69 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 4 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е **гнездящ** (постоянен), като популацията се оценява на **30-40 двойки**, което представлява **0,3-0,6% от националната гнездяща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. бяха установени 3 зеленоножки. Според данните от SmartBirds видът е наблюдаван в зоната през юни 2018 г. – 2 инд., април 2021 г. – 20 инд., юни 2022 г. – 3 инд. (малки).

Липсват литературни данни за гнездящата популация на вида в зоната от последните години.

Заплахи за вида в зоната са безпокойство; непостоянното водно ниво, заблатяване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03, A30); инвазивният вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01).

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 3	В СФ за гнездовата популация на вида в зоната е посочена численост от 30-40 двойки. При теренните проучвания през гнездовия период на 2022 г. бяха установени 3 инд. Липсват публикувани данни за	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 3 гнездящи двойки.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
			числеността на гнездовата популация на вида в зоната.							
Местообитание на вида: Подходящи гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва гнездовото и хранителното местообитание. Площта е определена на база % участие на местообитания N07-мочурища и блата, N06-вътрешни водни тела в СФ на зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha чрез поддържане на оптимално водно ниво в мъртвицата на р. Марица.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената

За постоянната (гнездяща) популация на вида предлагаме промяна в числеността на 3-30 двойки предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A123	<i>Gallinula chloropus</i>			p	3	30	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за A125 *Fulica atra* (лиска)

1. Код и наименование на вида

A125 *Fulica atra* (лиска)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото е 36-42 cm, теглото – 0,6-1,2 kg, а размахът на крилата е 70-80 cm. Оперението е сиво-черно, матово, със синкав оттенък по корема. На челото има бял, рогов израстък, вратът е сиво-черен, а шията – черна. Има възрастов диморфизъм. Младите индивиди са сиви или тъмнокафяви и бялото петно на челото липсва. Клюнът при възрастните екземпляри е млечнобял, а при младите – тъмносив. От водата излита тежко, набирайки скорост с тичане по водната повърхност. Често излиза на брега (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид за Южна България, гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др. 1990). По време на миграционния период ята от лиски могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по крайбрежието на Черно море. Птиците напускат местата на гнездене през август и първата половина на септември, а на пролет пристигат в края на февруари, началото на март месец. По Черноморието зимуващи птици се наблюдават от август до март (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Гнезди по периферията на водоеми, различни по характер и размери блатата, стоящи пресни води (обрасли с водолюбива растителност плитки части на язовири и микроязовири, рибарници, водоеми в баластриери, стари речни корита), както и в лагуни, стоящи бракични води, по-рядко в крайбрежната растителност на течащи води – предимно по-големи реки. Важно условие е наличието на открито водно огледало, избягва изцяло обраслите с блатна растителност водоеми. След 1990 г. все по-голямо значение за вида придобиват изкуствени водоеми – рибарници, баластриери, язовири (Янков, отг. ред., 2007). Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Обикновено територията е в рамките 0,1-0,5 ha с крайбрежие от 40-50 m (BWPi, 2006). Разстоянието между гнездата 30-50 m (Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се предимно с растителна храна *Ceratophyllum* sp., *Myriophyllum* sp., *Nymphaea* sp., водорасли (*Enteromorpha* sp.), по-малко количество водни насекоми, дребни мекотели, червеи, пиявици, хайвер, жаби, много рядко с дребна риба.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение в равнинните и низинните части на страната. Най-плътно гнезди в Дунавската равнина (особено покрай р. Дунав и някои от по-големите острови, по поречието на по-големите реки, в рибарници и язовири), в Тракийската низина (по реките Марица, Тунджа и притоците им и в други влажни зони), по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле. Изолирани гнездовища има в Лудогорието, по поречието на реките Струма, Арда, Места, в Странджа, Западните Родопи и др. (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение II и III на Директивата за птиците. Според IUCN е „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за света (2019), а за територията на континентална Европа е NT (Near Threatened) (2020). Включен в SPEC 3. Включен в приложение 4 на ЗБР. Обект на лов в страната, но не е много популярен.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **1700-3000 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е флукутираща. Посочени са следните заплахи и влияния: F01 - Промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за жилищни, градоустройствени или ваканционни цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); F06 - Развитие и поддържане на плажни ивици за туристически и ваканционни цели, включително намиване

(възстановяване) и почистване на плажни ивици (в т.ч. промяна на морфологията на дюнни образувания).

Зимуващата популация е оценена на **30000-82000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: F02 - Строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони; F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони).

Мигриращата национална популация е оценена на **10000-50000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Natura 2000 е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: F02 - Строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони; F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

Видът се среща в 59 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 3 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ (постоянен), преминаващ и зимуващ. **Гнездящата** популация се оценява на **20-30 двойки**, което представлява **1-1,2% от националната гнездяща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на **50 индивида**, което е **0,1-0,5% от националната мигрираща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

Зимуващата популация на вида се оценява на **15-100 индивида**, което е **0,05-0,12% от националната зимуваща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

При теренните проучвания в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. бяха установени през април – 6 инд., от които 1 на гнездо, а през май – 8 инд.

По данни от SmartBirds видът е наблюдаван в зоната през юни 2018 г. – 5 малки, април 2019 г. – 12 инд., април 2021 г. – 20 инд., май 2022 г. – 4 инд. Според данните от eBird през май 2021 г. е наблюдавана една двойка с 5 малки (Lyubomir Profirov). Според Observation през април 2022 г. в зоната са регистрирани 11 лиски (Nikolai Kolev).

Мигрираща популация

При полевите изследвания през септември 2022 г. в 33 „Злато поле“ бяха наблюдавани 2 лиски. Няма данни от SmartBirds, eBird и Observation видът да е наблюдаван в зоната по време на миграция.

Зимуваща популация

По време на теренните проучвания в защитената зона бяха установени 63 инд. през декември 2021 г., 39 инд. през януари 2022 г и 169 инд. през февруари 2022 г. Данните от

SmartBirds показват 116 инд. през януари 2019 г., 70 инд. през януари 2020 г., 15 инд. – януари 2021 г., 129 инд. – януари 2022 г.

Заплахи за вида в зоната могат да бъдат непостоянното водно ниво, заблацияване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица (K04, L01, L03, A30); инвазивният вид нутрия (*Myocastor coypus*) (I01); риболов с мрежени уреди (G12 - приулов и инцидентно убиване (при риболовни дейности) и безпокойство.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 20	Определена на база на настоящия СФ.	Поддържане на популацията на вида в зоната от най-малко 20 гнездящи двойки.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена максимална и минимална численост 50 индивида. По време на теренните изследвания бяха установени 2 инд. през септември 2022 г. Необходим е редовен мониторинг за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, за да бъдат обяснени тези разлики в числеността.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 2 инд.						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 15	В СФ е посочена численост на зимуващата популация от 15-100 инд. По време на теренните проучвания през декември 2021 г., януари и февруари 2022 г. бяха установени между 39 и 169 инд. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 15 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва гнездовото и хранителното местообитание. Площта е определена на база % участие на местообитания N07-мочурища и блата N06-вътрешни водни тела в СФ на зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейския и район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19,	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г.</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
20.			Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в минималната численост на 2 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г. Както и промяна в качеството на данните (Data quality) от „G“ на „M“ поради липсата на други данни за мигриращата популация на вида в зоната.
- По отношение на зимуващата популация предлагаме промяна на максималната численост на 169 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			Glo.
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	
B	A125	<i>Fulica atra</i>			c	2	50	i		M	C	B	C	C
B	A125	<i>Fulica atra</i>			w	15	169	i		G	C	B	C	C
B	A125	<i>Fulica atra</i>			p	20	30	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A136 *Charadrius dubius* (речен дъждосвирец)

1. Код и наименование на вида

A136 *Charadrius dubius* (речен дъждосвирец)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15 – 18 cm. Размах на крилата: 32 – 35 cm. С черна огърлица на врата и шията. Челото е бяло, има характерен жълт пръстен около окото и изцяло черен клюн. Черното на бузата образува остър ъгъл, който е характерен за вида. Среща се по чакълести участъци в близост до водоеми.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящо-прелетен, преминаващ и рядко зимуващ вид. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май, есенната - от втората половина на юли до края на октомври. Гнездовите двойки се формират в края на март и началото на април (Нанкинов и др., 1997; Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки и течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни (Янков, отг. ред., 2007). Местообитанията на вида се характеризират с бавно течение или застои на водата, най-характерно при разливите на реки, с ширина по-голяма от 25 m. Наносите, натрупани от такива бавни течения предоставят условия за развитие на хранителната му база. Бавното течение и застои на водите са важни и от гледна точка на сигурността на гнездата – видът гнезди на самия бряг. По поречието на р. Драва (Словения) е установена линейна

плътност от 1,7-1,9 дв./1 km (Bořii and Denac, 2017). Подходящите местообитания вероятно са с кодове: 2110, 2120, 2130, 3130, 3140, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с твърдокрили насекоми и ларвите им, ракообразни, охлюви, ларви на ручейници, червеи, дребни миди, семена и други дребни водни животни. Търси храната си по крайбрежията и в плитките разливи.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С линейно и петнисто разпространение в равнинните и нископланинските части на цялата страна, привързано към речната мрежа (средните и долните течения), Черноморското крайбрежие и отделни водоеми със стоящи води. Почти напълно отсъства от по-безводните и гористи равнинни части (Добруджа, Лудогорието и др.). (Янков отг. ред., 2007).

Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България (2015) като уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 1400 – 2400 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е стабилна.

По отношение на **преминаващата** популация, според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 2500 – 5000 индивида.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: K04 и F26. Според Червената книга на България: загуба и деградация на местообитания, безпокойство, добив на инертни материали като чакъл и пясък, хищници, замърсяване на водите.

Видът се среща в 72 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата** популация се оценява на **4 двойки**, което представлява **0,2 - 0,3% от националната гнездяща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

При теренните проучвания в защитената зона през 2022 г. не бяха установени речни дъждосвирици.

По данни от SmartBirds, предоставени от БДЗП, видът е наблюдаван в зоната през юни 2018 г. – 2 двойки и през юли 2020 – 1 двойка. Няма данни от eBird и Observation видът да е наблюдаван в зоната през гнездовия сезон.

Липсват други литературни данни за гнездящата популация на вида в зоната от последните години.

От посочените заплахи за вида - K04 и F26, и двете са валидни за зоната – отводняване и промяна на хидродинамичните характеристики. Други заплахи в зоната могат да бъдат

заблътяване и пресъхване на мъртвицата поради неработещи шлюзове на дигата към р. Марица, риболов, лов и безпокойство.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	Определена на база на настоящия СФ, теренни наблюдения и други данни.	Поддържане на популацията на вида в зоната от най-малко 1 гнездяща двойка.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Площта е определена на база % участие на местообитания N07-мочурища и блата и N06-вътрешни водни тела в СФ на зоната. Поддържане на оптимално водно ниво в мъртвицата на р. Марица.	Поддържане на площта на подходящите гнездови и хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в минималната численост на 1 двойка предвид данните от теренните проучвания през 2022 г. Както и промяна в качеството на данните (Data quality) от „G“ на „M“ поради липсата на други данни за гнездящата популация на вида в зоната.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A136	<i>Charadrius dubius</i>			r	1	4	p		M	C	B	C	C

Специфични цели за A153 *Gallinago gallinago* (средна бекачина)

1. Код и наименование на вида

A153 *Gallinago gallinago* (средна бекачина)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 25-27 cm. Размах на крилата: 44-47 cm. От основата на клюна през челото и темето към тила има две широки чернокафяви ивици. Успоредно на тях през окото, а по-надолу и през бузата и ухото – подобни ивици. Комбинацията от много дълъг клюн, тесен бял заден ръб на второстепенните махови пера и бледа, немаркирана централна зона до подкрилието са диагностични белези за средната бекачина (но някои имат по-тъмно подкрилие). Придържа се близо до крайбрежната растителност, сондирайки с мушкащи движения на дългия си клюн (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е прелетен и зимуващ, много рядко гнездящ вид птица (Ivanov et al., 2014; Янков, отг. ред., 2007; Нанкинов и др., 1997). Холарктичен вид, широко разпространен в Америка, Евразия и Африка. Размножава се в блата, заблатени брегове на езера, басейни и реки, влажни ливади, блата от острица и солени блата. Извън размножителния период обикновено заема подобни местообитания, с по-широко използване на създадени от човека местообитания, напр. канализационни съоръжения и оризови полета, горните течения на лиманите и крайбрежните ливади, а също и наводнени земеделски земи, канавки и др. (BirdLife International 2021; Нанкинов и др., 1997). През май-юни 1997-1998 г. сигурно гнездене на 2-3 двойки е установено в Драгоманското блато (Гоелмански, гл. ред., 2015). По време на миграции и зимуване – най-разнообразни влажни зони, предимно по Черноморското крайбрежие и Южна България (Янков, отг. ред., 2007).

Характерно местообитание

Различни видове блата. Предпочита равнинните, но заселва удобни биотопи до 2000 m надм. в. Обитава също влажни ливади, старйци на реки, речни разливи, рибарници, оризища, канали с тинесто дъно, плитки езера, залети редки гори, овощни градини, а също по-малки и временни водоеми и обработваеми площи (Нанкинов и др., 1997). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и естествени и полустествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Хранителният му спектър включва ларви на насекоми (10-80%), и имаго, земни червеи, малки ракообразни, малки охлюви и паяци; растителни влакна и семена. Установено е, че 63,1 % от обема на храната са растителните остатъци (57,7% вегетативни части и 5,4% семена), а 21,7% – животинските (повече бръмбари, двукрили, водни кончета, дребни ракообразни, миди, охлюви, дъждовни червеи). Храни се чрез вертикално и ритмично сондиране в субстрата, често без изваждане на клюна от почвата. Обикновено се храни в малки групи (BirdLife International 2021; Нанкинов и др., 1997).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През зимата е с ниска численост, предимно в Южна България и по Черноморското крайбрежие в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро; язовир Овчарица, язовир Пясъчник (Dimitrov et al., 2005; Костадинова и Граматиков, 2007; Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения II и III на Директивата за птиците. Според IUCN видът е LC (Least Concern) за света (2016), а за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable) (2020). SPEC 3 категория (BirdLife International 2017). Включен в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „критично застрашен“ - CR. Под режим на опазване и регулирано ползване (ЗБР, Приложение 4).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на **1000-2000 индивида**. Краткосрочната тенденция (за периода 2007-2018 г.) за популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. Като заплаха за зимуващата популация е посочено K02 – Отводняване.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **2-12 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2007-2018 г.) в популацията е неизвестна както и дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. За гнездящата популация е посочено като заплаха K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на **100-400 индивида**. Краткосрочната тенденция (за периода 2001-2018 г.) в популацията е неизвестна, както и дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния за мигриращата популация: F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); F08 - Изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия с цел изграждане, използване и защита на жилищна, търговска, промишлена и ваканционна инфраструктура и зони (включително съоръжения за защита от морски въздействия или брегозащитни работи и съоръжения); F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

В Червената книга (Антонов и др., 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени пресушаването на блата и мочурища, както и отстрелът по време на миграции и зимуване.

Видът се среща в 41 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ видът се опазва в зоната като зимуващ. **Зимуващата** популация се оценява на **1-2 индивида**, което е **0,1% от националната зимуваща** популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

През 1977-1996 г. е рядко срещан зимуващ вид в страната със средна численост 15 инд., максимум – 130 инд. през 1987 г. След 1996 г. най-високи среднозимни числености са

отбелязани в Южна България – 108 инд. през 1999 г. и 113 инд. през 2001 г. Най-големи концентрации на вида са регистрирани по поречието на р. Марица (Michev & Profirov, 2003).

По време на теренните проучвания в 33 „Злато поле“ през декември 2021 г. и януари-февруари 2022 г. видът не беше установен.

По данни от СЗП в участъка на р. Марица от гр. Първомай до Свиленград (където попада 33) пре 2017 г. са наблюдавани 11 инд. а през 2019 г. – 2 инд. Не са извършвани конкретни проучвания за установяване на числеността му през зимните месеци и по време на миграция в 33. Няма налични данни в SmartBirds, eBird и Observation видът да е наблюдаван в зоната.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най малко 1	Определена според СФ на зоната, където е посочена численост на зимуващата популация 1-2 инд. Видът се среща редовно по р. Марица по време на зимуване и целевата стойност вероятно ще бъде изпълнена редовно.	Поддържане на зимуващата популация в размер от най-малко 1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Видът се придържа по крайбрежия с ниска или висока растителност и плитки води. Площта е определена на база % участие на местообитания N07-мочурища и блата N06-вътрешни водни тела в СФ на зоната. Поддържане на оптимално водно ниво в мъртвицата на р. Марица.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнoбеломорски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Към момента не са необходими промени в СФ за вида.

Специфични цели за A162 *Tringa totanus* (малък червеноног водобегач)

1. Код и наименование на вида

A162 *Tringa totanus* (малък червеноног водобегач)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 27-31 cm. Размах на крилата: 51-60 cm. Перата по темето, тила, врата, горната част на гърба и надкрилията са сивокафяви с тъмнокафяви петна и светли кантове. Долната част на гърба е бяла. Кръстът и надопашнето са бели, понякога с дребни петна и напречни кафеникави препаски. Опащите пера са бели с черни напречни ивици. Перата на плещите кафяви са с тесни напречни черни петна. Страните на главата, гърлото, шията, гушата, гърдите и коремът са бели, изпъстрени с многобройни кафявосиви петна и резки. Клюнът е червен, към върха – черен. Краката са оранжечервени. Ирисът е кафяв (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящ, прелетен и зимуващ вид (Ivanov et al., 2014). Палеарктичен вид с обширен гнездови ареал и изолирани находища в Европа, Азия и Северна Африка. Гнезди в трапчинки сред туфи от тревиста растителност, поединично или в близост, или в колонии на други дъждосвирцови птици (Димитров и Далакчиева, 2015). Среща се по време на миграция особено по Черноморието, а също в долините на големите реки (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Крайбрежни бракични, солени и сладководни лагуни, морски заливи, пясъчни коси и плитководия, блата, мочурища, влажни ливади и сезонно заливаеми селскостопански земи, утайници, рибарници, поливни площи и канали, речни брегове (Димитров и Далакчиева, 2015). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се основно с дребни водни безгръбначни (*Hydrobia*, *Corophium* и др.), различни видове насекоми и техните ларви и сухоземни червеи; рачета, дребни миди и охлюви (Димитров и Далакчиева, 2015, Нанкинов и др., 1997).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се по време на миграция и по-рядко по време на зимуване по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005, Michev & Profirov, 2003, Костадинова и Граматиков, 2007, Нанкинов и др., 1997).

Включен в Приложения II на Директивата за птиците. Според IUCN видът е LC (Least Concern) за света (2016), а за територията на континентална Европа - VU (Vulnerable) (2020). SPEC 2 категория (BirdLife International, 2017). Включен в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „критично застрашен“ - CR. Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид (ЗБР, Приложение 2), защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на **1000-3000 индивида**. Краткосрочната тенденция (за периода 2001-2018 г.) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. Като заплахи и влияния за мигриращата популация са посочени: F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони; K02 – Отводняване.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **20-45 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2000-2018 г.) за популацията е намаляваща, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е намаляваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: J02 - Замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни); K03 - Изграждане и експлоатация на язовири; J03 - Замърсяване на въздуха от смесени източници, въздушнопреносими замърсители.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на **5-25 индивида**. Краткосрочната тенденция (за периода 1999-2018 г.) за популацията е намаляваща, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния за зимуващата популация: J03 - Замърсяване на въздуха от смесени източници, въздушнопреносими замърсители; K03 - Изграждане и експлоатация на язовири.

В Червената книга (Димитров и Далакчиева, 2015) като отрицателно действащи фактори са посочени загубата и деградацията на хабитатите, наземни хищници, смъртност от заболявания, отстрел.

Видът се среща в 38 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е зимуващ. **Зимуващата** популация на вида в зоната е с численост **2-4 индивида**, което представлява **16-40% от националната зимуваща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания в 33 „Злато поле“ беше регистриран 1 малък червеноног водобегач на 19.02.2022 г. по брега на р. Марица в западната част на зоната. Няма данни в SmartBirds, eBird и Observation видът да е наблюдаван в защитената зона. Липсват литературни данни за концентрацията на вида в зоната от последните години. Заплахи за вида в зоната могат да бъдат безпокойството от ловци и рибари и непостоянното водно ниво в мъртвицата на р. Марица поради повредена система от шлюзове.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ на зоната (актуализиран през 2015 г.) е посочена численост на зимуващата популация от 2-4 инд. По време на теренните проучвания през	Поддържане на зимуващата популация в размер на най-малко 1 инд.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			февруари 2022 г. беше наблюдаван 1 инд. Няма други налични актуални данни за зимуващата численост на вида в зоната.							
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Изчислена приблизително на база наличните пясъчни коси в р. Марица в рамките на зоната чрез GoogleEarth и на база % участие на местообитание N07-мочурища и блата. Поддържане на оптимално водно ниво в мъртвицата на р. Марица.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер на най-малко 8 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнореломорски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на зимуващата популация предлагаме промяна в минималната численост на 1 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г., както и значението на зоната за националната зимуваща популация на вида (Pop.) от категория „С“ в категория „А“, тъй като зоната поддържа 16-20% от националната зимуваща популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A162	<i>Tringa totanus</i>			w	1	4	i		G	A	B	C	C

Специфични цели за A165 *Tringa ochropus* (голям горски водобегач)

1. Код и наименование на вида

A165 *Tringa ochropus* (голям горски водобегач)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 21-24 cm. Размах на крилата: 57-61 cm. Дребен водобегач със сравнително къси, сивкаво зелени крака, които изглеждат тъмни от разстояние. Най-тъмният вид от рода; горните части имат почти маслиново-кафяв оттенък и множество малки бели петна. Къса първична проекция; крилата изпъкват точно зад върха на опашката. Прилича на малкия горски водобегач (*Tringa glareola*), но се отличава от него

по чисто бялото надопашие, почти черния гръб и прибраните при полет крака (Beaman & Madge, 1998; Message & Taylor, 2005; Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящ, прелетен и зимуващ вид. Пролетният прелет е от първите дни на март до началото на май, есенният – от началото на август до края на ноември. По време на миграция прекосява цялата страна като във влажните местообитания се задържат по няколко десетки индивида. Среща се главно по реките Дунав, Искър, Вит, Осъм, Бели Лом и Черноморското крайбрежие (Ivanov et al., 2014; Шурулинов, 2015).

Характерно местообитание

Плитки крайбрежия на реки и стоящи водоеми, влажни ливади и пасища в близост до микроязовири. Заблатени гори и горски участъци близо до водоеми, обрасли с дървета и храсти брегове на езера, блата, реки, канали, край мочурища и ливади. Обитава по-често край бавно течащи водоеми със спокойна водна повърхност. Избягва бързо течащите реки (Нанкинов и др., 1997; Шурулинов, 2015). Подходящите местообитания включват голям брой крайбрежни влажни зони: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160; сладководни местообитания: 3150, 3160, 3260 3270 и естествени и полуестествени тревни формации: 6440, 6510 съгласно Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с различни водни и околноводни безгръбначни – червеи, дребни охлюви и миди, плодчета и много насекоми и техните ларви: бръмбари (бегачи, водолубчета, хоботници), ципокрили (мравки), полутвърдокрили, пеперуди, двукрили (дългоножки, комари), водни кончета, а също паяци и риби, както и растителни фрагменти (Нанкинов и др., 1997, Шурулинов, 2015).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен гнездящ вид покрай реки и потоци както в равнинните, така и в планинските части на страната. Отбелязван в Тракийската низина (по реките Тополница и Марица), в Западни Родопи, по поречията на реките Струма, Искър, Тунджа, в Софийското поле, в Добруджа, в Източна Стара планина, до Мандренското езеро. След 1950 г. са установени редица нови находища – в Добруджа, в Тракийската низина, по р. Струма, по Черноморското крайбрежие (до Балтата; до Шабленското езеро; до Несебър; в Атанасовското езеро), в Западна Стара планина, покрай р. Дунав (в Никополско; до с. Басарбово, Русенско, в рибарниците Калимок), в Розовата долина, в Дунавската равнина, в Източна Стара планина, в Софийското поле (Янков, отг. ред., 2007). Съгласно Червена книга на България (Големански, ред., 2015), в повечето от старите гнездови находища не е потвърден през периода 2001-2011 г. и се среща главно по реките Дунав, Искър, Вит, Осъм, Бели Лом и Черноморското крайбрежие, с епизодично гнездене на отделни двойки в средните течения на реки, край язовири и рибарници. По време на миграция и зимуване се среща по Черноморието в района на Атанасовско езеро, Бургаско езеро, Комплекс Мандра-Пода, Поморийско езеро, Варненско-Белославско езеро, Дуранкулашко и Шабленско езеро (Dimitrov et al., 2005; Michev & Profirov, 2003; Костадинова и Граматиков, 2007; Нанкинов и др., 1997).

Според IUCN видът е „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2020). Включен е в Червената книга на Р България в категория „застрашен вид“ (EN). Защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **40-90 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2000-2018 г.) за популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. Не са посочени заплахи и влияния.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **зимуваща** популация на вида се оценява на **50-150 индивида**. Краткосрочната тенденция (за периода 1999-2018 г.) за популацията е флукутираща, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е флукутираща. Не са посочени заплахи и влияния.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на **100-500 индивида**. Краткосрочната тенденция (за периода 2001-2018 г.) в популацията е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: K02 – Отводняване; K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики; F05 - Изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); F26 - Отводняване, пресушаване и превръщане на влажни зони, блата, тресавища и т.н. в жилищни или ваканционни зони.

Видът се среща в 61 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Според СФ на зоната **мигриращата** популация на вида се оценява на **6 индивида**, което е **1,2-6% от националната мигрираща** популация (оценка „B“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „B“ – добра стойност.

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

По време на теренните проучвания в 33 „Злато поле“ през септември 2022 г. бяха установени 3 големи горски водобегача. Няма данни в SmartBirds, eBird и Observation видът да е наблюдаван в зоната по време на миграция.

Заплахи за вида в зоната могат да бъдат безпокойството от ловци и рибари и непостоянното водно ниво в мъртвицата на р. Марица поради повредена система от шлюзове.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3	В настоящия СФ на зоната е посочена максимална и минимална численост на мигриращата популация от 6 инд. По време на теренните изследвания в зоната през 2022 г. бяха установени 3 инд.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 3 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 2	Изчислена приблизително на база наличните пясъчни коси в р. Марица в рамките на зоната чрез GoogleEarth. Точна площ на пригодните местообитания не може да се даде, тъй като площта на пясъчните коси, речните	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 2 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			брегове и плитчините в зоната ще е различна през отделните години и зависи от нивото на реката и нивото на водата в мъртвицата. Поддържане на оптимално водно ниво в мъртвицата на р. Марица.							
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски и район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в минималната численост на 3 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A165	<i>Tringa ochropus</i>			c	3	6	i		G	B	B	C	B

Специфични цели за A179 *Larus ridibundus* (речна чайка)

1. Код и наименование на вида

A179 *Larus ridibundus* (речна чайка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 34-37 cm. Размах на крилата: 100-110 cm. Има сезонен и възрастов диморфизъм. Възрастните през размножителния период наподобяват тези на малката черноглава чайка, но темето е бяло и първостепенните махови пера отдолу са черни. Клюнът и краката червени. Възрастните през есенно-зимния период имат изцяло бяла глава с малко тъмно петно зад окото. Клюнът с черен или с кафяв връх. Краката забележимо по-светли. Младите имат пъстро кафяво-сиво оперение, отдолу бели. Клюнът жълтеникав или оранжево-жълт с черен връх. Краката жълтеникави или охристи. Опашката бяла с тясна черна ивица на върха.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, преминаващ и зимуващ вид. Гнезди в самостоятелни или смесени колонии. Малките се излюпват в края на май и началото на юни. След края на гнездовия период

младите и възрастните птици скитат на големи ята. По време на миграции и зимуване е една от най-често срещаните и многобройни видове чайки в ниските части на страната (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава предимно сладководни езера и блатата, обрасли с тръстика и папур, но и с наличие на открита водна площ, покрита с плаваща растителност; разливи на реки. По време на миграция и зимуване се среща в разнообразни влажни зони както по морски крайбрежия, така и навътре в сушата. Разстоянието между гнездата е най-малко 1-1,5 m. Гнездата са разположени върху плаващи коренища на тръстика, листа от водна лилия (ез. Сребърна, Гарванското блато) и стърчащи от водата пънове (ПП „Персина“) (Нанкинов и др., 1997; Янков, ред., 2007). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, скариди, насекоми (*Carabidae*, *Staphylinidae*, *Tenebrionidae*, *Orthoptera* (*Gryllus* sp.)).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво Относително постоянни гнездови находища има само по Дунавското крайбрежие – о. Белене, блатото при с. Гарван, Русенско и резервата „Сребърна“. Епизодични гнездови находища е имало в Атанасовското езеро и при с. Черноморец, Бургаско.

Защитен вид на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 180-300 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е флукуираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: J02.

Мигриращата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 1000-2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е нарастваща. Посочени са следните заплахи и влияния: C03; F26.

Зимуващата популация е оценена на 2000-6500 индивида. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: C03; D02.

В Червената книга като вероятни заплахи са посочени промени на естествения воден режим в традиционни гнездови находища (ПП „Персина“, Гарванското блато, ез. Сребърна).

Видът се среща в 57 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в 4 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Според СФ на зоната видът е мигриращ. **Мигриращата** популация на вида се оценява на **0-1 индивид**, което е **0,05% от националната мигрираща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

По време на теренните проучвания в ЗЗ „Злато поле“ през 2021 г. и 2022 г. не бяха установени речни чайки. Няма данни в SmartBirds, eBird и Observation видът да е наблюдаван в зоната по време на миграция. Няма данни в литературата и в ПУ на ЗМ Злато поле видът да е наблюдаван в зоната.

Заплахи за вида в зоната могат да бъдат безпокойството от ловци и рибари и непостоянното водно ниво в мъртвицата на р. Марица поради повредена система от шлюзове.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	В настоящия СФ на зоната е посочена численост на мигриращата популация от 0-1 инд. По време на теренните изследвания в зоната през 2022 г. не бяха установени индивиди. Целевата стойност няма да бъде изпълнена всяка година.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 1 инд. чрез поддържане на подходящите местообитания на вида в зоната.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания за търсене на храна	ha	Най-малко 100	Изчислена приблизително на база местообитание N06 в СФ – Вътрешни водни тела	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 100 ha. Поддържане на оптимално водно ниво в зоната.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански и район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

На този етап не са необходими промени в СФ на зоната.

Специфични цели за A193 *Sterna hirundo* (речна рибарка)

1. Код и наименование на вида

A193 *Sterna hirundo* (речна рибарка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 31-35 cm. Размах на крилата: 77-98 cm. Дребна рибарка с дълги, тесни крила и дълбоко врязана опашка. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през лятото отгоре са сиви, а отдолу - бели; главата отгоре е черна; клюнът е яркочервен с черен връх; краката са яркочервени. През есенно-зимния период челото е белезникаво, а клюнът и краката - черни. Младите са с черни плещи. От полярната рибарка се отличава по черните външни махови пера и черния връх на клюна, а отблизо главата е по-слабо заоблена и коремът е по-светъл (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и преминаващ вид. Среща се на малки групи. Гнезди самостоятелно или в смесени колонии с малката белочела рибарка, белобузата и черната рибарка, с кафявокрилия огърличник, саблеклюна, речната чайка. Гнездата се разполагат по пясъчни коси, диги, плаващи островчета от тръстика и папур, както и на водната повърхност. Миграцията протича от средата на февруари до началото на май и от края на юли до началото на декември (Нанкинов и др., 1997). Понастоящем гнезди в 13 находища, по-важни от които са Атанасовско езеро, Поморийско езеро, ЗМ „Пода“, Змийския остров, устието на р. Ропотамо, острови и блата на р. Дунав и някои от по-големите вътрешни реки (Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди в лагуни (по разделителни диги и изкуствени острови в солници), в растителност по периферията на водоеми, в стоящи пресни води, стоящи бракични води, по острови в течащи води. При устието на р. Ропотамо гнезди на малки скални острови в морето (Янков, ред., 2007). По течението на р. Дунав на пясъчни коси и малки острови. През годините, когато нивото на водата е високо и пясъчните коси и острови са новоднени, гнезди в ез. Сребърна и Персински блата (Shurulinkov et al., 2019). Средното разстояние между гнездата е 0,99 м. (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риби, скариди, насекоми (*Odonata*, *Gerridae*, *Dytiscidae*).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение, по-групирано на места по Черноморското крайбрежие (главно Бургаски влажни зони) и покрай р. Дунав (по крайбрежни блата и острови, особено около о. Белене). С отделни гнездовища и по някои по-големи вътрешни реки – Марица, Арда, Струма, Огоста и др. Колониите по р. Дунав променят местоположението си поради непостоянството на гнездовия субстрат – пясъчните коси (Янков, ред. 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **гнездящата** национална популация се оценява на 500-1500 двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са флукутиращи. Посочени са следните заплахи и влияния: H01; J02; K03.

Мигриращата национална популация се оценява на 3000-10000 индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: E01; H01.

В Червената книга (2015) като заплахи са посочени наводняване на гнездовите колонии, унищожаване на мътилката и люпилката от градушки и наземни хищници. Безпокойство, отстрел, разрушаване или прекомерно обрастване на гнездовите находища, замърсяване с нефтопродукти.

Видът се среща в 33 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. Съгласно СФ **гнездящата популация** се оценява на **1 - 3 двойки**, което представлява 0,2% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на гнездящата популация на вида в ОВМ Злато поле – 1-3 двойки. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. е установена една двойка (Матеева и др., 2013). По данни на БДЗП през май 2021 г. са наблюдавани 2 птици в гнездови хабитат. В Observation.org има информация за наблюдение на 2 птици на 23 април 2022 г. (N. Kolev).

При теренните проучвания през 2022 г. видът е наблюдаван в защитената зона през размножителния период – 4 птици на 26 и 27 април 2022 г.

За гнездящата, мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: H01; J02; K03 и E01. От тях няма потенциално валидни за 33 „Злато поле“. Заплахи за вида установени в зоната са наземни хищници, безпокойство, лов и замърсяване на водите и бреговете.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 двойка	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът е посочен като гнездящ с численост 1 – 3 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона и допълнителни наблюдения през гнездовия период на 2012 - 2022 г. е установена численост от 1 до 2 двойки.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв.
Местообитание на вида: Площ	ha	Най-малко 2	Изчислена на база острови и диги в рамките на 33.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
на подходящите гнездови местообитания на вида			Данните са взети от Google Earth.	гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 2 ха.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06. Поддържане на оптимално ниво на водата в зоната.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноевропейски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

На този етап не са необходими промени в СФ на зоната.

Специфични цели за A229 *Alcedo atthis* (земеродно рибарче)

1. Код и наименование на вида

A229 *Alcedo atthis* (земеродно рибарче)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 16-17 cm. Размах на крилата: 24-26 cm. По размери малко по-едро от врабче, но с голяма глава, дълъг, остър клюн и къса опашка. Оперението ярко с метален блясък. Горната страна на главата зелена с напречни сини и синьозелени препаски. Гърбът и надопашката сини до лазурно сини със слаб метален блясък. Плещите са тъмозелени, а надкрилията със светлосини петна. Маховите пера чернокафяви със сини вътрешни ветрила. Опашката е тъмносиня. Отстриани на шията има по едно белезникаво петно. Гърлото е бяло. Гърдите и коремът са ръждиви до ръждивокафяви. Клюнът е черен. Краката – коралово червени. Женските са с по-бледо оперение, матово, без метален блясък по гърба, кръста и надопашката. Основата на подклюнието е светлочервено (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен. През зимата напуска водоемите, които обитава през размножителния период, и се среща по незамръзващи части на реки, язовири, рибарници и топлици. Широко разпространен, но немногочислен по брегове, водоеми до около 1200 m надморска височина. И в най-благоприятните местообитания числеността е сравнително ниска (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Отвесни глинести, пясъчливи и чакълести брегове. Течащи води, стоящи пресни води, стоящи бракични води, тесни морски заливи, естуари. (Нанкинов и др., 1997; Янков, отг. ред., 2007). Изследване по поречието на р. Дунав в Словакия (Tursoikova et al., 2016) установява гнездова плътност от 23-27 дв./55 km речен участък и разстояние между гнездата около 816 m. Следователно може да кажем, че на една двойка и трябва около 1-2 km речно течение. Друго изследване (Vilches et al., 2012) установява, че за гнезденето на земеродното рибарче е важно водата в речните течения да е богата на кислород и да не е дълбока, тъй като максималната дълбочина, на която се гмурка рибарчето е около 30 cm. Подходящи местообитания за гнездене на вида по Директива за местообитанията са 2340, 3260, 3270, 1130 (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Предимно с дребни риби (Нанкинов и др., 1997).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и линейно разпространение, свързано с речната мрежа (средните и долните течения) и с други водоеми в равнинните и хълмистите части на цялата страна. По-ясно групирано покрай р. Дунав, Черноморското крайбрежие, Източни Родопи и значителни части от Дунавската равнина, Тракийската низина, Софийското поле и др. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение I на Директивата за птиците. Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид (ЗБР, Приложение 2), защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3). Според IUCN – LC (Least Concern) за света (2016) и за територията на континентална Европа (2020). Включен в SPEC 3.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), **гнездящата** популация е от **900-3600 двойки**, като краткосрочната тенденция (2001-2018 г.) на популацията е оценена на намаляваща, а дългосрочната (1980-2018 г.) също е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики.

Видът се среща в 82 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е **гнездящ (постоянен)** с популация, която се оценява на **1-2 двойки**, което представлява **0,05-0,1%** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОБМ „Злато поле“ видът е с гнездова численост 1-2 дв. (Костадинова и Граматиков, 2007). При проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Natura 2000 през 2012 г. са установени 1-2 гнездящи двойки в ЗЗ „Злато поле“ (Матеева и др., 2013).

По време на теренните проучвания през гнездовия период на 2022 г. видът беше отчетен с численост 3 инд. По данни от SmartBirds видът е наблюдаван в зоната с численост 1 инд. през гнездовия сезон на 2018 г., 2019 г., 2020 г. и 2021 г. Видът е даден и като приоритетен в ПУ на ЗМ Злато поле.

Основните заплахи за земеродното рибарче в зоната са непостоянното водно ниво, заблत्याване и пресъхване на мъртвицата поради неработеща система от шлюзове на дигата към р. Марица, водочерпене за напояване (K04, L01, L03, A30).

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	В настоящия СФ на зоната (актуализиран през 2015 г.) е посочена численост на гнездовата популация от 1-2 двойки. Теренните наблюдения от 2022 г. потвърждават тези данни.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойки.						
Местообитание на вида: Площ на подходящото местообитание за вида	km, дължина на пясъчливите и глинести брегове, осигуряващи подходящи места за гнездене	Най-малко 1-2 km речни брегове за 1 двойка	В зоната видът гнезди в отвесни брегове както по крайбрежието на р. Марица, така и по бреговете на мъртвицата. Не е известна площта на подходящите местообитания за гнездене на вида в зоната. Да не се стабилизират речните брегове на р. Марица в рамките на защитената зона с каменни и бетонни стени, тъй като не позволяват гнезденето на вида. Разчистване на храстова и дървесна растителност разположена пред подходящи пясъчливи или глинести брегове в зоната за осигуряване на места за гнездене.	Поддържане на гнездовото местообитание в размер най-малко 1-2 km пясъчливи и глинести брегове.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
басейни в Източнореломо рски район (2016-2021 г.)“; Раздел 4, Приложение 19, 20.			р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Специфични цели за A230 *Merops apiaster* (пчелояд)

1. Код и наименование на вида

A230 *Merops apiaster* (пчелояд)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 27-29 см. Размах на крилата 44-49 см. Средно голяма птица с ярка окраска и с метален блясък. Лети с маневрен и планиращ полет. Среща се на малки групи и ята. Често каца по дървета и жици, а не по земята. Темето, гърбът и крилата кафяви. Челото светло, беззникаво със синьозелено петно. Крилата остри, а средните опашни пера забележимо по-дълги от останалите. Гърлото жълто оградено с черна огърлица. Клюнът черен. Останалата долна страна синьозелена (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. По време на миграция се среща на ята от няколко до около 400 екземпляра. Масовият прелет е през май и от август до средата на септември. Брачните двойки се образуват по време на прелет. Гнезди по отвесни, земни, пясъчливи склонове, както и по брегове на реки. Гнездостроенето започва най-рано през втората десетдневка на май. Изкопават гнезда, като дълбаят пръстта с клюна си, а я изхвърлят с крака. Участват и двете птици, като се редуват (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Открити пясъчливи и сухи места, отвесни глинести, пясъчливи и лъсови брегове на различни водоеми, оврази, склонове и свлачища, ерозираны долове, земни откоси, кариери за добив на инертни материали (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване направено в Унгария (Kegйnyi and Ivуk, 2013) показва, че 51,8% от гнездата на пчелояда са разположени в лъсови или пясъчни склонове обрасли с ниска растителност. Освен това, по-голяма част от гнездата (61,9%) са издълбани в лъос и 28,4% в пясъчлива почва. Наклона на склона, в които се изкопават дупките варира между 11 и 30 градуса. Изследване направено в Германия (Bastian et al., 2018) показва, че по време на гнездовия период пчелояда се храни в територии в близост до колонията, докато в след гнездовите скитания използва по-голямо разнообразие от местообитания, но предпочита земеделските земи. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 6210, 6250, 6260 (Кавръкова, и др., 2009).

Хранене

Ентомофаг. Храни се основно с пчели и оси, а малките изхранва основно с водни кончета (Нанкинов и др., 1997).

3.Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

Често срещан вид в равнини и предпланини, но не многоброен. Най-многочислен е в Дунавската равнина, Лудогорието, Добруджа, Тракийската низина, Подбалканските котловини, Източни Родопи, Сакар, Източна Стара планина, долините на реките Струма и Места. В планините е разпространен до 1100 м. надм. височина (Нанкинов и др., 1997; Янков, отг. ред., 2007).

Включен е в Приложение 2А на ЗБР. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – също LC. Популацията му е стабилна в Европа. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), **гнездящата** популация е от 20 000 – 60 000 двойки, като краткосрочната тенденция на популацията е оценена на нарастваща. Дългосрочната тенденция (1980-2018) на популацията е нарастваща.

Мигриращата популация се оценява на 80 000-120 000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F03.

Видът се среща в 85 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 4 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. Съгласно СФ **гнездящата популация** се оценява на **15 двойки**, което представлява 0,02 – 0,07% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът беше регистриран с 55 екземпляра през размножителния сезон и 368 птици по време на миграция. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е наблюдаван с численост 10 птици през размножителния период, включително в подходящ за гнездене хабитат. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът е наблюдаван 22 пъти в размножителния сезон. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът е наблюдаван 31 пъти през размножителния сезон.

Гнездяща популация

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. са установени 2 колонии на пчелояди (съответно 24 и 60 гнездови дупки) (Матеева и др., 2013).

Мигрираща популация

При теренни проучвания през 2022 г. е установено, че видът редовно се наблюдава да мигрира през защитената зона. В края на август и началото на септември прелитат около 370 птици, което може да се приеме за минимална численост на вида по време на миграция.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 15	Проучванията и наличните данни потвърждават оценката на вида в СФ на зоната от 15 гнездящи двойки.	Поддържане на популация от най-малко 15 двойки.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 370	В СФ видът не е посочен като мигриращ. При теренни проучвания през 2022 г. е установена мин. численост от 370 птици.	Поддържане на популация от най-малко 370 птици.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 5	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Сухи ливади, степи (N09) - Вътрешни скали, сипеи, пясъци, постоянен сняг и лед (N22)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 5 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание	ha	Най-малко 400	Подходящите хранителни местообитания за вида в зоната са: - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода) (N06) - Мочурища, блатата (N07) - Равнини, шубраци (N08) - Сухи ливади, степи (N09) - Обширни зърнени култури (N12) - Други обработваеми земи (N15) - Широколистни листопадни гори (N16) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21) - Вътрешни скали, сипеи, пясъци, постоянен сняг и лед (N22) - Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти) (N23)	Поддържане на гнездово местообитание в размер най-малко 400 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

- Предлагаме добавяне на вида като мигриращ за зоната с численост от 370 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			c	370	370	i		G	C	B	C	C
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			r	15	15	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A231 *Coracias garrulus* (синявица)

1. Код и наименование на вида

A231 *Coracias garrulus* (синявица)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 30-32 cm. Размах на крилата 66-73 cm. По размери малко по-дребна от гарга с характерно блестящо синьозелено оперение. Главата, шията и долната страна на тялото светлосини със зеленикав оттенък. Гърбът и плещите ръждивокафяви. Крилата синкави с почти черни махови пера. Надопашката тъмносиня. Средните опашни пера тъмнозелени, останалите възчерно тъмносини със светли върхове. Клюнът е здрав, масивен и черен. Лети с бърз полет и каца по сухи клони на единични дървета или на жици сред открити полета (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. Пролетният прелет през втората половина на април и през май, когато се среща на групи. Гнезди в хралупи на дървета (орех, дъб, върба, бряст) на височина 3-7 m, рядко в скални кухини (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Единични стари дървета, крайречни насаждения, крайнини на гори (Нанкинов и др., 1997). Ивици дървета, храсти и мозайки от тях, широколистни листопадни гори, овощни градини, дървесни и храстови плантации, скали и скални стени в равнините (Янков отг. ред., 2007). В западна и централна Европа синявицата не гнезди в естествени хралупи, а използва поставени от човека къщички за гнездене. Популациите на вида в Румъния, Испания, България и Естония са най-многочислени и там видът гнезди в естествени хралупи и дупки (Kiss et al., 2020). В Европа синявицата е „уязвима“ (SPEC 2), тъй като намаляват естествените ѝ места за гнездене – хралупи в стари дървета сред обработваеми земи. Ето защо всички проучвания, които бяха намерени разглеждат гнездовата биология на вида в къщички за гнездене и няма информация за гнездовата плътност на вида в естествени хралупи. Изследване в Унгария (Kiss et al., 2014) разкрива, че синявицата има най-висок гнездови успех в т.нар. земеделски мозайки (обработваеми земи с единични или групи дървета), отколкото в естествени тревисти местообитания, където артроподите, които са основната плячка на вида, са в по-голямо изобилие. Изследването на Finch (2016) разкрива, че разстоянието на което се отдалечават индивидите от гнездото (къщичка за гнездене) при търсене на храна варира между 250 и 750 m, като в Словакия има наблюдения и за 1800 m. Друго изследване в Унгария (Kiss et al., 2016) разкрива, че запазването на ландшафтната хетерогенност е ключов фактор при опазването на вида. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 8210, 91F0 (Кавръкова др., 2009).

Хранене

С различни безгръбначни, предимно насекоми и дребни гръбначни. Често лови насекоми във въздуха (Нанкинов и др., 1997) .

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Има почти плътно разпространение в равнините и някои нископланински части на страната, особено покрай р. Дунав, в северната и източната част на Дунавската равнина, включително Лудогорието и Добруджа, както и южно от Стара планина в почти цялата Тракийската низина (от Пазарджик до Бургас), Източните Родопи, Сакар, Дервентските

възвишения и др. Числеността е неравномерна, по-висока покрай р. Дунав, в централните и източните части на Дунавската равнина, Добруджа, Сливенската котловина и на югозапад до към Стара Загора, централната част на Тракийската низина, в Източните Родопи, хълмистите райони източно от р. Тунджа и др. (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложения II и III на ЗБР и приложение I на Директивата за птиците. Включен в Червена книга на България в категория уязвим – VU. Приложение II на Бернската и Бонска конвенция. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2 – Намаляващ (BirdLife International, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** популация е от 2000-4500 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на намаляваща. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на нарастваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07, A02.

В Червена книга на Р България (2015) като отрицателно действащи фактори за вида са посочени унищожаване и деградация на местообитанията, използване на химични препарати в селското стопанство за борба срещу вредители и пряко унищожаване.

Видът се среща в 74 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. Съгласно СФ **гнездящата популация** се оценява на **7 двойки**, което представлява 0,2 – 0,4% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на гнездящата популация на вида в ОВМ Злато поле – 1-2 двойки. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. са установени 7 двойки, част от птиците заели поставените над 250 изкуствени гнездилици в зоната (Матеева и др., 2013). По данни на БДЗП от май до юли 2018 – 2022 г. са наблюдавани общо 43 птици в гнездови хабитат. В Observation.org има информация за наблюдение на 3 птици на 19.05 и 26.05.2022 г. (M. Marinov). Видът е даден и като приоритетен в ПУ на ЗМ Злато поле.

При теренните проучвания през 2022 г. видът е наблюдаван в защитената зона април до септември, общо 15 птици.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07, A02. От тях няма потенциално валидни за 33 „Злато поле“.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 7	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът е посочен като гнездящ с численост 7 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 7 дв.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			зона и допълнителни наблюдения през гнездовия период на 2012 - 2022 г. числеността е потвърдена.	
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Изчислена на база местообитание N16 в СФ на зоната.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 220	Включва всички подходящи местообитания в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N08, N09 и N12.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер от най-малко 220 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

На този етап не са необходими промени в СФ на зоната.

Специфични цели за A429 *Dendrocopos syriacus* (сирийски пъстър кълвач)

1. Код и наименование на вида

A429 *Dendrocopos syriacus* (сирийски пъстър кълвач)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 22-25 cm, размах на крилата 34-39 cm (Cramp ed. 1985; Svensson 2013). Гърбът е черен с две добре изразени дълги бели петна. Коремът е бял, подопашиято – розово. Мъжките имат червено петно на тила, което при женските липсва. Кормилните пера са черни, като крайните кормилни са с бели петна. Трудно отличим от големия пъстър кълвач главно по черната ивица, която започва от клюна и продължава отстрани на врата и не огражда бузата отзад. При младите цялото теме и тил са червени, а на коремът и гърдите имат фини тъмни ивици (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен. През зимата често се включва в ята с участието на редица видове врабчоподобни птици и скитат в по-широка околност. Гнезди в хралупи по дърветата, главно в равнинните и низини области на страната. Често хралупите са разположени на овощни дървета. Гнезди в хралупи на широколистни дървета на височина от 1 до 10 m. (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в стари овощни градини, редки широколистни гори от парков тип, градини, дворове в малките населени места, крайнини на гори, крайречни галерии от върба, елша и топола, островни гори сред полето (често от дъб, ясен, бряст) Среща се в низините и в хълмисти и предпланински райони, до около 1000 м.н.в. През зимата се среща в същите местообитания в които и гнезди (Нанкинов и др., 1997). Сред

европейските видове кълвачи само сирийският пъстър кълвач е синантропен вид, заемащ както селски, така и градски райони. Установено е, че в градовете присъствието му се свързва с наличието на орехови дървета, овощни дървета и по-стари дървета с мека дървесина (тополи, върби) (Figarski, 2018). Друго изследване (Michalczyk and Michalczyk, 2016) в ЮИ Полша установяват, че гнездовата плътност на вида в оптимални за него местообитания - антропогенни дървесни насаждения е 8.63 - 10.55 дв./10 km², т.е. около 1 дв. на 100 ха. Ако местообитанието не е оптимално плътността е 1.18 to 1.44 дв./10 km² (около 1 дв. на 1000 ха). Те установяват също, че в антропогенна среда 90% от гнездата са на сирийски пъстър кълвач, а останалите са на голям пъстър кълвач. Овощните градини са териториите, в които са разположени най-голям процент (53,5%) от гнездата и са единствения вид насаждение, предпочитано от този вида. Избягва горите и групите от дървета, които се предпочитат от големия пъстър кълвач. Изследване на гнездовите местообитания на сирийския пъстър кълвач в Югоизточна Полша разкрива, че предпочитани за гнездене са по-дебели и в по-лошо състояние дървета. Сирийският пъстър кълвач може да е чувствителен към загубата на по-дебели (повече от 40 см. в диаметър), умиращи и по-стари дървета на възраст 40-60 години. Също така може да има негативно отражение увеличаването на дела на иглолистните дървета, които не са предпочитани за гнездене (Michalczyk, 2020). Може да гнезди в местообитания с кодове 9180, 91E0, 91F0, 92A0, 91Z0 по Директива за местообитанията, както и във всички кодове дъбови гори, но само в разредени участъци или в крайнините им.

Хранене

Сирийският пъстър кълвач се храни с различни насекоми – бръмбари, мравки, щурци, ларви на насекоми, главно бръмбари и пеперуди, паяци, които намира в кората на засъхващи и здрави дървета. Понякога се храни и с плодове - грозде, ябълки, орехи, костилки на кайсии и др. (Stamp ed. 1985, Нанкинов и др.1997). Изследване в Полша разкрива, че сирийските пъстри кълвачи хранят малките си основно с гъсеници на пеперуди (*Lepidoptera*), ларви на бръмбари (*Coleoptera*), майски бръмбари (*Melolontha melolontha*), други членестоноги, орехи (*Juglans regia*), плодове на череша (*Prunus avium*) и вишни (*Prunus cerasus*) и други растителни части. (Michalczyk and Michalczyk, 2017).

3.Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сирийският пъстър кълвач се среща в цялата страна с изключение на високите планини, над 1000 м.н.в. Отсъства и в компактни, обширни горски масиви като тези във вътрешността на Странджа, Източна Стара планина и Същинска Средна гора. В безлесните равнини се среща в селищата и покрай реките. Сравнително многочислен вид, но с намаляваща численост през последните 15-20 години.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус според IUCN е LC (Least Concern) както за света, така и за Европа.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. **гнездовата** популация е оценена на 12 000-25 000 двойки. Краткосрочната тенденция е намаляваща. Дългосрочната тенденция е стабилна. Като заплахи са посочени превръщането на горите в култури и промяната на предназначението на земите/горите/ в индустриални, промишлени зони. Други негативни фактори са пожарите, изоставянето и впоследствие изсичането на старите овощни градини, химизацията в овощарството и растениевъдството, изсичането на крайречните и крайпътни гори, особено на ивиците тополи покрай реки и канали.

Видът се среща в 88 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата популация се оценява на 1-2 двойки**, което представлява 0,008% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на гнездящата популация на вида в ОВМ Злато поле – 1-2 двойки. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. видът не е установен в зоната (Матеева и др., 2013). По данни на БДЗП през 2018 г., 2019 г. и 2021 г. са наблюдавани по 2 птици в гнездови хабитат през размножителния сезон. На 1.02.2021 г. е наблюдавана 1 птица (eBird.org, G.Veleva).

При теренните проучвания през 2022 г., видът е редовно наблюдаван в защитената зона – общо 10 птици. На 26.04.2022 г. са наблюдавани 3 птици в гнездови хабитат в западния край на зоната в тополова култура.

Валидни заплахи за зоната са превръщането на горите в култури, изсичането на крайречните гори, особено на ивиците тополи покрай реки и канали.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът е посочен като гнездящ с численост 1-2 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона и допълнителни наблюдения през гнездовия период на 2012 - 2022 г. числеността на вида е потвърдена.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Изчислена на база местообитание N21 и N16 в СФ на зоната.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер на най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Включва всички подходящи местообитания в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N16 и N21.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в зоната в размер на най-малко 20 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходима актуализация на стандартния формуляр на зоната.

Специфични цели за A338 *Lanius collurio* (червеногърба сврачка)

1. Код и наименование на вида

A338 *Lanius collurio* (червеногърба сврачка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 17 см. Размах на крилата: 24-27 см. Малко по-едра от врабче. Има набито тяло, сравнително къси, закръглени крила и относително дълга опашка. Клонът характерен, със закривен връх, подобен на този на хищна птица. Има добре изразен полов диморфизъм. Мъжкият е със сива глава и врат, кафяв гръб и черна маска през окото. Гърлото и бузите бели, гърдите и страните на тялото розови. Опашката черна с бели полета в основата. При женската главата и гърбът са кафяви със слаб или без тъмен вълновиден рисунък. Вратът обикновено сив. Долната страна бяла или жълтеникава с напречен тъмен вълновиден рисунък. Обикновено стои вертикално на избран от нея за наблюдателен пункт клон (Иванов, 2011).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящ и прелетен. По време на миграция е по-многочислен по Черноморското крайбрежие. Напролет най-рано се появява в началото на април. През есента отлита от края на август, най-късно до края на октомври. Моногамна птица. Гнезди единично. Гнездата са най-често в гъсти бодливи храсти (шипка, глог, драка, дива круша и др.) и по-рядко по дървета на височина от 0,5 до 2 m и по-високо (Иванов, 2011).

Характерно местообитание

Гнезди в открити пространства примесени с храсталаци на местата с умерен климат, сухолюбиви храсталаци, пустеещи земи, в крайнините на разредени широколистни листопадни гори, сечища, в овощни градини, дървесни и храстови плантации, ивици дървета (полезащитни пояси), храсти и мозайки от тях, градски паркове и градини и други обрасли с храсти и слабо посещавани места в градове, села и индустриални зони, както и в селища с разпръснати дворове (планински махали, вилни зони и т.н.) (Янков, ред., 2007). Числеността в овощни градини е 2,1-2,5 дв./10 ha; в насаждения от *Robinia pseudoacacia* – 2,7 дв./10 ha; изкуствени насаждения от черен бор (500-800 m) – 2 екз./10 ha; в дъбови гори – 1-7 екз./10 km; храсталаци с преобладаване на драка – 15 екз./10 ha; в степни местообитания – 0,2-0,6 дв./10 ha; нискостеблени гори (храсталак) – 6,8-8,7 дв./10 ha (Иванов, 2011). Проучване на избора на гнездови местообитания в Италия показва, че най-подходящи са обработваемите земи с жив плет и ливади с голяма надморска височина. Като в двете местообитания са регистрирани близки числености на популацията (0,27 дв./10 ha в земеделските земи и 0,30 дв./10 ha в ливадите). Всички гнезда в земеделските земи са разположени в храсти, най-често трънка (*Prunus spinosa*; 48,5%), шипка (*Rosa canina*; 25,8%), къпина (*Rubus ulmifolius*; 12,1%) и глог (*Crataegus monogyna*; 8,3%) (Morelli, 2012). Проучване от Финландия разкрива предпочитанията на местообитания на червеногърбата сврачка по време на гнездовия период и след него. Горските местообитания (редки стари борови гори) и естествените ливади се използват еднакво по време на размножителния период, но след размножаването сврачките показват предпочитание към ливадите и обработваемите земи, докато избягват горите. Предпочитанието към ливадите във фазата след размножаването съвпада със значително по-голямото количество скакалци и щурци (*Orthoptera*) в това местообитание. Сврачките предпочитат местообитания за хранене, където големите насекоми са в изобилие (Karlsson, 2004).

Хранене

Храната на възрастните птици включва насекоми, основно бръмбари, но също и други безгръбначни, малки бозайници, птици и влечуги (Иванов, 2011).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространен е повсеместно в цялата страна като гнезди и на около 2000 m надморска височина на Витоша и Рила. Числеността е сравнително равномерна и висока – в преобладаващия брой квадрати гнездят стотици двойки. По-ниска е в по-високите части на планините, в нископланински и равнинни райони с по-плътна горска покривка и такива, доминирани от земеделски култури (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен е също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2 (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 170 000 и 380 000 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са намаляващи. Посочени са следните заплахи и въздействия: А10 и А07.

Видът се среща в 107 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата популация** се оценява на **15-30 двойки**, което представлява 0,008 – 0,009% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „C“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на гнездящата популация на вида в ОВМ Злато поле – 15-30 двойки. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Natura 2000 показва, че през 2012 г. са установени 2-3 двойки (Матеева и др., 2013).

При теренните проучвания през 2022 г. видът е наблюдаван в защитената зона на 31.08.2022 г. – 2 инд. и през септември с общо 19 инд. Вероятно се касае за мигриращи през зоната птици. Като гнездящ видът е рядък и вероятно числеността в СФ е завишена.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А07, А10. От тях няма потенциално валидни за ЗЗ „Злато поле“. Като заплаха за вида в зоната наблюдавахме унищожаване и изсичане на храсти, предимно от трънка, с цел събиране на плодовете.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът е посочен като гнездящ с численост 15-30 двойки. В резултат на извършен	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 дв.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			мониторинг в защитената зона и допълнителни наблюдения през гнездовия период на 2012 - 2022 г. числеността на вида е много по-ниска – 2-3 двойки.	
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Изчислена на база местообитание N21 и N08 в СФ на зоната.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 220	Включва всички подходящи местообитания в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N08, N09, N21 и N12.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 220 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме следните промени в СФ:

- Предлагаме промени в численост на вида предвид теренни наблюдения от 15 – 30 двойки на 2 – 20, предвид данните от литературата и теренните наблюдения. Максималната численост от 30 дв. е неосъществим поради недостатъчно по площ гнездово местообитание в 33 (според Прил. 7 на НСМБР – 1 дв./ha).

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A338	<i>Lanius collurio</i>			r	2	20	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A339 *Lanius minor* (черночела сврачка)

1. Код и наименование на вида

A339 *Lanius minor* (черночела сврачка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 cm. Размах на крилата: 32-34 cm. По-дребна от сивата сврачка, с къс клюн, по-дълги крила и по-къса опашка, с широка бяла препаска през първостепенните махови пера и бял връх на опашката. Отгоре е сива, отдолу бяла, винено-розова по гърдите и страните на тялото. Има черна маска на лицето. Младите отгоре са кафяви с вълнообразни препаски, отдолу са белезникави (Иванов, 2011; Симеонов и Мичев, 1991).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ вид за страната. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Широко разпространен в цялата страна предимно в равнинните и хълмистите райони докъм 900 m. Гнезди единично или в рехави групи. Разстоянието между отделните гнезда е около 100 m. Гнездото обикновено се разполага високо (5-6 до

12 m), в основно разклонение на дървото. Гнезди в близост до грабливи птици (царски орел, сокол орко и др.), понякога край него се разполагат и гнезда на испански врабчета. Предпочитани дървета, на които строи, са лъжеакацията, топола, дъб, ясен и др. Числеността в дъбови гори е 1 екз./10 km; в степни местообитания 0,2-0,77 дв./10 ha; в нискостеблени гори (храсти) 0,77 дв./10 ha (Иванов, 2011).

Характеристика на местообитанието

Гнезди в открити пространства и пасища с разпръснати редки дървета и храсти или неголеми изкуствени насаждения сред тях; крайнини на широколистни листопадни гори, граничещи с пасища; в ивици от стари дървета край пътища, реки и в ползащитни пояси, овощни градини, дървесни и храстови плантации, особено в изоставени лозя и др. Обитава както райони с големи площи зърнени култури (посеви и други (едногодишни) тревни култури), така и участъци с екстензивно земеделие, вкл. многогодишни тревни култури, пустеещи земи, околности на градове, села и индустриални зони (Янков, отг. ред., 2007). Изследване на местообитанията на черночелата сврачка в долината Гърнава Маре, Румъния показва, че предпочитани за строене на гнезда дървесни видове са основно тополи (94,1%) и върби (5,9%). Повечето от гнездата (75%) са построени средно на 1/3 от височината на дървото, в крайните части на клоните. Плътноста на гнездата е 0,1 гнезда/10 ha. Птиците предпочитат открити местообитания с големи обработваеми площи и тревиста растителност, с малко храсти и дървесна покривка (Moga et al., 2010).

Хранене

Храната включва предимно едри насекоми, главно *Coleoptera* (*Carabidae*, *Silphidae*, *Curculionidae*, *Scarabeidae*), *Orthoptera* (*Gryllotalpidae*, *Grillidae*, *Tettigoniidae*, *Acrididae*), *Lepidoptera* (имаго и ларви) и др., които дебне от висока (1-6 m) наблюдателна точка или лови в полет. По-рядко дребни бозайници (*Microtus*, *Mus*, *Crocidura*), птици и гущери. Също плодове: череша, черница и др. Често подобно на ветрушката трепти във въздуха, следейки за храна (Иванов, 2011).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение във всички по-ниски и по-безлесни райони, по-плътно в северната и източната част на страната. Отсъства в гористите райони, в средно високите и високите части на планините. По-многочислен в Дунавската равнина, Добруджа и Югоизточна България (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Включен в SPEC 2 – намаляващ (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 6000 и 20000 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са намаляващи. Посочени са следните заплахи: A07.

Видът се среща в 81 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата популация** се оценява на **4-5 двойки**, което представлява 0,02 – 0,07% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е добро (оценка „B“), популацията не е изолирана в рамките на

разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Костадинова, Граматиков (2007) дават численост на гнездящата популация на вида в ОВМ Злато поле – 4-5 двойки. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена 1 двойка (Матеева и др., 2013). По данни на БДЗП, юни 2018 г. са наблюдавани 2 птици в гнездови хабитат, през юли 2019 г. и 2020 г. е наблюдавана по една двойка. На 18.05.2021 г. са регистрирани 2 птици (eBird.org, L.Profirov). Видът е даден и като приоритетен в ПУ на ЗМ Злато поле.

При теренните проучвания през 2022 г. видът е наблюдаван в защитената зона само на 20.05.2022 г.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А07. От тях няма потенциално валидни за 33 „Злато поле“.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) видът е посочен като гнездящ с численост 4-5 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона и допълнителни наблюдения през гнездовия период на 2012 - 2022 г. числеността на вида е пониска – 1-2 двойки.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 20	Изчислена на база местообитание N21 и N16 в СФ на зоната.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона в размер най-малко 20 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 220	Включва всички подходящи местообитания в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N08, N09, N21 и N12.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 220 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме промени в минималната численост на вида предвид теренни наблюдения от 4 на 1 двойка.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A339	<i>Lanius minor</i>			r	1	5	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A379 *Emberiza hortulana* (градинска овесарка)

1. Код и наименование на вида

A379 *Emberiza hortulana* (градинска овесарка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 15-16.5 cm, тегло 21-25 g., дължина на крилото 77-96 mm. Оперението е пъстро с не много отчетлив полов диморфизъм. Мъжките са с по-ярко оперение и без тъмни ивици по гърдите и корема отстрани. Главата и гърдите са зеленикаво-сиви, с жълт „мустак“ и гърло. Кремът е оранжево-кафяв. Гърбът е пъстър, кафеникав, с надлъжни тъмни резки. Клюнът е светлочервен, краката - червеникавокафяви. Песента представлява повторение на една и съща строфа, но за този вид са характерни много регионални диалекти на пеене (Иванов, 2011; Svensson, 2013).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и прелетен вид. Транзитната миграция е сравнително слабо забележима. Среща се в България от втората половина на април до края на август-началото на септември.

Характерно местообитание

Гнезди в разредени широколистни гори, в крайнините им, из полезащитни пояси, групи дървета сред полето, в храстови местообитания – понякога по екотона на гората, овощни насаждения. Често и в разредени крайречни гори. Обича да има ливади и пасища наоколо с отделни храсти. По-многочислена е в карстови райони. Гнезди по края и в рамките на всички типове дъбови и дъбово-габъррови гори. Рядко се среща и в смесени гори с участие на дъб и черен или бял бор. Среща се в равнини, в хълмисти и предпланински райони, рядко и в планински ливади с храстчета. Гнезди в ниски храстчета и дръвчета, понякога и на земята в основата на храст.

Хранене

Градинската овесарка се храни с различни безгръбначни животни и семена. Хранителният спектър се оформя главно от насекоми – мравки, бръмбари (Curculionidae), двукрили, ципокрили, гъсеници на пеперуди. Храни се също и с паяци (Иванов, 2011).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.

Градинската овесарка гнезди в цялата страна. В планините в най-южните части на страната гнездовото разпространение на вида достига до около 1900-2000 м.н.в. В много райони е рядка или дори отсъства въпреки наличието на наглед оптимални местообитания. В други райони с аналогични характеристики на местообитанието е изобилна.

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. гнездовата популация е още по-висока - в рамките на 34 000–150 000 двойки. Не е посочена никаква изразена тенденция в числеността и разпространението на вида.

При докладването по чл.12 като заплахи за вида са посочени превръщането на пасища и степи в обработваеми земи, превръщането на един тип земеделски земи в друг, изоставянето на земеделски земи, развитието на пътната инфраструктура, добива на нефт и газ и съпътстващата инфраструктура. Други заплахи за градинската овесарка са химизацията в селското и горското стопанство, пожарите, реконструкциите на дъбовите гори в иглолистни култури, унищожаването на храстите за поддържане на пасищата и др.

Видът се среща в 74 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ. **Гнездящата популация** се оценява на **1 двойка**, което представлява 0,0007 – 0,003% от националната популация (оценка „C“). Опазването на вида е отлично (оценка „A“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „C“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „A“ – отлична стойност.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2021 г. и 2022 г. видът не беше регистриран. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът не е регистриран. По данни от eBird (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран. По данни от observation.org (2018 – 2022 г.) видът не е регистриран. Проучване на гнездящите птици в защитени зони от Натура 2000 показва, че през 2012 г. е установена 1 двойка (Матеева и др., 2013).

Наличната информация предоставена по-горе показва, че оценката на гнездящата популация в СФ на зоната е реалистична.

Констатираните заплахи и въздействия за вида по време на теренните проучвания са: безпокойство от човека, спортове на открито и дейности през свободното време, рекреационни дейности, изхвърляне на отпадъци.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Въпреки, че видът не беше регистриран по време на теренните проучвания, можем да приемем, че поне 1 двойка гнезди в зоната.	Поддържане на популация от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания за вида	ha	Най-малко 40	Подходящите гнездови местообитания за вида в зоната са: - Широколистни листопадни гори (N16) - Равнини, шубраци (N08) - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21)	Поддържане на гнездово и хранително местообитание в размер на най-малко 40 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Не е необходимо актуализиране на СФ на зоната.

Нови видове птици, предложени за включване в СФ на зоната

Специфични цели за A020 *Pelecanus crispus* (къдроглав пеликан)

1. Код и наименование на вида

A020 *Pelecanus crispus* (къдроглав пеликан)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 160-180 cm. Размах на крилата: 270-320 cm. Една от най-едрите летящи птици. Оперението при възрастните през размножителния период е сиво-бяло, перата на главата са къдрави, клюнът е голям с яркочервена „торба“ и с жълто петно на гушата. Ирисът на очите е сив. Краката са оловносиви. През зимата на темето имат слабо удължени пера, обарузващи ръб, нямат жълто петно на гушата и цветът на кожената „торба“ е жълт. Младите са с умерено блеодокафяво до сиво оперение в горната част на тялото и мръснобяло оперение в долната част. По-едър от розовият пеликан.

Характер на пребиваване в страната

Къдроглавият пеликан е гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ във в нашата страна (Симеонов и др. 1990). Птиците от Черноморското-средиземноморската популация са близки мигранти. Пролетната миграция на вида е от края на февруари до края на март, а есенната протича от началото на октомври до ноември (Симеонов и др. 1990). У нас гнезди в езерото Сребърна, в блато Песчина и Мъртво блато на остров Персин, както и в Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ (Чешмеджиев, непубл. данни, 2021). По време на миграция и през зимата се среща предимно по поречието на река Дунав, Черноморското крайбрежие и големите язовири в Южна България.

Характерно местообитание

Обитава обширни сладководни и полусолени блата и езера, обрасли с обширни тръстикови масиви, с открити водни огледала и богати на риба. По време на миграция и зимуване се среща и в разнородни влажни зони – язовири, рибарници, солници, утайници, пясъчни коси и др. Къдроглавият пеликан гнезди в самостоятелни колонии, разположени в труднодостъпни и изолирани тръстикови масиви по плаващи острови от тръстика, както и по изкуствени платформи. Пълното люпило е 2-3 яйца. Мътят и двете птици. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, като хранителният спектър се състои от *Carassius carassius*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Rutilus rutilus*, *Leuciscus idus*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Esox lucius* и др. (Michev&Kamburova, 2012). Зависим е от големи влажни зони, богати на риба. При търсене на храна може да се отдалечи до 20-30 км. от гнездовите колонии.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Колониален. Къдроглавият пеликан гнезди в езерото Сребърна (колониата е известна от 1882 г.), блато Песчина (от 2016 г.) и Мъртво блато (от 2020 г.) на остров Персин и в Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ (от 2021 г.). През гнездовия период малки ята от неразмножаващи се птици са наблюдавани на редица места по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, както и в някои водоеми във вътрешността на страната (Янков, отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на къдроглавия пеликан според IUCN е NT (Near Threatened) (2020). Включен в Червената книга на Р България в категория „критично застрашен“. Включен в SPEC 1. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **80-150 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001-2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) – нарастваща.

Зимуващата популация е оценена на **700-880 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 1999-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) – нарастваща.

Мигриращата национална популация е оценена на **600-1800 индивида**.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: K03, F02, F05, J02, J03, D02, C03.

Видът се среща в 50 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

Видът беше наблюдаван по време на теренните проучвания на 08.02.2022 г. – 7 инд. откъм с. Златополе и на 19.02.2022 г. – 22 инд. в източния ръкав на зоната. Предлагаме добавяне на вида в СФ като мигриращ за зоната с численост 7-22 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 7	Целевата стойност е определена от данните от проучванията в зоната през 2022 г.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 7 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва площта на водните тела в зоната - N06 - вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода).	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A020	<i>Pelecanus crispus</i>			c		29	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A029 *Ardea purpurea* (червена чапла)

1. Код и наименование на вида

A029 *Ardea purpurea* (червена чапла)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 70 – 90 см. Размах на крилата: 110 – 145 см. Оперението е ръждивокафяво, често изглеждащо доста тъмно. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през размножителния период са сивокафяви, с украсяващи пера по главата, както и с нежни бели пера по гърба и гърдите, които липсват през другите сезони. Младите са ръждивокафяви, с черни петна и ивици.

Характер на пребиваване в страната

Червената чапла е гнездящо-прелетен и преминаващ вид в България. Пролетната миграция е от края на март до април, а есенната – от август до началото на ноември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Средиземноморието и Африка.

Характерно местообитание

Червената чапла обитава сладководни езера, блата, разливи на реки с тръстикови масиви или заливни гори. Размножителният период е от средата на април до средата на юли. Гнезди в малобройни и разредени самостоятелни колонии, или по периферията на големите смесени колонии от други видове чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Единично гнездящите двойки са изключение (Симеонов и др. 1990). Гнездото е сред тръстика или на дърво. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи, водни безгръбначни и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 14 стомаха са установени: *Microtus arvalis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Gryllus demertus*, Carabidae, Dytiscidae (Симеонов и др. 1990).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ и прелетен вид. С разпръснато разпространение в ниските части на страната (Янков отг. ред., 2007). Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. Установена е като гнездящ вид главно по поречието на р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във

вътрешността на страната малки колонии са установени главно в Тракийската низина и една на Драгоманското блато.

Природозащитният статус на червената чапла според IUCN е LC (Least Concern). Включен в SPEC 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 100 – 200 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е неизвестна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 60 – 350 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M07, F01 и J02.

Видът се среща в 55 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

При теренните проучвания през 2022 г. видът е наблюдаван в тръстиков масив в западния ръкав на защитената зона на 26 и 27 април по една птица. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2022 г. видът е наблюдаван през април, май и юли по една птица в зоната. Най-вероятно една двойка гнезди, макар и не всяка година, в тръстиковия масив в западния ръкав.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1	В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2022 г. е установена 1 двойка. Видът нередовно гнезди в зоната. Целевата стойност няма да бъде изпълнена всяка година.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 8	Изчислена на база местообитание „мочурища, блато“ в рамките на 33. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07.	Поддържане площта на подходящите гнездови местообитания за вида в защитената зона в размер най-малко 8 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Включва всички стоящи и течащи води в зоната. Данните са взети от СФ като % на местообитание N07 и N06.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер от най-малко 100 ha.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
			1-Отлично	
			2-Добро	
			3-Умерено	
			4-Лошо	
			5-Много лошо	
			Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>			r	1	1	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A031 *Ciconia ciconia* (бял щъркел)

1. Код и наименование на вида

A031 *Ciconia ciconia* (бял щъркел)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 95 – 110 см. Размах на крилата: 180 – 218 см.

Оперението е бяло, като само маховите пера са черни. При възрастните клонът и краката са яркочервени, докато при младите те са кафеникавочервени. В полет шията е изпъната. Представителите на двата пола са идентични на външен вид, с тази разлика, че мъжките са по-големи от женските. Видът е синантропен и представителите му гнездят в селища или в непосредствена близост до тях. Изграждат гнездата си върху комини, стълбове от електропреносната и електроразпределителната мрежа, покриви, паметници и все по-рядко върху стари изсъхнали дървета.

Характер на пребиваване в страната

Белият щъркел е гнездящо-прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от началото на март до към средата на април, а есенната – от началото на август до края на септември (Симеонов и др. 1990). Зимата прекарва в Африка, южно от Сахара. Отделни индивиди остават и през зимните месеци у нас, основно в района на Бургаските езера и по оризищата около Пловдив.

Характерно местообитание

Белият щъркел обитава населени места в близост до влажни зони от естествен или изкуствен произход; влажни ливади, мочурища, блата, обработваеми площи, рибарници, микроязовири, язовири и др. водоеми. Видът гнезди в почти цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Белият щъркел е най-многочислен и с най-висока плътност (29 – 61 двойки на 100 кв.км.) в Софийското и Самоковското поле, по долината на река Марица и прилежащите хълмисти райони с много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край река Дунав и около Бургаските езера (Чешмеджиев, 2016). Размножителният период е от началото на април до края на юли. Гнезди поединично, но понякога и на малки групи (Симеонов и др. 1990). По време на VII Международно преброяване на белия щъркел в България (2014 – 2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда, от които 5874 са разположени на електрически стълбове, 201 гнезда – върху дървета, 445 гнезда – на комини и 287 гнезда – на покриви (Чешмеджиев, 2016). Снася най-често 2 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, и 7140 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се със земноводни, влечуги, риби, водни насекоми, личинки, червеи, скакалци, дребни гризачи, по изключение и дребни птици и др. (Симеонов и др. 1990).

3.Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широкоразпространен гнездящ синантропен вид. Белият щъркел гнезди почти в цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Видът е най-многочислен и с най-висока плътност (29-61 двойки на 100 кв. км) в Софийското и Самоковското поле, по долините на река Марица и прилежащите хълмисти райони с много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край р. Дунав и около Бургаските езера. Най-много заети гнезда (4841, 83%) са разположени между 0 и 400 м н.в. Добруджа е сред местата, където видът почти отсъства, въпреки подходящата надморска височина, вероятно поради липсата на водоеми и подходяща хранителна база. По време на VII Международно преброяване на вида (2014-2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда. От тях 5825 са заети от размножаващи се двойки. Най-много от тях са в областите Пловдив, София и Хасково. Общината с най-много заети щъркелови гнезда е Самоков – с 198 гнезда, следвана от община Петрич (188 гнезда) и община Тунджа (154 гнезда). Населените места с най-много щъркелови гнезда са: село Драгушиново (община Самоков) – 51 гнезда; село Кулата (община Петрич) – 42 гнезда; село Белозем (община Раковски) – 38 гнезда; село Белчин (община Самоков) – 31 гнезда; град Съединение (област Пловдив); град Хаджидимово (област Благоевград); село Звиница (община Кърджали); село Караджалово (община Първомай) и село Равно поле (община Елин Пелин) имат по 29 гнезда. Средната плътност на щъркелите в страната (брой гнездящи двойки на 100 кв.км.) е 5,25 двойки на 100 кв.км. За сравнение по време на VI Международно преброяване (2004 – 2005 г.) плътността е била 4,3 двойки (Чешмеджиев, 2016).

Природозащитният статус на белия щъркел според IUCN е LC (Least Concern). Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на 5700 – 6000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980

– 2018 г.) – флукутираща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 250 000 – 500 000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A03, E01, C03, G05, A02, D06, C01, D02 и J02.

Видът се среща в 92 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в 2 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренното проучване през 2022 г. видът е регистриран като редовно хранещ се в защитената зона. Белият щъркел гнезди в населените места в близост до зоната, но те не са в границите на защитената зона. Една двойка ползва територията на зоната за хранене. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП), за периода 2019 – 2021 г. видът е регистриран през април до юли. На 19.06.2018 г. са наблюдавани 15 неразмножаващи се птици да се хранят в зоната. По данни от eBird на 9.06.2022 г. 7 птици са установени в 33 (J.Nakev). По данни от observation.org на 18.04.2022 г. две птици са наблюдавани в зоната.

При теренните проучвания видът е наблюдаван на 8.02.2022 г. – една птица в обработваемите площи в западния край на зоната.

По време на пролетната миграция са наблюдавани 20 птици в зоната.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 20	Целевата стойност е определена от данните от проучванията в зоната през 2022 г.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 20 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида	ha	Най-малко 200	Подходящите трофични местообитания за вида в зоната са: - Мочурица, блата (N07) - Обширни зърнени култури (N12) - Други обработваеми земи (N15)	Поддържане на хранително местообитание в размер най-малко 200 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			r	20	40	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A059 *Aythya ferina* (кафявоглава потапница)

1. Код и наименование на вида

A059 *Aythya ferina* (кафявоглава потапница)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото е 42-49 cm, а размахът на крилата: 67-77 cm. В брачно оперение при мъжките главата и шията са ръждиво-кафяви. Гушата и предната част на гърдите са черни. Гърбът и страните на тялото са пепелно сиви. Кръстът е по-тъмен, а надопашнето – черно. Клюнът е сиво-черен. Женските като цяло са сивокафяви. Гърди, теме и шия са по-тъмни с кафеникав нюанс. Имат неясни бледи и тъмни петна по главата. Със светла ивица зад окото. През зимата мъжките са с тъмно сиво-кафяви гърди и задница и по-мръсно кафява глава. При женските оперението през зимата е като при брачното оперение, но по-тъмна по гърба. При младите оперението е като възрастните женски в извънбрачно оперение. По-едноцветни са отгоре, без светла ивица зад окото. Страните на тялото са сиво-кафяви със светли напетнявания (Svensson, 2013; Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Есенната миграция започва в началото на септември, но се осъществява главно през октомври и ноември. Пролетния прелет е през февруари и март, когато се среща по-често по р. Дунав. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди от Средна Европа, Европейска Русия, Украйна, Беларус и Западен Сибир. Значително по-многочислена през зимата, особено по Южното Черномоското крайбрежие. По р. Дунав и вътрешните за страната водоеми зимуват незначителни числености от вида. Гнезди най-често във висока блатна растителност, близо до водата. Гнезди единично. Гнездото е на земята, покрито със сухи треви и пух. (Симеонов и др., 1990; Нанкинов, 2012; Големански, ред, 2015).

Характерно местообитание

Обитава обширни, дълбоки и открити водоеми, с големи водни огледала и растителност по периферията. При миграция и зимуване обитава разнообразни влажни зони, включително големи езера и язовири. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храната е от водни безгръбначни (ларви на насекоми) и семена, части на водни и водолюбиви растения (Големански, ред., 2015).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението е групово и разпръснато, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие, където са основните гнездови находища – ез. Сребърна, Бургаските влажни зони и най-вече м. Пода и Комлушка низина. През отделни години единични двойки гнездят в Тракийската низина, Дунавската равнина, Софийското поле, на места в Западна България и по долината на р. Арда. (Янков, отг. ред., 2007). В посочените основни гнездовища и във Варненско-Белославския комплекс гнездят до няколко десетки двойки (до над повече от 50 в м. Пода и Комлушката низина), но в повечето от останалите се размножават само единични двойки. В години с малко валежи и ниско

водно ниво на водоемите числеността е по-малка и много от двойките не пристъпват към гнездене (Големански, ред., 2015).

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **80-250 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е нарастваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи: F01 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за жилищни, градоустройствени или ваканционни цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); J02 - замърсяване на морски води от смесени източници (морски и крайбрежни).

Зимуващата популация е оценена на **17000-31000** индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) е флукуираща, променлива. Като заплахи и влияния са посочени: F02 - строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони; F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия); F05 - изграждане или развитие на спортна, туристическа и развлекателна инфраструктура (извън градски или ваканционни зони); G01 - морски риболов и улов на черупчести организми (професионален, спортен), причиняващ намаляване популациите на засяганите видове и обезпокояване на видове.

Мигриращата национална популация е оценена на **15000-100000** индивида. Посочени са следните заплахи и влияния: F02 - строителство или преустройство (напр. на жилища и населени места) в съществуващи градски или ваканционни зони; F03 - промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия).

Природозащитният статус на кафявоглавата потапница според IUCN е VU (Vulnerable) за света (2021) и за територията на континентална Европа (2020). Видът е включен в СПЕС 1. Включен е в Приложение II на Директивата за птиците и в Червената книга на Р България (Големански, ред., 2015) в категория „уязвим“. Защитен на територията на цялата страна (ЗБР, Приложение 3).

В Червената книга (Петков, 2015 г.) са посочени като заплахи пресушаване на блатата, изоставянето и/или интензифицирането на рибовъдните стопанства, безпокойство от риболовци.

Видът се среща в 49 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания в защитената зона видът бе установен на 31.12.2021 г. – 8 инд. и на 19.02.2022 г. – 6 инд. Предлагаме добавяне на вида в СФ като зимуващ в зоната с численост 6-8 инд. предвид данните от проведените теренни проучвания през 2022 г.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 6	Целевата стойност е определена предвид данните от полевите изследвания.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 6 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Площта е изчислена на база данните от СФ като % на местообитания N07 - мочурища и блата; N06 - вътрешни водни тела.	Поддържане площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер от най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източноромански район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A059	<i>Aythya ferina</i>			w	6	8	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A889 *Mareca strepera* (сива патица)

1. Код и наименование на вида

A889 *Mareca strepera* (сива патица)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 46-56 cm, тегло 470- 1300 гр., размах на крилата – 78-95 cm. (Cramp & Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, със сивокафява глава и черна опашка. Крилното огледало е съчетание на черно, бяло и ръждиво. Клюнът е тъмносив, а краката жълти. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира малобройни ята през прелета и зимата. Защитен вид, включен в Червената книга на България.

Характер на пребиваване в страната

Сивата патица у нас е гнездещ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линейно – например по влажните зони около р. Дунав. През есента и зимата ята от този вид, често смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации. Ятата на сивата патица у нас рядко надхвърлят 50 екз.

Пролетната миграция е от края на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на сивата патица е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и затони по дунавските острови.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в плитководни участъци на р. Дунав, в сладководни езера, блата, мочурища, големи язовири, в лагуни, в бракични и дори солени езера. Подходящи местообитания са са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Сивата патица се храни с растителна храна – водорасли, зелени части и корени на различни видове висши водни растения, а понякога и трева, поници на пшеница и други култури, които намира покрай водоемите. Понякога отнема храна на други видове – лиски, червеноклюни потапници, звънарки. Животинска храна – водни безгръбначни – ядат само в някои случаи малките до 3 седмична възраст (Cramp & Simmons eds. 1977).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е малочислен, разпространен у нас само в крайдунавските влажни зони, по дунавските острови, в някои крайморски езера, в Драгоманското блато и в редица язовири в Горнотракийската низина (Янков ред. 2007; Петков 2015а; Shurulinkov et al. 2019). По-рядко, отделни двойки гнездят нередовно и в някои язовири в Дунавската равнина. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 30-51 двойки (Shurulinkov et al. 2019). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) са установени да гнездят 15-30 двойки (Даскалова и др. 2020). Според Червената книга на България у нас гнездят 30-50 двойки с тенденция за намаление (Петков 2015а). Тази численост както се вижда от представените по-нови данни вече не е актуална и е силно занижена. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 80 - 120 двойки без ясно изразена тенденция и със стабилно разпространение. Тази численост според нас правилно отразява размера на популацията у нас. Наличните данни обаче показват, че числеността и разпространението, поне в краткосрочен план (2000-2018 г.) имат позитивна тенденция.

Сивата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации дори в големите езера рядко надхвърлят 100 екз. Зимува редовно в Бургаските езера, Варненското и Белославското езеро, езерата Шабленско и Дуранкулашко, в много от язовирите във вътрешността на страната. Числеността на зимуващите у нас сиви патици според Докладването по чл.12 е между 160 и 660 екз. Няма ясна тенденция, числеността е флукутираща.

По време на миграция сивите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 40-800 екз. Специални проучвания по този въпрос не са публикувани. През лятото концентрациите на линеещите сиви патици в крайдунавски влажи зони достигат няколкостотин екземпляра.

В Червената книга (Петков 2015а) като заплахи за сивата патица са посочени унищожаването на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Действително много от ценните местообитания на вида покрай Дунав понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние -рибарници Мечка, рибарници Орсоя и др. Там осушаването на водоемите, липсата на връзка с р. Дунав и постоянните палежи на тръстиката са довели до пълна деградация на местообитанията за вида. Друг негативен фактор е незаконния отстрел на вида. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните също въздейства негативно върху гнездовата популация на сивата патица.

При докладването по чл.12 единствената посочена заплаха за гнездовата популация на вида е модификацията на водния режим на влажните зони. За зимуващата популация са посочени замърсяването на водите, добива на нефт и газ и промяната предназначението на земите.

Видът се среща в 46 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като в 3 от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания през 2022 г. бяха установени птици през януари – 6 птици, февруари – 1 птица и на 31 август – 7 птици. Вероятно последните са млади или неразмножаващи се скитащи се птици, следгнездови скитания.

Видът зимува в зоната с численост до 7 индивида.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	При теренните проучвания през януари/февруари 2022 г. бяха установени между 1 и 7 инд. Количеството на зимуващите птици зависи от метеорологичните условия и замръзването на водоемите.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Данните са взети от СФ като % на местообитания N07-мочурища и блата, N06-вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания за вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

Специфични и подробни цели на опазване на 33 BG0002103 „Злато поле“, утвърдени със Заповед № РД-499/12.06.2024 г. на министъра на околната среда и водите.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
„План за управление на речните басейни в Източнобеломорск и район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.			Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).	екологично състояние.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на вида в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A889	<i>Mareca strepera</i>			w	1	7	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A075 *Haliaeetus albicilla* (морски орел)

1. Код и наименование на вида

A075 *Haliaeetus albicilla* (морски орел)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 80-85 cm. и размах на крилата – 215-225 cm. Едър орел с широки дълги крила. Горната страна на тялото е сиво-кафява, а главата и шията – светложълти. Опашката е къса, слабо клиновидна, при възрастните е бяла, а при младите – тъмна. При полет първостепенните махови пера са разтворени като пръсти. Среща се поединично или на двойки, често в близост до водоеми (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид, със зимуващи предимно млади птици от по-северни райони (делтата на р. Дунав). От началото на 90-те години на миналия век се наблюдава бавно възстановяване на популацията, най-вече по р. Дунав (сега има най-малко 12 двойки, 6 от които на българска територия). По Черноморското крайбрежие засега има само 3 двойки. Новост е задържането на двойка във вътрешността на страната при яз. „Ивайловград“ (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). Общата численост на гнездящите и потенциално гнездещи двойки е 23, като по Дунавското крайбрежие са 11 дв., а в Тракия и Източните Родопи – 9 дв. (Todorov et al., 2015). През зимата числеността се увеличава за сметка на скитащи и разселващи се млади птици основно от делтата на р. Дунав и се колебае вероятно между 30 и 40 индивиди. През януари 2005 г. по р. Дунав между Сомовит и Силистра са отбелязани 25 птици. Двойката има няколко гнезда, построени главно на бяла топола, които сменя през отделните години (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). В Дунавската делта (Sándor et al., 2014) е

установена гнездова плътност от 0,048 дв./km². В Германия териториите на птиците варират между 2,7 и 669,7 km² (Krone and Treu, 2018).

Характерно местообитание

Крайбрежия на морета, реки и езера, богати на риба и водоплаващи птици, с високи и удобни за гнездене дървета при надморска височина от 0 до 140 м. През зимата обитава и места около изкуствени водоеми – язовири, рибарници и др. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0, 92A0, а за търсене на храна – 3130, 3140, 3150, 3160, 1110, 1130, 1150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, водоплаващи птици, дребни бозайници и др.

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С отделни гнездовища, съсредоточени покрай р. Дунав и по Черноморското крайбрежие, а отделни находища – и по долното течение на р. Арда. Част от двойките по Дунавското крайбрежие през отделни години гнездят на румънския бряг. В редица квадрати установен с ниска степен на достоверност за гнездене и вероятно се касае за скитащи или не гнездящи индивиди (Иванов и др. в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 1 Рядък. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 23 – 45 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е увеличаваща се. Посочените са следните заплахи и влияния: A02, B02, B03, C03, D02, E01, F03, H01, J03, L07.

Зимуващата популация е оценена на 20 – 35 индивида (за периода 2013-2018 г.). Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Тук са посочени същите заплахи както при гнездовата популация.

Мигриращата национална популация е оценена на 10 – 40 индивида (за периода 2001-2018 г.). Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: C03, D02, E01, F03, D06.

Видът се среща в 50 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания беше наблюдавана млада птица да ловува в защитената зона на 31.12.2021 г. Морски орли вероятно посещават зоната при следгнездовите скитания, остават за по-дълго време или зимуват, когато водоемите не са замръзнали. Видът зимува в зоната с численост до 1 индивид.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	При теренните проучвания през декември 2021 г. бе наблюдаван 1 индивид. Количеството на зимуващите птици зависи от метеорологичните условия и замръзването на водоемите. Целевата стойност няма да се изпълни всяка година.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Данните са взети от СФ като % на местообитания N07-мочурища и блата, N06-вътрешни водни тела.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			w		1	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A092 *Hieraaetus pennatus* (малък орел)

1. Код и наименование на вида

A092 *Hieraaetus pennatus* (малък орел)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 47 - 55 см., размах на крилата: 110 - 120 см. Възрастните имат две фази на оперението. При светлата фаза отгоре е светлокафяв с кафяви пъстрини по средата на перата, а отдолу е белезникав с надлъжни петна по гърдите и черни махови пера. Това оперение наподобява възрастен египетски лешояд. При тъмната фаза главата и тялото отдолу са тъмнокафяви, а опашката – по-светла; на предните ръбове на крилата при главата има две характерни бели петна, които липсват при всички други дневни грабливи птици. Има и междинна фаза. Младите са белезникави, с повече напетнявания по тялото. Отличава се от женските и младите на тръстиковия блатар, по късите и широки крила, опашка и хоризонтален профил при реене (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен и преминаващ вид. Пролетният прелет е през март - април. Есенният прелет е от втората половина на август до края на октомври. Миграционната активност е най-интензивна през втората половина на септември. Съотношението на екземплярите

със светла и с тъмна фаза на окраската по време на миграции е 7:4. По време на прелет е често срещан, особено по Черноморското крайбрежие (Симеонов и др. 1990, Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Гнезди основно в Широколистни листопадни гори в полупланинските и хълмисти райони до около 2000 м н. в. и ниските части на по-високите планини и по-рядко в Смесени гори или в Алувиални и много влажни гори и храсталаци (главно покрай Дунавското и Черноморското крайбрежие). Гнездовото му разпространение в голяма степен зависи от наличието на стари гори или запазени групи стари дървета сред по-младите гори. Понякога заема гнезда на други дневни грабливи птици. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015, Янков, ред., 2007). Ловува предимно в полет и улавя плячката си, птици, бозайници, гущери и насекоми, на или в близост до земята или над дървета, обикновено след грандиозно гмуркане (William 1999). Според Martínez 2006, 2,46 двойки обитават територия 10 км². Според Lopez et al. 2016, в Испания 1 двойка обитават територия около 88,4–233,3 км². Според Aghababayan and Stepanyan 2020 в Армения, 1 двойка обитават територия около 5,1 км².

Хранене

Храни се с лалугери и други гризачи, птици (гълъби, дроздове, чучулиги, синигери), влечуги и др., които лови в гори и открити пространства (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015).

3.Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Петнисто и разпръснато в почти цялата страна, в гористи райони в равнините, в ниските и средно високите части на планините. Предимно в Източна България, с най-плътно разпространение в Източните Родопи, Сакар и хълмистите райони по поречието на р. Тунджа, Източна Стара планина, Странджа, Добруджа и отчасти Лудогорието. Гнездовища в съседни квадрати и в Средна гора, долината на р. Струма, Тракийската низина. В Западна България предимно с разпръснати единични находища. Почти отсъства от Дунавската равнина (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на България със статус- уязвим VU. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 240 и 250 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018) е нарастваща и дългосрочна (1980-2018) популационна тенденция е нарастваща.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, B01, B02, B03, B06, C03, D02, E01,F03.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 200 и 2000 индивида. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018) и дългосрочна (1980-2018) популационна тенденция не е посочена. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, D06, F03.

Видът се среща в 73 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания са наблюдавани общо 4 птици по време на миграция. Една птица е наблюдавана през пролетта на 2022 г. и три птици през есента, месец септември. По данни от observation.org на 23.04.2022 г. е наблюдавана една птица в зоната (N.Kolev). Видът мигрира през зоната с численост 3-5 птици.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 3	При теренните проучвания през 2022 г. бяха наблюдавани общо 5 индивида.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 3 инд. чрез запазване на подходящите местообитания на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 200	Данните са взети от СФ като % на местообитания N09, N12 и N15	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 200 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>			c	3	5	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A094 *Pandion haliaetus* (орел рибар)

1. Код и наименование на вида

A094 *Pandion haliaetus* (орел рибар)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 55-60 cm, размахът на крилата – 155-165 cm., тегло 1200-2000 гр. При възрастните оперението отгоре е тъмнокафяво, с изкл. на бялото теме, а отдолу – белезникаво с черни петна в основата и по върховете на първостепенните махови пера; главата е с малка качулка. В реещ и планиращ полет има характерен начупен профил (подобно на чайка), по който лесно може да се отличи от другите по-едри грабливи птици (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен и преминаващ вид. Пролетна миграция - февруари- април и есенна миграция - август- декември (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

Разнообразни естествени и изкуствени влажни зони със стоящи или течащи води, предимно по блата и езера и много рядко край големи, богати на риба рибарници. Основно изискване към местообитанието е наличие на значителни хранителни ресурси (предимно риба) в съчетание с подходящи места за гнездене (стари дървета в заливни гори, стълбове на далекопроводи и др.). При търсене на храна се отдалечава до 10–20 km. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3260 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Стенофаг. Храни се с риба (99% от диетата му) с тегло 150–300 гр. и дължина около 25–35 см. При мътна вода не може да си набавя храна и лови жаби, мишевидни гризачи, зайци, земноводни, други птици и малки влечуги. В България храната е изследвана от гушите и стомашното съдържание на 6 екз. Установени са остатъци от 4 шарана, 4 костура, 2 скобара, 1 червеноперка и 2 водни жаби (Симеонов и др. 1990).

3.Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение покрай язовири и рибарници, главно в Тракийската низина, Източните Родопи, Западна и Източна Стара планина. Отделни находища с пониска степен на достоверност и по Дунавското крайбрежие (между о. Белене и ез. Сребърна) и долините на реките Струма и Места. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на България със статус- критично застрашен CR. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 0 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A07, A09, B02, D02, F03, G01, H01, A08.

Мигриращата национална популация е оценена на 100 – 150 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: D02, F03, F26.

Видът се среща в 61 защитени зони от мрежата Натура 2000 в България, като в една от тях оценката на вида е „D“.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По време на теренните проучвания са наблюдавани общо 3 птици по време на миграция. Птиците са останали в зоната няколко дни в началото на септември, хранейки се в рибарниците и водоемите. По данни от SmartBirds (Данни - БДЗП) видът е наблюдаван и през месец юни 2021 г. Една скитаща птица на 4.06.2021 г. Видът мигрира през зоната с численост 1-3 птици.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	При теренните проучвания през 2022 г. бяха наблюдавани общо 3 индивида.	Поддържане на зимуващата популация от най-малко 1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 100	Данните са взети от СФ като % на местообитания N06 и N07.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер на най-малко 100 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние/ потенциал на водните тела с местообитания за вида, според „План за управление на речните басейни в Източнорелски район (2016-2021 г.)“, Раздел 4, Приложение 19, 20.	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично</td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние/ потенциал на р. Марица в участък Злато поле, както и р. Мартинска е оценено като „Умерено“ към 2021 г. Състоянието на Арпадере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е неизвестно (БДИБР).</p>	Екологично състояние	1-Отлично	2-Добро	3-Умерено	4-Лошо	5-Много лошо	Подобряване на екологичното състояние/ потенциал на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на не по-лошо от добро екологично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично										
2-Добро										
3-Умерено										
4-Лошо										
5-Много лошо										

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A094	<i>Pandion haliaetus</i>			c	1	3	i		G	C	B	C	C		

Специфични цели за A097 *Falco vespertinus* (вечерна ветрушка)

1. Код и наименование на вида

A097 *Falco vespertinus* (вечерна ветрушка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 27-33 cm, размахът на крилата - 70-74 cm. Дребна граблива птица с големина колкото обикновената ветрушка. Крилата дълги и остри. При възрастните краката са оранжеви или оранжево червени. Мъжкият е тъмносив до черен, с ръждивочервена задна част на корема и подопашката. При женските плещите и

опашката са тъмносиви, а главата и тялото отдолу – ръждивокафяви. Младите женски отдолу са с много петна. Мъжкият се отличава от тъмната фаза на средиземноморския сокол по големината и червената подопашка (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен. Пролетният прелет е април-май, а есенният от края на август до октомври. По време на прелет образува и големи ята от 150-200 екз., най-значимото място за концентрация по време на есенната миграция в Европа е Атанасовското езеро, където са регистрирани до 3100 инд. По време на есенната миграция се среща по-често по Черноморското крайбрежие, нос Емине (223 инд.), курорта Албена, нос Калиакра, Ломовете, Луда Камчия, Кресна, Пловдив, Софийската котловина, Мусала, Радовец, долното течение на река Арда, Котленска планина. Най-висока миграционна активност има през втората половина на септември (Симеонов и др. 1990, Мичев и др., 2012, Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Открити местообитания, оградени с малки гори, групи дървета и обработваеми площи с единични дървета и малки горички, разредени гори с обширни поляни, пасища, ливади, предимно с лесостепен характер, обширни земеделски местообитания, където предпочитат култивирани мозайки с наличие на угар, пасища или люцерна. Използва изградени гнезда на (*Corvus frugilegus*, *Pica pica*, *Corvus corone cornix*, *Buteo sp.*) Симеонов и др., 1990, Palatitz et al. 2015. През размножителния период индивидуалната хранителна територия при женските е 38-322 ha, а при мъжките - 310-3467 ha (по Daskalova G., Shurulinkov P. 2018).

Хранене

Вечерната ветрушка е универсален хищник, най-често срещаната му плячка са безгръбначни, земноводни и дребни бозайници. През размножителния период, се храни със следните групи - насекоми (10,2 % – 40 %), земноводни (3,8 % – 23,2 %), влечуги (8,8 % – 38 %), птици (9,4 % – 12,2 %), бозайници (7,6 % – 61,5 %) (Zoltán F., S. László 1988). По време на есенната миграция (Кипър) храненето е изключително с насекоми – 99,9% (Alivizatos H., N. Kassinis 2021).

3.Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Предимно в откритите равнинни части на Северна и Източна България, по-групирано в Добруджа и в района на Златията. Разпръснати непостоянни единични гнездовища в ниските части на Южна България (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в СПЕС 3. Включен е в Червената книга на България със статус „критично застрашен“ - CR. Според IUCN – VU (Vulnerable) (2020) за територията на континентална Европа.

Съгласно докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на **0-15 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) - намаляваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A07, C03, D02, F03, J01, D06.

Мигриращата национална популация е оценена на **5000-16000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000-2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980-2018 г.) също е неизвестна. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A07, F03, D06.

Видът се среща в 61 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

Видът беше наблюдаван по време на теренните проучвания през април 2022 г. над обработваеми площи откъм източния ръкав на зоната. Предлагаме добавяне на вида като мигриращ за зоната с численост 4 инд. предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 4	Целевата стойност е определена предвид данните от проведените проучвания в зоната през 2022 г.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 4 инд. чрез запазване на подходящите местообитания на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 200	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09- сухи ливади, степи, N12- обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21-негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения).	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A097	<i>Falco vespertinus</i>			c	4	4	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A236 *Dryocopus martius* (черен кълвач)

1. Код и наименование на вида

A236 *Dryocopus martius* (черен кълвач)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45-47 см. Размах на крилата: 64-68 см. Черният кълвач е най-големият кълвач, който се среща в България. Има полов и възрастов диморфизъм. Мъжкият е черен, само челото, темето и тилът са червени. Клюнът е кехлибарено жълт.

Ирисът жълт. Челото и темето на женската птица са черни, а само тилът ѝ е червен. При полет правят впечатление голямата глава и тънкият врат. Маха бързо с крила и лети с гмуркащ полет (Нанкинов и др., 1997; Симеонов и др., 1991).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид за страната. Размножителният период е май-юни. Гнезди в хралупи на височина 8-30 m. Гнездовата камера се издълбава в ствола на дърво с диаметър над 40 cm и на височина над 4 m, или се използват стари гнездови камери и хралупи за нощуване. Отворът на хралупата правоъгълен. В планински букови гори има плътност от около 10 инд./100 ha, а в горите от бяла мура, черна мура и черен бор до 2 инд./100 ha (Нанкинов и др., 1997). Участъците на двойките в стари иглолистни гори е около 300 ha, в букови – 400 и в дъбови 500-600 ha. В гори с малко отмиращи и едроразмерни дървета участъкът на една двойка е на площ 1000-1600 ha (Спиридонов и др. в Червена книга, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди в стари иглолистни, широколистни гори (планински букови) и смесени и гори, а също и алувиални и много влажни гори и храсталаци. По-рядко в стари градски паркове и градини (особено такива от лесопарков тип) и в крайречни пояси ивици дървета, храсти и мозайки от тях. Разпространен до 2100 m надморска височина. Проучване на избора на местообитания в Алпите показва, че черният кълвач предпочита бял бор (*Pinus sylvestris*) за хранене, вероятно поради изобилието от мравки и обикновен бук (*Fagus sylvatica*) за гнездене и нощуване (Восса et al., 2007). Видът предпочита гори в по-късни етапи на сукцесия - високи дървета с голям диаметър, повече мъртви дървесни отломки, особено големи дънери, гъсти корони на дърветата (Khanaposhtani et al., 2012).

Хранене

Хранят с яйца, ларви и възрастни короеди, ликоеди, хоботници, сечковци, листоеди, мравки и др., по-рядко използва семена на широколистни и иглолистни дървета (Нанкинов и др., 1997).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение в планинските гористи части на страната – Рило-Родопския масив, Стара планина, Средна гора, Витоша и околните ѝ планини, Странджа и др., до горната граница на гората. Разпръснато или групирано в съседни квадрати в равнинните райони с гори (Лудогорие, Добруджа, крайбрежието на р. Дунав и някои части на Дунавската равнина, Тракийската низина и др.) (Янков, ред., 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). В Европа популацията му е стабилна. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между **4500 и 8000 двойки**. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) тенденция са увеличаващи се. Посочени са следните заплахи: B02; B03.

В Червената книга (2015) са посочени като заплахи изсичането на старите гори и санитарните сечи. Намаляване на хранителната база, в частност на червената мравка. Конкуренцията на сивия, белогърбия и зеления кълвач. Тясната специализация към храна и местообитание.

Видът се среща в 64 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

По данни от БДЗП видът е наблюдаван в зоната през гнездовия период на 2021 г. с численост 1 инд. По време на теренните проучвания в зоната през 2022 г. бяха установени 2 инд. през април и 1 инд. през май. Вероятно в зоната гнезди поне една двойка черни кълвачи. Предлагаме добавяне на вида като размножаващ се за зоната с численост 1 двойка предвид данните от теренните проучвания през 2022 г.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 1	Целевата стойност е определена предвид данните от проучванията, проведени в зоната през 2022 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната от най-малко 1 гнездяща двойка чрез поддържане на подходящите за гнездене местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящи местообитания за гнездене и търсене на храна	ha	Най-малко 20	Изчислена въз основа на % местообитание от широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват. Да се поддържат подходящите места за гнездене на вида чрез: 1/ ограничаване на санитарните сечи в старите гори в зоната; 2/ при възобновителните сечи да бъдат оставяни по 25-30 стари дървета на 1 ha.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в зоната в размер от най-малко 20 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>			r	1	1	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A433 *Lanius nubicus* (белочела сврачка)

1. Код и наименование на вида

A433 *Lanius nubicus* (белочела сврачка)

2. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 17-18 cm. Размах на крилата: 24-26 cm. На големина колкото червеногърбата сврачка, но е по-елегантна, с издължен силует, по-нежен клюн и дълга опашка. По-потайна, много по-рядко се демонстрира по открити части на дървета и храсти. Предпочита да остане скрита сред гъсталака на клоните. Мъжкият основно в черно и бяло, с бяло чело и надочна ивица, бели плещи и ръждивооранжеви страни на гърдите и тялото. Женската отгоре е сиво-кафява, а отдолу - с кремав оттенък. Младите са тъмнокафяви. Брачната песен е тиха и мелодична (Иванов, 2011; Симеонов и Мичев, 1991)

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен вид. Пролетната миграция е през май, а есенната – през август. Моногамен, териториален вид. Гнездото се разполага в бодливи храсти, основно разклонение на храст или по-тънко дърво или на хоризонтален клон при поголеми дървета. Гнездото е дребно и добре маскирано, разположено на височина между 0,95 и 18 m над земята. Мътилата са най-често от 4–6 яйца. Мъти само женската, около 14–16 дни. Хранят и двамата родители. В подходящи местообитания образува рехави концентрации – до 6 двойки/1,9 ha (3 двойки/1 ha) в крайречна тополова култура (Иванов, 2011; Николов и др. в Червена книга на България).

Характерно местообитание

Обитава обикновено горещи равнинни или слабо хълмисти райони с разреден храсталак и ниски дървета, псевдомаквиси, разредени стари дъбови гори с поляни с единични храсти, стари овощни градини, особено орехови и бадемове (Иванов, 2011). Според Червена книга на България (Николов и др., 2015) белочелата сврачка обитава псевдомаквиси, разредени ксеротермни дъбови гори от субсредиземноморски тип (най-вече космат дъб), крайречни култури от хибридна топола, по-рядко обраствания с върба, ясен и салкъм, градски паркове. Заселването в горски култури, възникнали на мястото на естествени насаждения, е адаптация на вида с потенциално дългосрочна природозащитна значимост. В сравнение с останалите сврачки предявява предпочитание към по-високи и по-гъсти храсти, с по-малко и по-ограничени по размер открити пространства между тях, както и към наличие на по-високи дървета помежду им или изобщо към по-високи дървета. Установена е плътност до 3 двойки/1 ha в топови култури по поречието на река Марица и нейните притоци, както и в крайречни високи гори от ясен (*Fraxinus sp.*) в долината на реката. Видът има по-ниска численост до 2 двойки/1 ha в гори от космат дъб (*Quercus pubescens*) и благун (*Quercus frainetto*) в Тракийската низина, Сакар и Странджа. В низините видът гнезди в крайречни топови дървета (*Populus sp.*) по реките Марица и Тунджа и техните притоци, както и по реките Крумовица и Бяла река. По-малочислен е в крайречни участъци от върби (*Salix sp.*), лъжеакация (*Robinia pseudacacia*) и низинни гори от ясен (*Fraxinus sp.*). Видът е открит и в горички от космат дъб и благун, овощни градини, насаждения от орехи (*Juglans regia*) и бадеми (*Amygdalus sp.*). В подножието на планините видът обитава открити гори от дъб (*Quercus sp.*), средиземноморска храстова растителност, представена от дървовидна хвойна (*Juniperus excelsa*), червена хвойна (*Juniperus oxycedrus*) и драка (*Paliurus spinachristi*) (Demerdzhiev and Stoychev, 2008). Изследване в Североизточна Гърция разкрива, че белочелата сврачка се отличава значително в избора си на местообитание в сравнение

с други сврачки, гнездящи в района. Авторите смятат, че за да запазят популацията на вида е необходимо да се опазят следните типове местообитания: стари маслинови, бадемкови и орехови насаждения и старите гори от чинар (*Platanus*) по протежение на реките (Moskát and Fuisz, 2002).

Хранене

Храната на вида е основно от насекоми, като доминират правокрилите (*Orthoptera*) и бръмбарите (*Coleoptera*), отчасти гущери и дребни птици, предимно изтощени мигранти. Хранителни „запаси“ у нас са регистрирани в края на лятото (Иванов, 2011).

3. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се предимно в по-ниските части, до 600-900 m надморска височина, според Янков (ред., 2007) – до 400 m надморска височина. Среща се основно в Южна България. Гнезди по долното течение на река Струма и ниските части на околните планини. В Горнотракийската низина белочелата сврачка е добре представена покрай река Марица и някои от нейните притоци, на места в северните предпланини на Родопите и Сакар. Има петнисто разпространение в Източни Родопи, Западна Странджа, на север до Средна гора. По Черноморието е рядка, на север достига района на нос Емине. Инцидентно е отбелязвана северно от Стара планина.

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „уязвим“ (VU). Според IUCN за света е Least Concern (LC) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Има SPEC 2 категория (Staneva and Burfield, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.) **гнездящата** популация на вида е между **700 и 2200 двойки**. Според Янков (ред., 2007) числеността в страната наброява 200–350 двойки. Demerdzhiev and Stoychev (2008) оценяват популацията на 600-800 двойки. Според Николов и др. в Червена книга на България (2015) популацията в страната е 1800-2200 двойки. Както се вижда, има голяма разлика в оценките на гнездовата популация в страната, но това може да се обясни с по-скрития начин на живот на вида в сравнение с останалите сврачки. При предходното докладване за периода 2008-2012 г. популацията е била оценена с численост 1500-2200 двойки и двете тенденции са били на увеличение.

В Червената книга на България (Николов и др., 2015) като основни заплахи са посочени промяна и деградация на местообитанията – дърводобив (B28), пожари (B13) и др. (B12, B10, B05). С потенциално негативно влияние са горскостопанските мероприятия, свързани с използване на химични вещества (B20) и безпокойството през гнездовия период (H08).

В докладването от 2019 г. е посочена само една заплаха – J01.

Видът се среща в 18 защитени зони от мрежата Natura 2000 в България, като във всички тях е с оценка различна от оценка „D“ на популацията.

4. Състояние на ниво защитена зона

Видът не е включен в СФ на зоната.

5. Анализ на наличната информация

При проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Natura 2000 през 2012 г. видът е отбелязан като нов за района с минимум 2 гнездящи двойки (Матеева и др., 2013). По данни от БДЗП видът е наблюдаван в зоната през гнездовия период през 2018 г. – 3 инд., 2019 г. – 4 инд. и 2020 г. – 2 инд. По време на теренните проучвания в зоната

през април 2022 г. бяха установени 2 двойки белочели сврачки. Предлагаме добавяне на вида в СФ като размножаващ се в зоната с численост 2 двойки предвид данните от проведените теренни проучвания през 2022 г.

6. Специфични природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 2	Според проучване на орнитофауната от 2012 г. в зоната гнездят минимум 2 двойки. Проведените проучвания през 2022 г. потвърждават тази численост.	Поддържане на популацията на вида от най-малко 2 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите местообитания на вида	ha	Най-малко 45	Изчислена въз основа на % местообитания от равнини, шубраци (N08), широколистни листопадни гори (N16), негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) (N21) в рамките на зоната.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер от най-малко 45 ha.

7. Необходимост от актуализация на Стандартния формуляр на защитената зона

Предлагаме добавянето на видът в СФ със следните параметри:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A433	<i>Lanius nubicus</i>			r	2	2	p		G	C	B	C	C

Цитирана литература:

- Антонов А., Делов В., Мичев Т. (2015) Средна бекасица (*Gallinago gallinago*) В: Големански В. /ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Големански В. и др. (ред.) (2015) Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Даскалова Г., Шуруликов П., Ангелов И., Петров П. (2020) Птиците на Тунджанската хълмиста низина. Globe Edit 408 стр.
- Дерелиев С., Иванов Б. (2015) Ням лебед (*Cygnus olor*). В: Големански В. /ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Димитров М., Далакчиева С. (2015) Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*). В: Големански В. /ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Кавръкова, В., Димова, Д., Димитров, М., Цонев, Р., Белев, Т., Раковска, К. /ред./ 2009. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България. Второ, преработено и допълнено издание. Световен фонд за дивата природа, Дунавско – Карпатска програма и федерация “ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“, София.
- Костадинова, И., Граматиков, М. (ред.) 2007. Орнитологично важните места в България и Натура 2000. БДЗП, София.
- Матеева, И., Стойчев, С., Василев, В., Плачийски Д., Янков, П., Сиердсема, Х. (2013) Проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Натура 2000. Доклад. Обединение ЕКОНЕКТ.
- Мичев, Т., Симеонов, Д., Профиров, Л. (2012). Птиците на Балканския полуостров. Екотан, София, 296 с.
- Нанкинов, Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов. 1997. Фауна на България. Том 26. Aves, част II. София, Издателство на БАН.
- Нанкинов Д., Шуруликов П., Николов Б., Николов И., Христов И., Станчев Р., Далакчиева С., Дуцов А., Саров М., Рогев А. (2004) Гъскоподобните птици (*Anseriformes*) във влажните зони край град София. Българска орнитологическа централа- ИЗ, БАН, София, 135 с.
- Нанкинов, Д. (2012) Каталог на българската орнитофауна. Том 26, издателство „ЕТО“ София: 358.
- Николов, Х. (2015) Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*) В: Големански В. /ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Петков, Н., И. Матеева (2012) Доклад за зимуващи водолубиви птици в България през зимата на 2011-2012 г. по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”, към Дейност 4, по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013”.
- Петков Н. (2015) Лятно бърне (*Anas querquedula*) В: Големански В./ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- План за управление на ЗМ Злато поле 2007. Зелени Балкани, Пловдив.
- Профиров Л. (2015) Поен лебед (*Cygnus cygnus*) В: Големански В. /ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.

- Симеонов, С., Мичев Т., Нанкинов Д. (1990) Фауна на България. Том 20. Aves, част I. София, Издателство на БАН.
- Тричкова Т., Вл. Владимиров, Р. Томов, М. Тодоров (ред.) 2017. Атлас на инвазивните чужди видове от значение за Европейския съюз. ИБЕИ-БАН, ESENIAS, София, 184 стр./ Trichkova T., V. Vladimirov, R. Tomov, M. Todorov (Eds.) 2017. Guide to invasive alien species of European Union concern. IBER-BAS, ESENIAS, Sofia, 184 pp.
- Шурулинков П. (2015) Горски водобегач (*Tringa ochropus*) В: Големански В. /ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Чешмеджиев, С., Н. Петков (съст). (2014): План за действие за опазване на белооката потапница (*Aythya nyroca*) в България (2014-2023 г.). София, БДЗП: 61 с
- Янков, П. (ред.) (2007) Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, книга 10. БДЗП, София.
- Beaman, M., Madge, S. (1998) The Handbook of Bird Identification for Europe and the Western Palearctic. London: 1-872.
- BirdLife International (2017) European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities Cambridge, UK: BirdLife International.
- BirdLife International (2021) Species factsheet: *Gallinago gallinago*. Downloaded from <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/common-snipe-gallinago-gallinago>
- Brackney A. W. & Bookhout T. A. 1982. Population Ecology of Common Gallinules in Southwestern Lake Erie Marshes. Ohio J. Sci., 82(5): 229-237.
- BWPi, 2006. The Birds of the Western Palearctic interactive, 2006 Upgra. ed. DVD Birdguides, Shrewsbury.
- Cempulik P. 1993. Breeding ecology of the Moorhen *Gallinula chloropus* in Upper Silesia (Poland). Acta Ornithologica, 28 (2): 75-89.
- Cramp S., Simmons KEL (eds.) (1977) Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa.vol.1 Ostrich to Ducks. Oxford University Press.
- Delany, S. and Scott, D. (2006) Waterbird Population Estimates. Fourth Edition. Wageningen: Wetlands International.
- Dimitrov, M., T. Michev, L. Profirov, K. Nyagolov (2005) Waterbirds of Bourgas Wetlands. Results and Evaluation of the Monthly Waterbird Monitoring 1996-2002. Bulgarian Biodiversity Fondation and Pensoft Publishers, Sofia-Moscow, 160 pp.
- Ivanov, B., Iankov, P., Voev, Z., Georgiev, D., Profirov, L., Dimitrov, M. (2014) „Списък на видовете птици в България към 31.12. 2014 г. List of the birds recorded in Bulgaria (Bulgarian List).“
- Jedlikowski, J., Brambilla, M., Suska-Malawska, M. (2014) Finescale selection of nesting habitat in Little Crane *Porzana parva* and Water Rail *Rallus aquaticus* in small ponds. Bird Study, 61:2, 171-181, DOI: 10.1080/00063657.2014.904271.
- Jenkins, R.K.B., Buckton, S.T. & Ormerod, S.J. (1995) Local movements and population density of Water Rails *Rallus aquaticus* in a small inland reedbed. Bird Study 42: 82–87, DOI: 10.1080/00063659509477152.
- Message, S., Taylor, D. (2005) Waders of Europe, Asia and North America: Helm Field Guide. Helm, London.

- Michev, T., L. Profirov (2003) Mid-winter Numbers of Waterbirds in Bulgaria (1997-2001). Pensoft, Sofia, Moscow.
- Michev T., Profirov L., Dimitrov M., Nyagolov K. (2004) The Birds of Atanasovsko Lake. Status and Checklist. Second edition. Bourgas Wetlands Conservation Series, 5, Bourgas.
- Nikolov I. (2004) Shoveler (*Anas clypeata*). *Acrocephalus*. 25(122): 173.
- Shurulinkov P., I. Hristov, K. Hristov, I. Nikolov, B. Nikolov, S. Velkov, H. Dinkov, A. Ralev, N. Chakarov, D. Ragyov, R. Stanchev, L. Spassov, I. Hristova (2007) Birds of Dragoman marsh and Chepun hills, W-Bulgaria – checklist, status and recent development of water birds populations. *J.Balkan Ecology*, 10(3): 251-264.
- Shurulinkov P., R. Tsonev (2009) Die Wasservogel der unteren Donau-Niederungen während der Sommerfluten 2005 und 2006 *Ornithologische Mitteilungen*. 61 (10): 317-324.
- Shurulinkov P., G. Daskalova, R. Tzonev (2013) Breeding Waterbirds in Temporally Flooded Wetlands in Northern Bulgaria. *Acta Zool.Bulgarica* 65(2): 207-215.
- Shurulinkov, P., Cheshmedzhiev, S., Daskalova, G., Dinkov, H., Kirov, K., Hristov, I., Kutsarov, Y., Koev, V., Michov, S. (2019) Recent data on the distribution and numbers of the water birds in the wetlands along the Bulgarian section of the Danube river, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), *Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube*. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Stastny K., Hudec K. (2016) *Fauna CR. Ptaci – Aves*. 3, Academia, Praha.
- Stermin, A., Pripon, L., David, A., Coroiu, I.(2011) Wetlands management for Little Crake (*Porzana parva*) conservation in a “Natura 2000” site, 2nd International Conference on Environmental Science and Development IPCBEE vol.4.
- Svensson L. (2013) Полеви определител на птиците на Европа, Северна Африка и Близкия Изток. БДЗП.
- Taylor, B. and van Perlo, B. (2000) *Rails. A Guide to the Rails, Crakes, Gallinules and Coots of the World*. Robertsbridge, Sussex: Pica. ISBN 978-1-873403-59-4.
- Turcokova L., M. Meliskova, M. Balazova (2016) Nest site location and breeding success of Common kingfisher (*Alcedo atthis*) in the Danube river system. *Folia Oecologica*, 43: 74-82.
- Vilches A., R. Miranda, J. Arizaga, D. Galicia (2012) Habitat selection by breeding Common Kingfishers (*Alcedo atthis* L.) in rivers from Northern Iberia. *Ann. Limnol. - Int. J. Lim.* 48: 289–294.

<https://observation.org/species/search/>
<https://ebird.org/hotspot/L9256892>